

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Megindították 1862-ben Wagner Károly és Divald Adolf

Szerkeszti:

DR. ING. MIHÁLYI ZOLTÁN

1940. év

VIII. FÜZET

LXXIX. évfolyam

Megjelenik minden hó 15-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Távbeszélő: 123-722)

(Postatakarékpénztári csekk számla: 23.602.)

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Az „Erdészeti Lapok“ 1940. évi VIII. füzetének tartalma:

(Inhalt. — Sommaire. — Contents.)

Sólyom: Névtelen hősök. — (Helden ohne Namen. — Héros inconnus. — Nameless Heroes.)	453
Biró Zoltán: Néhány szó az egyesületi életünk reformjára vonatkozó cikkhez. — (Einige Worte zum Aufsatz über die Reform des Vereinslebens. — A propos de l'article sur les réformes à apporter dans notre vie d'association. — Some Words in Connection with the Article About the Reform of the Association.)	458
Roth Gyula: Az erdőlésről. I. — (Über die Durchforstung. I. — Sur l'éclaircie (I). — About Thinning.)	467
Meltyasovszky Emil: Üzemrendezési tervezet. Befejező közlemény. — (Forstrichtungsentwurf. Schluss. — Plan d'aménagement. Fin. — Working Plan Report. Final part.)	474
Dr. Haracsi Lajos: A természetes felújításról. — (Über die natürliche Verjüngung. — Sur la régénération naturelle. — Natural regeneration.)	477
Kállay Árpád: Gyors fatömegbecslés akácállományokban. — (Schnelle Massenschätzung in Akazienbeständen. — Estimation rapide du volume de bois dans les peuplements d'acacias. — Quick Estimation of the Quantity of Timber in Locust Stands.)	483
Dr. Magyar János: Az egykorú állomány fainak az osztályozása. — (Die Gliederung der Bäume der gleichaltrigen Bestände. — Classement des arbres d'un peuplement d'âge uniforme. — Classification of Trees of Contemporary Stands.)	487
Vadászat. — (Jagd. — Chasse. — Hunting and Shooting.)	
Szederjei Akos: Kormeghatározás: A hiúznál és vadmaeskánál. Hivatalos közlemények. — (Amliche Mitteilungen. — Communications officielles. — Official communications.)	493
A m. kir. földművelésügyi miniszter 180.298/1940. számú rendelete az 1939/40. és 1940/41. évi fatermelési határidők módosítása tárgyában	497
A m. kir. földművelésügyi miniszter 194.100/1940. F. M. sz. rendelete a vadászat gyakorlásának a Magyar Szent Koronához visszatért kárpátaljai területen való szabályozása tárgyában	498
A m. kir. minisztérium 5610/1940. M. E. számú rendelete az elpusztult vadállomány helyreállítása végett szükséges intézkedések tárgyában	499
A m. kir. földművelésügyi miniszter 145.900/1940. számú rendelete a vadászati tilalmi idők módosítása tárgyában	500
A m. kir. minisztériumnak 5.780/1940. M. E. számú rendelete a tűzifaellátás biztosítása tárgyában	501
A m. kir. földművelésügyi miniszter 181.200/1940. F. M. számú rendelete a tűzifaellátás biztosításáról szóló 5.780/1940. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában	503
Irodalom. — (Literatur. — Bibliographie. — Reviews.)	
Knuchel: Fahibák (Holzfehler)	507
Kogutowicz Károly Emlékkönyv	507
Nikolits György: Vadászati Útmutató	508
Hazai folyóiratok	509
Külföldi lapszemle	514
Különlélek. — (Verschiedenes. — Divers. — Notes.)	
Halálozások.	
Fás Géza †	527
Ocsárd Károly †	527
Személyi hírek	527
Kaán Károly emléktáblája a Szentgyörgyhegyen és újabb akadémiai kitüntetése. (Pápa Miklós dr.)	527
Mit láttunk Kárpátalján? (Madaş András.)	530
Az akácesemeték esonkítása. (vitész Tikos Béla.)	536
Az új német erdészkatonaág	539
Az erdő trágyázása	540
Az ültetés sűrűségéről	541
Az erdőtiszték érdekképviseletének a kérdése	542
Hibaigazítás	544
Hirdetések. — (Anzeigen. — Annonces. — Advertisement.)	545

ERDÉSZETI LAPOK

LXXIX.
ÉVF.
 AZ ORSZAGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
K Ö Z L Ö N Y E
8.
FÜZET.
 KIADJA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
Megindították 1862-ben Wagner Károly és Divald Adolf

Felelős szerkesztő és kiadó:

DR. ING. MIHÁLYI ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díja: egész évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz. II. em. (Táv. : 123-722.)

 Közleményeink egészben vagy részben való átvétele csak a forrás
megnevezése mellett történhetik.

Névtelen hősök.

Talán kissé szokatlan, hogy én, aki nem vagyok erdész, egy erdészeti szaklapnál kopogtatok be szerény írással, és beboacsáttatást kérek. Némelyek szemében talán merészségnek tűnik fel. És csodálatos, mégsem félek. Olyan nyugodtan jövök, mintha hazajönnék. Mintha az agancsal díszített szülői házba térnék vissza, amelyből elsodort ugyan az élet, de ennek ellenére is úgy érzem, hogy visszavár, mint a bibliai apa tékozló fiát.

Sok mindent el lehet feledni, sőtől el tud az ember szakadni, de a gyerekkori otthon ezer szállal kapaszkodik szívünkbe; annál nagyobb erővel húzza vissza, mennél messzebb távolódott tőle. Nem lehet azt feledni soha; nem lehet attól teljesen elszakadni soha. És nem lehet azoktól sem, akik valamikor benne éltek, akik környezetéhez tartoztak. Meg-megjelennek, nem mint kísértetek, hanem mint élő valóságok. Szólnak hozzám. És míg körülöttem dübörög a mai élet örült rohanása, szépen, csendesén visszavezetnek abba a kiesiny, hegyekövezte faluba, annak is egy házába, amelynek ablakai annyi szeretettel ragyognak rám, mint édesanyám csillogó pápaszeme. És egyszer csak benn vagyok megint a régi házban, a régi bútorok között, ott ülök megszokott helyemen, és beszélek, és kacagok, és sirok, és örülök az életnek, az enyémnek is, a többiének is, mintha . . . mintha . . .

Úgy-e, furesa, amikor egy hajlottkorú ember megint gyermekké válik? . . . Úgy bizony, nagyon furesa. Kacagni lehet az ilyen vén bolondon. Magam is segítek mindjárt, csak előbb meg-

törlöm . . . a pápaszemem. Kicsit elhomályosodott abban a régi, agancesos házban.

Mindig is el szokott homályosodni, amikor ott járok, mert sok, sok kedves arc vesz körül, akik valamikor voltak, ma pedig már bizony alig-alig van közülük valaki. Legtöbben már odaát várnak reám. Mert hát fölöttük is, fölöttem is eljárt az idő.

Aztán akadnak olyanok is köztük, akik fiatalon mentek el. Nem a maguk jószántából. Nem is betegség vitte őket el. Más. Egészen más. Kit golyó, kit serét, kit meg más gyilkoló eszköz. *A névtelen hősök. A kötelességteljesítés vértanúi.*

Ha most úgy testileg is együtt volnánk, és megindulna közöttünk a beszélgetés, bizony nem egyhamar érne véget. Mert — úgy-e — különösen köztünk, korosabbak között nem akad talán egyetlenegy sem, aki nem szólna hozzá ehhez a szomorú tárgyhoz. Mindegyik tudna valamit mondani jóbarátról, ismerősről, akit valamikor vérbe fagyva találtak meg az erdőn, a mezőn, esetleg otthonában. Talán olyan is akad köztünk, aki maga is részese volt annak a harenak, amely társát elragadta mellőle. Hiszen csupa erdőjáró ember van itt körülöttem. Vihar-edzett talpigemberek, akik nem ijednek meg a maguk árnyékától. Tudom, mert ismerem a fajtámat.

Mondom, nem egyhamar érne véget beszélgetésünk, mert légió azoknak a száma, akik vérükkel pecsételték meg hűségüket. Hiszen nem kell más, csak a napi híreket kísérvük figyelemmel, és magunkat is meglep, milyen sűrűn találunk véres tragédiák pársoros leírására. Néha még annyira sem, amennyit egy koresmai verekedésnek szánnak. Talán azért, mert nagyon megszokott már az a gondolat, hogy az erdő- és vadőr nem mindig ágyban hal meg. Egy darabig beszélgetnek róla az erdészházakban, aztán lassan ott is elfeledik, és legfeljebb olyankor emlegetik megint, amikor egy újabb tragédia kapcsán eszébe jut valakinek.

Ez bizony így van. Csak az a kérdés, hogy helyesen van-e így. Erre azt is mondhatná valaki, hogy elvégre tudta, mire vállalkozik, s ha utolérte sorsa, csak az történt vele, amivel számolnia kellett. Nagyon igaz. Magam is azt mondom: aki erre a pályára megy, annak számolnia kell az erőszakos halállal is. Ez azonban nem változtat a dolgon. Legfeljebb csak annyiban, hogy ráeszmélünk arra: nem lehet utolsó ember, aki ilyesmire vállalkozik. Mint ahogy nem az utolsó emberek sorából kerülnek ki derék esendőreink sem, hanem a legjavából, azokból, akiknek lelkében a „kötelesség“ szó nem puszta szó, hanem véresen komoly valóság. Csakis hozzájuk lehet hasonlítani az erdő- és vadórt, mert kivüle csakis ők azok, akik felveszik a harcot olyankor is, amikor a jó Istenen kívül senki

sem látja, nem jutalomért, nem is virtuskodásból, hanem pusztán csak kötelességtudásból. És többnyire magukban, senkire nem támaszkodva, senki segítségére nem számítva, nem egyszer talán azzal a gondolattal, hogy el kell bukniok a nagyobb erővel szemben. Mi ez, ha nem hősiesség? . . .

Erdőn, mezőn véres tragédiák árnyéka kísért. Amióta a törvény védelmébe vette a vadat és a vadászatot, évről-évre szaporodott az áldozatoknak a száma, úgyhogy ma már alig van az országnak olyan vidéke, amelyet vérük nem áztatott. Mennyi derék, jobb sorsra érdemes ember nyugszik jeltelen sírban! Mennyi derék, jobb sorsra érdemes ember esontjai porladtak temetetlenül! Mennyi derék, jobb sorsra érdemes ember vívott órákig, talán napokig tartó haláltusát az erdő valamelyik elhagyatot zugában, ahol csak hetek múlva fedezték fel oszlo tetemét!

Hiszen tudjuk ezt mindnyájan. És amikor erre gondolok, mintha a szégyen melegsége öntené el arcomat: tettünk-e valamit értük? . . . Mutattuk-e hálánknak, megbeesülésünknek valami jelét? . . . Gondoltunk-e valaha is arra, hogy ez a sok talpigember mégis csag megérdemelne valami szerény kis emléket? . . .

Válaszoljon mindenki maga erre a kérdésre!

Nem akarok senkire sem rápirítani, mert hisz ebben egyformán hibásak vagyunk valamennyien. Talán nem is annyira mi, amint inkább az a belénk rögződött tudat, hogy kötelességteljesítésért nem jár külön jutalom. Ez igaz. Kötelességteljesítésért nem jár külön jutalom. *De jár érte hála, jár érte megbecsülés.* Igaz, hogy ebből már nincs hasznuk. De van haszna belőle *a jelen és a jövő nemzedéknek*, ha látja, a derék ember nem múlik el úgy, hogy vele együtt emléke is a múlté lesz. Van hasznuk belőle nekünk magunknak, amikor úgy érezzük, hogy nem tartozunk azok közé, akik elfogadják az áldozatot s aztán napirendre térnek fölötte.

Olyan esekélység az, amivel hálánkat leróhatjuk! Nem kell díszes, százezrekbe kerülő emlékmű. Talán nem is illenék a szerény erdészvadász lényéhez. Csak egy szerényke emlékről van szó, csak akkoráról, hogy a halás élőnek módjában legyen kalapját megemelni a halott emléke előtt. Csak akkoráról, amekkorá elég ahhoz, hogy egy pillanatra *kiragadja gondolatainkat a mindennapi élet forgatagából, s azokra irányítsa, akik kötelességteljesítés közben dőltek ki sorainkból.* Csak akkoráról, hogy leteheessünk tövébe egy-egy szál virágot. Csak akkoráról, amekkorá eszünkbe juttathatja, hogy adósaik vagyunk, és nemcsak hálával vagyunk adósaik, hanem *egy jobb, érelyesebb törvénnyel* is, amely sok, sok kötelességtudó utódukna életét ment-

heti meg. Mert így fakad vérükből áldás. Így nyer haláluk igazi értelmet. Így lesz emléküik áldottá.

De miért jövök én mindezzel ide? . . . Hát hova menjek, ha nem azokhoz, akiknek soraiból a legtöbb áldozat került ki? . . .

Hova menjek, ha nem az erdészekhez? . . .

Hiszen ha nem ismerném őket, talán haboztam volna. De így? . . . Ha nem tudnám, hogy a néha kérges külső csaknem mindig aranyszívet takar, talán megtorpantam volna feleúton. De így? . . . Mehettem-e máshova? . . . Mert az én szavam magában véve csekély. Csak pusztába kiáltó szózat maradna. Ha azonban mellém áll egy tekintélyes testület, ha ez teszi magáévá a dolgot, máris annyi, mintha az emlék állna. És én nem akarok egyebet, csak azt, hogy álljon.

Azt is mondhatná valaki, hogy rosszul választottam meg az időt, éppen most, amikor nem tudjuk, mit hoz a holnap. Ez igaz. De az életnek sem szabad megállania, mert ha ez megáll, meghal a holnap reménye is. Éppen az ilyen nehéz napokban időszerű, hogy áldozunk azok emlékének, akik tudtak vértanuk lenni.

Azt is tudom, hogy a vadászok körében megingott a bizalom minden ilyenfajta megmozdulással szemben. De ez sem riaszt vissza, mert nem magamnak kérem a bizalmat. Én csak *egy* ember vagyok, aki holnap talán már nem leszek. Ha azonban egy olyan hatalmas testület veszi kezébe a dolgot, mint az Országos Erdészeti Egyesület, el kell némulnia minden bizalmatlanságnak.

Ezt is lehet mondani, azt is lehet mondani, csak azt az egyet nem lehet mondani, hogy azok, akik életüket, tehát mindenüket áldozták kötelességük teljesítése közben, nem érdemelnek meg olyan csekély áldozatot, amekkorát emléküik megörökítése fejeként reánk róna.

*

A hála nevében elgurítottam ezt a kis kaviesot. Aki úgy találja, hogy rosszul tettem, dobja reám vissza. Aki ellenben velem érez, az segítsen tovább gurítani, mindaddig, amíg a hozzátapadó hálától és megbeesüléstől akkora tömbbé nem növekszik, amelyből már ki lehet farni a kötelesség vértanuinak emlékművét.

Sólyom.

*

Az Országos Erdészeti Egyesület pedig felveszi az elgurított kaviesot.

Felveszi annál is inkább, mert hiszen a vértanuk között elég számmal akadnak a tisztikarból is.

Tudjuk azt igen jól, hogy a birtokos, erdőtiszt és altiszt anyagi igénybevétele igen sok irányú, még sines kétségünk az eredmény felől. Hiszen mindnyájunk emlékében él egy-két jólismert jóra való kötelességtudó ember, aki ilyen szomorú körülmények között hagyott itt bennünket.

A mi elgondolásunk azonban egy kicsivel továbbmegy.

Nemesak az erdőn szeretnénk nekik emléket állítani, de legalább egy egyszerű táblát mindegyik alerdész szakiskolában, hogy lássák a felnövő fiatalok, mennyire megbecsüli az áldozatkész kötelességteljesítést a birtokos, az erdőtiszt és a kartárs is.

Arra kérem ezért ezen az úton összes kedves olvasóinkat, ne sajnáljanak erre a célra egy csekély, anyagi erejükhöz mért áldozatot és vonják be a gyűjtésbe az altiszt kart is.

Minden fillér, ami befut, egy lépéssel közelebb visz bennünket a célhoz, hálásan fogadjuk és köszönettel nyugtázzuk.

Méltóztassanak az erre a célra szánt adományokat egyesületünk csekkszámájára „Emlékmű“ megjelöléssel beküldeni és mi a befutott tételeket megfelelő időközökben a lapban is nyugtáznunk fogjuk.

Meggyőződésem, hogy ez a kérés nem lesz pusztába kiáltó szó és rövid időn belül eljutunk oda, hogy az emléket bár szerény, de megfelelő formában felállíthassuk.

Bíró Zoltán.

*

Helden ohne Namen. Von "Sólyom."

Das Andenken der ihrer Pflicht zum Opfer gefallenen Forst- und Jagdschutzbeamten verdient würdig verewigt zu werden. Verf. kommt diesbezüglich mit einem Vorschlag, dem sich auch Z. Bíró mit warmen Worten anschliesst.

*

Héros inconnus, par Sólyom.

Proposition pour commémorer dignement le souvenir des membres du service des eaux et forêts, morts en martyrs de l'accomplissement de leurs devoirs professionnels.

*

Nameless Heroes. By "Sólyom".

A suggestion for a suitable way of immortalizing the memory of the forest-guards and game-keepers, who died in pursuance of their duties.

Néhány szó az egyesületi életünk reform- jára vonatkozó cikkhez.

Valószínűleg sokan nem helyeslik, hogy — mint elsősorban érdekelt — én is hozászólok a kérdéshez.

Úgy érzem azonban, hogy annak a nyilvánosságnak, amelyik meghallgatta a bírálatot, meg kell hallania a megokolást is az elsősorban felelős tényezőtől.

Mert nemcsak elismerem, hogy az egyesület ténykedéséért a felelősség elsősorban engem terhel, de ezt a felelősséget teljes mértékben vállalom is.

Iparkodom rövidere fogni a mondandókat és alkalmazkodni az „—e. —f.” cikkében követett gondolatmenethez.

Elsőnek veszem tehát az érdekképviselő kérdését.

Az egyesület első célkitűzése ma sem változott: „*Magyarország erdőgazdaságának érdekeit megóvni és előmozdítani*”.

Lehet ennél tömörebben körülírni az érdekképviselői célt?

Azt hiszem, nem!

Ezért akart egyesíteni és egyesített is az egyesület magában társadalmi állásra, élethivatásra és képzettségre való tekintet nélkül mindenkit, aki az *erdőgazdaság* ügyei iránt érdeklődött és érdeklődik.

Csak természetes, hogy a vezető szerepet a birtokos osztály és az erdőtisztí kar vitte az egyesületben, amelyiknek a saját érdekét az erdőgazdaság érdekétől elválasztani nem lehet.

Arról lehet vitatkozni, hogy az 1923-ban tervezett érdekképviselői rendszer jó lett volna-e, vagy sem.

A gyakorlati élet annyit igazol, hogy minden olyan testület mellett, amelyiknek a tagjai sorába belekényszerítik a nem teljesen azonos érdekelttségű elemeket, megalakulnak önállóan az *azonos érdekelttségűek* testületei is, hogy különleges érdekeiket képviselhessék.

Ha —e. —f. körülnéz, erre ezer példát talál.

Az Egyesület is *általános* célt tűzött maga elé: az *erdőgazdaság érdekeinek* támogatását és védelmét.

Kétségtelen, hogy ettől az erdőmérnöki kar érdekeit nem lehet teljesen különválasztani.

Hiszen nem lehet letagadni, hogy éppen ez az erdőgazdaság csak akkor fejlődhetik, ha jól képzett, törekvő és *megelégedett* szakemberek intézik a sorsát.

Erre a megelégedettségre pedig csak akkor számíthatunk, ha a szakemberek sorsa erkölcsiekben és anyagiakban biztosítva van.

Épöly kétségtelen azonban, hogy ennek a biztosítását csak jövedelmező gazdaság bírja meg és csak ettől lehet követelni.

Az első teendő tehát a *gazdaság* jövőjének megalapozása volt.

Itt téved a cikkíró igen súlyosan, amikor a „gazdaság érdekében“ kifejtett munkát úgy tünteti fel, hogy ez tisztán a „birtokosokat érdeklő“ munka volt.

Véleményem szerint nem.

Ha összehasonlítja a magánuradalmakban alkalmazott erdőmérnökök számát és javadalmazását a 20 év előtt volt állapottal, két dolgot kétséget kizáróan megállapíthat.

Emelkedett a létszám és javult az anyagi helyzet.

Kérdezem: miért?

A megokolás igen egyszerű.

Az erdőgazdaságnak az Egyesület szívós küzdelmei után javuló helyzete lehetővé tette és szaporította a jövedelmező munkát; a megszorított munka, az emelkedő jövedelem vonta maga után a több embert s tette lehetővé a jobb javadalmazást.

Idézem *Kállay* volt földművelésügyi miniszternek az Egyesület 1934. évi közgyűlésén elmondott szavait:

„Jól tudom, hogy az erdőtörvény számos új terhet ró a birtokosra. Nem is mertem volna törvényhozás elé vinni, ha nem sikerült volna előbb az erdőgazdaság jövedelmezőségét biztosítanom.“

Mi is volt ez a jelentős új teher?

Az üzemterv-kényszer, a kötelező szakértő kezelő, vagy szaktanácsadó tartása. Mind erdőmérnöki munkaalkalom.

Kérdezze meg —e. —f. kartársam a gazdasziszteket, hány éve harcolnak a szakértő kezelés kötelezővé tételéért és mire értékelnék azt?

Ennek az előfeltétele pedig a jövedelmezőség biztosítása volt.

Vajjon megáll-e ezek után az az állítása, hogy árkérdést, vasúti tarifát stb. tárgyaló beadványok csak a „birtokosokat érdeklő“ irások?

És vajjon mi lenne a véleménye a magánalkalmazott erdőmérnökről, akit ezek a kérdések, mivel csak a „birtokosok ügye“, egyáltalán „nem érdekelnek“?

Arranézve pedig, hogy az erdőgazdaság jövedelmezővé tételében milyen része volt az Egyesületnek, megint csak *Kállay* v. miniszter szavait idézem.

„Ez az egyetlen érdekképviselő, amelyik hivatása magaslatán áll, mert nem politizál, hanem dolgozik.“

Kétségtelen, hogy a magánalkalmazottak jogviszonya ma még nincs a teljesen kívánatos módon törvényesen rendezve.

De azt is be kell látni, hogy a gazdasziszte és magánalkalmazásban álló erdőmérnök jogviszonyát külön rendezni aligha lehet.

A két munkakör annyira hasonló és annyira eltér az ipari v. kereskedelmi alkalmazottakétól, hogy egyrészt az egyiknek a szabályozása kihat a másikéra, másrészt feltétlenül külön szabályozást igényel az utóbbiakkal szemben.

Hiszen a bíróságok — ha nincs külön szolgálati szerződés — ma is a gazdatiszti törvényt alkalmazzák a magánszolgálatban álló erdőmérnökre is.

Amikor az új gazdatiszti törvény megalkotásáról volt szó, az Egyesület azonnal bekapcsolódott a tárgyalásokba.

A törvénytervezet azért akadt el, mert a mezőgazdaság jövedelmezősége igen erősen lecsökkent s a nagybirtokok felaprózását törvények írják elő.

Hogyan áll ebből a szempontból az erdőgazdaság és van-e ebben része az Egyesületnek?

Erre feleljen más!

Ha pedig egyetlen alkalom kínálkozott a magánuradalmi kartársak érdekeinek a támogatására, azt az Egyesület azonnal felhasználta.

Tessék csak elolvasni a „Gazdatisztek Lapja“-nak azt a számát, amelyik a nyugdíjtörvénynek a földművelésügyi minisztériumban folytatott tárgyalásáról szól! De tudnék erről írásos bizonyítékkal is szolgálni, amelyik az Egyesületnek e téren szerzett „érdemeiről“ beszél.

Utalt —e. —f. a pikkolók szervezkedésére is.

Engedje meg, hogy feltegyem a kérdést, vajjon a pikkolók a vendéglős-ipar érdekképviseletében szervezkedtek-e, vagy a pincérek szaktestületében?

De meggyőződésem szerint minden pikkoló is tudja és vallja, hogy a vendéglő boldogulása pikkoló-érdek is, mert csak jól menő vendéglőben lehet jobb a pikkoló anyagi helyzete.

És vajjon *kartársaim próbáltak-e a magyar mérnökség törvényes érdekképviseleti szervében a Mérnöki Kamarában, vagy a majdnem teljesen azonos érdekű Gazdatisztek Egyesületében szervezkedni?*

Igaza van —e. —f.-nek, hogy a sok bába között elvész a gyerek.

De még inkább bizonyos annak a gyerekeknek a pusztulása, akivel az anyja nem törődik. Az osztályérdek pedig, amelyikért maguk az érdekeltek nem hajlandók sem áldozatot, sem munkát vállalni: anyátlan árva!

Egyébként az általános, mérnöki kamarakényszerre vonatkozó törvényjavaslat útban van, ez pedig a magánalkalmazott erdőmérnökök érdekképviseletének a hovatartozását véglegesen el fogja dönteni.

Az Egyesület igenis iparkodott mindig és iparkodni fog a jövőben is a magánuradalmi erdőmérnöki kar sajátos érdekeit támogatni és lehetőleg egységes álláspontra hangolni a munkadót és munkavállalót.

Mert ez elsősorban érdeke nemesak a két félnek, de magának az erdőgazdaságnak is.

Ezt a munkát a bizottságokban igen jól el lehet végezni, különösen akkor, ha a kiválasztandó bizottsági tagok maguk iparkodnak a bizottságnak munkát adni.

Azokat a panaszokat, amiket a cikk hangoztat, nem a birtokos és erdőmérnök különválasztásával, de éppen a gyakori együttmunkálkodáson alapuló megértéssel lehet csak kiküszöbölni.

És itt élesen szembe fordulók a cikk „fehér holló“ kitételével.

Mert — különösen az Egyesület kebelén belül — ma az a birtokos a „fehér holló“, aki nem viseltetik megértéssel az erdőmérnök munkája iránt.

Ennyit az érdekképviselési kérdéstről.

Ezek után sorra veszem a számozott pontokba foglalt javaslatokat.

1. Nem értem az ebben a pontban foglalt kívánságot: az Egyesület „fele-fele arányban“ legyen az erdőbirtokosok és erdőmérnökök érdekképviselése.

A tárgyalandó ügyekre érti-e ezt a cikkíró, vagy két külön osztályra? Mi lesz, ha az osztályok állásfoglalását nem lehet összeegyeztetni?

2. Az egyforma jog és az alapszabályok keretén belül a teljes szólásszabadság megvan ma is.

Ami a „bántódásban“ való részesülést illeti, az Egyesületen belül a nyílt állásfoglalásért senkinek sem esett bántódása.

Az Egyesületen kívülálló saját felsőbbségének az eljárását az Egyesület senkivel szemben nem tudja biztosítani, vagy megakadályozni.

3. A „főosztályok“ alakítása talán az első kívánság magyarázata kíván lenni.

Homlokegyenest ellenkező a véleményem!

Igen sok esetben lehetetlenné válik az egyöntetű állásfoglalás és az *elválasztás még jobban megnehezíti az annyira kívánatos teljes megértést.*

4. Az elnöki és alelnöki tisztségeknek ilyen megkötését teljesen elhibázottnak tartom.

A „régiben jó hagyomány“ dolgában a cikkíró téved.

Volt már országos főerdőmesterünk, aki nem volt alelnöke az Egyesületnek és volt olyan tíz esztendő, amikor az erdőszet ügyeit két főosztály intézte. Ez is megisméltélhető. Melyik fő-

osztályfőnök lesz akkor „hivatalból“ az Egyesület alelnöke? Vagy mi történik, ha a főosztályfőnök véletlenül nem tagja az Egyesületnek?

Arról nem is beszélek, hogy több mint 20 éven át állandóan az volt a panasz az Egyesület ellen, hogy az „Magyar Királyi“ Erdészeti Egyesület.

Kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy az Egyesület, mint teljesen független fórum, sokkal nagyobb súllyal tudott belefeküdni az erdőgazdaság érdekeinek védelmébe, mint azelőtt.

A főosztályfőnökség nem akadályozza az alelnökséget, de nem lehet kelleke sem.

A birtokos alelnök választásánál pedig az Egyesületet mindig az a cél vezette, hogy a vezetőségben, amelynek a titkár és a tisztviselők amúgy is tagjai, állandóan legyen legalább két birtokos.

5. és 6. A két kívánságot együvé fogom azért, mert azoknak a teljesülése az Egyesület hagyományaival igazán ellenkezik.

Példákat fogok rá felhozni. Ha valamelyik tényleges szolgálatban álló választmányi tag nyugdíjba megy, sőt megeshetik az, hogy a nyugdíjazás egy évben két-három választmányi tagot is ér, akkor az illetőket törölni kell a választmányból, vagy a többi nyugdíjas közül kell ugyanannyit törölni?

Megvan a biztosíték arra, hogy a ténylegesek közül lehet olyant találni, akivel a választmányi tagság nemcsak joggal betölthető, de aki ennek a sokszor terhes kötelezettségnek meg is fog felelni? A hat év múlva történő kiválás igen sokszor a legértemesebb és legaraválóbb tagokat érné, s a cikkíró nem is sejti azt, milyen nehézségeket okoz különösen a vidéken lakó tagok egy részét ennek a sokszor terhes tisztségnek a vállalására rábírn.

Vagy mi lesz, ha a főosztályfőnök hat évnél tovább teljesít ebben a minőségben tényleges állami szolgálatot, amit pedig igen kívánatosnak tartunk. Ki lesz akkor az első alelnök?

7. Ennek a javaslatnak a teljesítése mindig csak a szavazatok túlzott mértékű szétforgácsolására vezet.

A választás a közgyűlésnek szuverén joga, s nem egyszer történt már meg az, hogy a kiadott hivatalos névjegyzék módosításokkal ment keresztül. A változtatás lehetősége tehát így is teljes mértékben fennáll, s éppen így megvan a választás szabadsága is. Hiszen a választás mindig titkos és mindenkinek módjában áll a hivatalos névjegyzéken tetszése szerint változtatni.

8. Kétségtelen, hogy a Mérnöki Kamaránál választások esetére be van vezetve az írásbeli szavazás lehetősége is.

Alig hiszem azonban, hogy a cikkíró tudja, milyen költséggel és milyen munkával jár ez.

Egyébként is minden társadalmi testületnél az a bevett szokás, hogy a jelenlévők határoznak, mert hiszen a megjelenés a bizonyossága annak, hogy az illető tag törődik és érdeklődik az egyesülés ügyei iránt.

9. Az erdészruha kérdésénél meg lehetett csinálni az írásbeli szavazást, mert hiszen a kérdés lényege egyszerű „igen“-en, vagy „nem“-en fordult meg, s ezenkívül a kérdés eldöntése nem is volt sürgős.

Hogy gondolja azonban ezt a cikkíró egyéb fontos kérdéseknél, amelyeknek a tárgyalása során a felteendő kérdések, az eldöntendő indítványok egész halmaza merül fel.

Itt is csak érvényesül az a tétel, hogy akit a kérdés érdekel, az jöjjön és mondja el a mondanivalóit.

Írásbeli indítványt mindenki tehet. Hova jutna azonban az Egyesület a munkaeredmény szempontjából, ha a tényleg fontos kérdéseket, amelyek pedig rendszerint sürgősek is, minden alkalommal írásban kellene kiadni, hogy a tagok megismerjék. Hiszen ugyancsak írásban kellene akkor teljes joggal kiadni az összes módosító javaslatokat, vagy ellenvéleményeket is, mert hogyan szavazhatnának másként kellő tárgyismerettel és megfontoltan a vidéki tagok?

A gyakorlat azt igazolja, hogy a gazdasági élet mai üteme mellett nagy testületekkel dolgozni igen nehéz, hosszadalmas, sőt sokszor lehetetlen.

A munka zömét, az előkészítést, a minden oldalról való megvilágítást mindig egy embernek kell vállalnia, mert csak így van a kérdésnek gazdája.

Ha az írásos szavazási rendszert a fontosabb ügyekben behozzuk, az Egyesületnek egyetlen beadványa sem fog idejében érkezni az illetékes hatóságokhoz.

10. Semmi kifogásom sincs a szabály életbeléptetése ellen, hogy a tagdíjhátralékosnak ne legyen szavazati joga; csak az a megjegyzésem rá, hogy már volt olyan idő, amikor a tagoknak és éppen az erdőmérnök tagoknak jóval több mint a fele nem szavazhatott volna.

A névsor leközlésének csak pénzügyi akadályai vannak, jelenleg pedig még a lapkorlátozásra vonatkozó rendelkezések is.

11. Ha a cikkíró feljönne és meglátná azt, mennyi fejtörést és gondot okoz az Egyesület anyagi fenntartása, aligha jönne azal a kívánsággal, hogy az Egyesület még a tagok egy részének utazási és ellátási költségét is térítse meg. És vajjon igazságos volna-e azokkal szemben, akik nemcsak nagyobb tagdíjat fizetnek, de emellett eddig is mindig vállalták a megjelenéssel járó költségek viselését.

12. A cikkírónak azt a kijelentését, hogy pénz nélkül Egyesületet fenntartani, eredményes munkát végezni nem lehet, magam is osztom. Sok gonddal és nehézséggel küzdünk ebből a szempontból, annak ellenére, hogy sokkal többet dolgoztunk és fáradtunk érte, mint amit a cikkíró csak gondol is.

Az elmúlt 10 esztendő eredményeinek legnagyobb része kifejezetten egyéni munka eredménye és még ma is jelentékeny részben ennek a megtakarításaiból élünk.

A tagdíj tekintetében ne vegye a cikkíró a kamarai rendszert irányadónak. Nálunk csak alapszabályszerűleg megállapított tagdíjakról lehet szó, amelyeket megfelelő rendelkezések esetén az igazgatóválasztmány bizonyos mértékig mérsékelhet. Fel-emelési jogot azonban alapszabályban úgy biztosítani, hogy az a tagokra feltétlenül kötelező és bíróilag is behajtható legyen, nem lehet.

A legnehezebb sorsban lévő erdómérnök tagok részére a választmány már rég megadta a 12 pengős tagdíjkedvezményt és ugyancsak jelentős kedvezményt biztosított a mérnökegyletbe is belépő kartársak részére is.

Az alapítói pótdíjak fizetésénél azonban, valamint a birtokosokat terhelő arányos tagdíjak tekintetében rá vagyunk utalva az illetők jóindulatára.

A tagok számának a csökkenésétől pedig — sajnos — nagyon is félnünk kell.

Hiszen nem a tagdíjak emelése, de a régi hátralékok behajtása is több kilépést vont maga után.

Ami a kormányzat hozzájárulását illeti, ebben az irányban az Egyesület egyetlen egy lépést sem mulasztott el. Meg kell azonban állapítanunk azt, hogy bár az erdészeti főosztály a maga részéről minden lehetőet elkövet, sőt a lehetőtlent is megkísérli az Egyesület érdekeinek támogatásáért, az eredmény mégsem lehet az, amire a cikkíró gondol.

13. A vidéki egyesületek működését azután az anyaegyesület igen kevésbé befolyásolhatja. Engedje meg azonban a cikkíró, hogy itt csak néhány dologra mutassak rá. Az egyik az, hogy az országos kérdések tárgyalását az anyaegyesület nem engedheti át a vidéki egyesületeknek. Már láttuk a múltban azt, milyen eredményre vezet, amikor az országos egyesület véleményével szemben helyi külön vélemények nyilvánulnak meg.

De a vidéki egyesületek élénkebb munkáját is ugyanaz gátolja, ami az országos egyesület működésénél is a legnehezebb akadály: az ember- és pénzhiány.

A vidéki egyesület csak akkor fog működni, ha lesz valaki a kartársak közül, aki az ügyek irányítását és intézését szorgalommal és szeretettel kézben tartja. A másik a pénzügyi ne-

hézség. A vidéki egylet igazgatása is kiadással jár. Csak két megoldás kínálkozik tehát: vagy a külön tagdíj kivetése, vagy az, hogy az országos egyesület engedje át neki a tagdíjak bizonyos részét.

És vajjon a tagdíjterhek ilyen szaporítását rokonszenvvel fogja-e fogadni a vidéken élő kartársak nagy része? Alig hiszem.

Ilyenek után azután ne esodálkozzék a cikkíró azon, ha javaslatainak végrehajtásától nem várom azt az eredményt, amit ő, sőt ellenkezőleg igen nagy aggodalommal nézek azok elé.

De foglalkozni kívánok még avval az igaztalan váddal, amivel a cikk végén a „Kormánybiztost kérünk“ című tanulmányával kapcsolatosan illette az Egyesület vezetőségét.

Nem akkor, amikor az ő cikke megjelent, de már ezt jóval megelőzőleg is és azóta állandóan igen éles harcot folytattunk azért, hogy az erdőgazdasággal kapcsolatos kérdések intézését, melyeket pedig a cikkíró „birtokos érdekek“ kíván tekinteni, visszajuttassuk a földművelésügyi minisztériumhoz.

Nem akartunk kormánybiztost, mert véleményünk szerint nem erre van szükség, hanem arra, hogy az ügyek intézését megfelelő hatáskör és megfelelő anyagi eszközök rendelkezésrebocsátásával, Egyesületünk meghallgatásával az erre egyedül hivatott földművelésügyi minisztérium intézze.

A fő a gyorsasági és a gazdasági élethez való alkalmazkodás. Ezt pedig, amint a multból igen sok példa bizonyítja, kormánybiztos nélkül is meg lehet oldani, csak jóakarát és hatáskört kell hozzá.

A jóakarásban, munkakészségben a földművelésügyi minisztérium urainál nincs hiány; a hatáskör hiányának pedig nem ők az okai, de nem is az, mintha az egyesület nem tett volna meg ebben az irányban minden lehető lépést.

Sőt azt is minden dicsekvés nélkül állíthatjuk, hogy ha az új hivatalt a földművelésügyi minisztérium kebelében szervezik meg, ebben is oroszlánrésze van az Egyesületnek.

Ne vegye a cikkíró azt a körülményt, hogy a javaslatainak a legnagyobb részével nem tudok egyetérteni, úgy, mintha a mai rendszert, vagy a mai állapotot eszményinek, kifogástalannak tartanám. De azt talán el fogja hinni, hogy sok olyan kulisszatitka van az egyesületi dolgok intézésének, amikkel nem tudunk mindig a nyilvánosság elé állani.

Jól tudom azt, hogy a Egyesület vezetése fiatalabb kézbe való, és higgye el a cikkíró, a magam részéről mindent megtettem, hogy ez így is legyen. Egyelőre azonban több embert az Egyesülethez lekötni az anyagiak miatt nem lehet s így számolni kell azokkal a munkaerőkkel, akik a ma biztosítható csekély ja-

vadalmazás mellett minden, a jövőre vonatkozó biztosítás nélkül, a felmerülő munkát ellátni hajlandók.

A cikkíró javaslatai oda kerülnek az Egyesület összes hivatott tényezői elé és higgye el nekem a cikkíró, senki sem kívánja nálam őszintébben azt, hogy az elhatározások meghozzák azt a cikkíró által remélt és mindnyájunk által óhajtott eredményt, amelyiknek az érdekében — higgye el a cikkíró — Egyesületünk vezetősége eddig sem sajnálta a munkát és fáradságot.

Biró Zoltán.

*

Einige Worte zum Aufsatz über die Reform des Vereinslebens. Von Z. Biró.

Die im Heft VII. veröffentlichten Vorschläge von „-e. -f.“ werden einer eingehenden Kritik unterzogen und zum grössten Teil als solche bezeichnet, die nicht zu dem gewünschten Erfolg führen würden. — Verf. betont nachdrücklich, dass eine zeitgemässe Entwicklung der Forstwirtschaft — also auch die Förderung des Standesinteressen ihrer Betreuer — nur von der innigen Zusammenarbeit der Waldbesitzer und Forstbeamten zu erwarten ist.

*

À propos de l'article sur les réformes à apporter dans notre vie d'association. Par Z. Biró.

Critique approfondie des propositions émises par „-e. -f.“ dans le cahier VII de ce Journal; l'Auteur de la critique conclut que la majeure partie des réformes préconisées n'aboutira pas au résultat désiré.

*

Some Words in Connection with the Article About the Reform of the Association. By Z. Biró.

The suggestions of „-e. -f.“ — published in No VII. of this Journal — are critically discussed and it is emphasized, that for the most part they cannot lead to the results desired.

Az erdőlésről. I.

Irta: Roth Gyula.

Az Erdészeti Lapok 1939. évi március havi füzetében két közlemény jelent meg, amelyek az erdőléssel foglalkoznak. Legyen szabad ezek nyomán — ha nagy késéssel is — egynehány megjegyzést fűznöm ehhez a kérdéshez.

A cikkek olvasása alkalmával örültem annak, hogy az „erdőlés, áterdőlés“ szavak visszahódítják régi helyüket, melyet *Illés* és *Vadas* évtizedekkel ezelőtt biztosítottak nekik és ahonnan mások — véleményem szerint helytelenül és ok nélkül — ki akarták szorítani őket. Örömem, úgy látszik, korainak bizonyult.

Érdekes, hogy evvel a két szóval a sors époly mostohán bán el, mint az erdőléssel magával, amely — bár az erdőgazdaságnak legsajátosabb és nélkülözhetetlen munkája, — még ma is távol áll hazánkban az őt megillető és a magyar erdőgazdaság érdeke szerinti szereptől.

Az erdőműveléssel foglalkozó magyar szakkönyveink szerzői: — *Illés*, *Vadas* és magam — teljes egyetértéssel használják ezeket a szavakat, mind a kettőt felváltva. *Illés* inkább az „áterdőlés“ alakot, *Vadas* inkább az „erdőlés“ alakját. Hogy a régi magyar erdészeti irodalomban — *Illés* előtt — használták-e már, nem tudom, nem volt alkalmam arra, hogy utána járhattam volna. *Illés* 1870 óta használja azokat, tehát legalább hetven éve szerepelnek a magyar erdőgazdaságban és az irodalomban. A gyérités szót, tudomásom szerint, *Kaán Károly* használta először 1905-ben (Erd. Lapok 623. old. „Erdőgyérités“) és bevitte a hivatalos használatba is.

A magam részéről már ismételten kifejtettem felfogásomat erről a kérdéstről (Erdőműveléstan: II. 875, Erdészeti Lapok 1914. 321. old. és másutt is). Legyen szabad — tekintettel arra, hogy legutóbb *Krippel Móric* is lándzsát tört a gyérités szó mellett,¹ röviden visszatérnem rá.

Régebben — a *Vadassal* való beszélgetések nyomán — magam is érdeklődtem az erdőlés szó után Erdélyben. Azt találtam, hogy „szedegetést“, „itt-ott való fagyújtést“ értettek alatta, sőt lopkodást is. Sehol nem találtam annak nyomára, hogy nagyobb mértékű fahasználatra, pláne tarvágásra alkalmazták volna, amint *Krippel* kívánja.

Ez egyezik avval, amit *Illés* is és *Vadas* is mond. Kétségtelen, hogy eredetileg nem jelenthette a mai értelmében vett munkát, mert azt akkor még nem is ismerték. De az is kétségtelen, hogy olyan munkát jelentett a szó, amelyet csak rendszeressé kel-

¹ Adatok a helyes magyar erdészeti szaknyelvhez, 49. o.

lett tenni, hogy elérkezzünk a mai fogalomhoz. Már *Illés* hivatkozik *Fogarasi*: „A magyar nyelv szótára“-ra (l. c. 206), amelynek értelmében a szó azt jelenti: „erdőt vág vagy az erdő fáinak száraz ágait tördeli. Innen ágerdülő, azaz száraz ágat szedő“.

Vadas is hivatkozik *Czuczor és Fogarasi* szótására és *Szinnyei*: „Magyar tájszótár“-ára (Erdőművelés, II. kiadás 447). „Legkevésbé terjedt el az erdölés szó, pedig véleményem szerint ez a legmegfelelőbb, mert benne van a magyar nyelv szókincsében, ma is élő szó a nép nyelvén. Többé-kevésbé hasonló fogalom kifejezésére használják is: a Csallóközben, Udvarhely és Háromszék vármegyében“.

Ha azért akarnók kiküszöbölni a szót, mert a német megfelelő szónak fordítása, akkor sok más szót is ki kellene gyomlálnunk a szakszótárunkból; hogy csak egy-kettőt említsek: tarvágás (*Kahlhieb*), vágásrend (*Hiebsordnung*) stb., ezeket pedig *Krippel* sem említi a kiküszöbölendők között.

Akinek egyébiránt az a kifogása hogy német fordítás, annak nem lehet ellenvetése az „erdölés“ alakkal szemben, mert az ennek szószerint megfelelő német ige egyáltalán nem használatos sem a „forsten“, sem a „walden“ alakban.

Hogy laikusok értik-e vagy nem, az szakbeli szónál nem nyomhat a latban, lépten-nyomon meggyőződhetünk arról, hogy laikusok és más szakbeliek, még rokon szakmabeliek is, nem értik meg a mi szakkifejezéseinket.

A „gyérités“ szóval szemben nagyon komoly aggodalmam van és pedig az, hogy nemesak a laikusokat, de saját szaktársainkat is félrevezeti. A logika törvényei szerint a „gyérités“ végrehajtva „gyér“ erdőre kell, hogy vezessen.²

Hogy szaktársaink tényleg így értelmezik, azt mutatják azok a példák, amiket a későbbiekben fel akarok említeni, de mutatja *Krippel Móric* példája is, aki ezt írja (l. c. 50. o.) „Az állomány nevelő, már jövedelmet adó gyérités célja az állomány sűrűségének, vagy főként záródásának a csökkentése“. Ime, a gyér erdőre való törekvés mint főcél! a gyérités névnek természetes és logikus következménye.

Készséggel elismerem, hogy ennek a hibás értelmezésnek talán magam is oka lehettem, mert — bár nem használtam a gyérités szót — régebbi írásaimban ismételten hangoztattam, hogy nem szabad visszaradni szükség esetén a záródásnak megbontásától. Igaz, mindig hozzátettem, hogy ez a megbontás csak rövid időre szólhat. De hangsúlyozottan kiemeltem azt is, hogy az a

² *L. Krippel*: 56. o. *Räume* = gyéres, ritkás. Ugyanaz a szó! A német *Räume* egyébiránt ugyancsak gyér erdőt jelent, minőségileg is gyéret, bárán mondhatnók rá: eseplesz! Rendesen összefoglalják ezt a két szót: *Räumen* und *Blössen*. (Gyéresek és tisztások.)

k. h.-kénti 1—2—3 m³, ami régebbi gazdasági terveinkben áterdölési faanyag címén szerepel, korántsem elég, ennél jóval többet lehet, sőt kell is vágnunk.

Bevallom, magam is megijedtem, amikor azt kellett tapasztalnom, hogy az erősebb erdölés propagálására irányuló törekvéseimnek mily nem várt visszhangja támadt.

Majd mindenki csak azt olvasta és értette ki szavaimból, hogy sokat kell vágni és a záródást meg kell bontani.

Hogy ugyanakkor azt hirdettem: gondosan meg kell válogatnunk, mit vágunk és a fősúlyt ne arra fektessük, mit és mennyit vágunk, hanem elsősorban azt nézzük, *mit kell lábon hagynunk* és csak azt vágjuk, amit a lábon hagyott fák érdeke megkövetel; hogy továbbá mindenütt, ahol hézagot kellett szakítanunk az uralkodó állományba való belevágással, ott hagyjuk meg az elnyomott anyagot mind, a záródás, az ágtisztulás, a talajvédelem érdekében: azt, sajnos csak kevés szaktársunk méltatta figyelemre! Sőt nem egyszer hallottam, hogy az elnyomott anyag bennhagyása bolondság, mert ugyan mi legyen azokból az elesőkött fákból?

Legyen szabad felsorolnom egynéhány tényleges példát.

A likavai erdölési kísérleti területekről³ két ízben közöltem adatokat (Erdészeti Kísérletek 1908. 3—4 f. 75. o. és 1914. 1—2 f., 104. o.), ezek szerint a k. h.-kénti eredeti 382 m³-ből 1907-ben kivágtunk 64 m³-t, 1910-ben 40 m³-t, időközben még száraz vagy lehajlott törzseket, 1908-ban 4 m³, 1912-ben 2 m³. Összesen 110 m³-t.

Erre hazánk erdőgazdaságának egyik irányadó kiváló képviselője azt mondta, hogyha úgy gyéritenők erdeinket, ahogyan *Roth Gyula* akarja, már nem volna erdő Magyarországon.

Kérdeztem tőle, látta-e már a likavai területet? „Nem látam” — volt a felelet! Hát akkor mire alapítja a fenti véleményt? „Olyan erdő, amelyikből k. holdanként 110 m³-t kivágtak és ahol a záródást már az első belevágással leszállították 0.7—0.8-re, az csak kirabolt, tönkretett erdő lehet!” Kérésemre — bár nehezen — rászánta magát, hogy azt a „kirabolt” állományt megtekintse. Az eredmény az volt, hogy kétségbevonta az adatok helyességét, azt mondta, nem lehetséges, hogy ebből az erdőből alig egy-két évvel azelőtt k. h.-ként 110 m³-t kivághattak volna. Tény, hogy az erdő teljes záródásban pompázott, a talajon csak itt-ott volt látható *Oxalis*, kevés *Viola* és néhány gyenge *Fragaria*, páfrányok, semmi egyéb. Ennek az állománynak a képét, ott véve fel, ahol a legerősebb, még a 110 m³-t is meghaladó volt a belevágás, ahol a talajon bőven volt *Oxalis*, de tisztán csak *Oxalis*, közöltem „Erdőmű-

³ Az első belevágás alkalmával felvett képet, amelyen a kivágott faanyag is látható, közöltem az Erdőműveléstan-921-ik oldalán.

veléstan“-om 419-ik oldalán. A felvételt egy évvel a második belevágás után készítettem 1911-ben.⁴ Ugyanezt az erdőt bemutattam — ha jól emlékszem 1912-ben — *Muzsnay Gézának*, aki azt mondta rá: „Ha nem tudnám, hogy ebből az állományból már 110 m³-t kivágtak, azt mondanám, záródása teljes, de mert tudom, 0.9-et mondok“.

Eszembe jutott *Heck* német erdőmester, a „freie Durchforstung“ hirdetője, aki kiváló gonddal dolgozta meg állományait és ugyanesak azt panasolta, hogy az adelsbergi kísérleti területére azt mondta egyik német szakbeli kiválóság: „Ilyen áterdőlés az erdő kivégzését jelenti.“ („*So durchforsten heißt den Wald hinrichten*“.) *Heck* még sck évvel később is külön élvezettel mutatta be látogatóinak a „kivégzett“ erdőt, ez volt a legszebb és legértékesebb állománya. Sohasem mulasztotta el a bemutatásnál: Uraim! ez a kivégzett erdő! („*Das ist der hingerichtete Wald*“.)⁵

Közben azonban elment a híre — nyilván kiváló szaktársunk fenti nyilatkozata nyomán — a *Roth*-féle erdőlésnek,⁵ olyan értelemben, hogy az az erdő kirablását jelenti.

Egyik kiváló kollégánk magánuradalomban levő egyik erdőlési kísérleti területéről fényképfelvételt készített. A sorozat egyik területén állott eredetileg egy darab csúnya, terpeszkedő, vén böhönc, amelyet szívesen kikerültem volna a terület kitűzésénél, de nem volt rá lehetőség, (nagyon nehezen lehet 50 × 50 m négyszögben egyenletes állományt találni!), bele kellett vennem a területbe, viszont természetes, hogy menten ki is vágtam. Annak helyén hézag maradt, amely később is csak lassan és tökéletlenül tudott záródni. Kevéssel a kivágás után éppen ebbe a lyukba fotografált bele frissiben kartársunk, mert ebben látta a *Roth*-féle erdőlés jellemző sajátosságát!

Másik kiváló kollégánk egy ízben a fehér asztal mellett gyengéden, szemmel látható restelkedéssel bevallotta nekem, hogy ő ugyan nagyon szeret engem, de azért úgy egész meggyőződéssel mégsem tudja helyeselni azt az elvémet, hogy mindig a legszebb törzseket akarom kivágnai az áterdőlés során, még hozzá sokat! Arra a meglepett kérdésemre, hogy mikor és hól mondtam

⁴ Ez volt akkor egyedüli nagyobb szabású területünk.

⁵ Megjegyzem, hogy magam sohasem használtam ezt a kifejezést és az erdőlésnek részéről propagált eljárását sohasem hoztam kapcsolatba nevemmel, mert nem is én találtam ki. Elsősorban *Heck*-et követtem, de az eljárás többé-kevésbé azonos a *Salisch*, *Michaelis*, *Vogel*, *Erdmann*, *Huffel*, *Cuif* és mások, vagy a dánok eljárásával, sőt az Erdészeti Kutató Intézetek Nemzetközi Szövetsége részéről „*Hochdurchforstung*“ „*éclaircie par le haut*“ neve alatt elfogadott rendszerrel, amelyek alapelveikben mind megegyeznek, csak a kivétel részleteiben vagy az előírás szavaiban mutatnak eltérést.

vagy írtam én olyant, amiből ezt az elvet lehetne kiolvasni, feleletet nem kaptam. „Ugy hallotta!“

A legeifrőbb esetet egyik kiváló erdőigazgatónk mesélte nekem nemrégiben. Kerületében valaki erdőlés címén tényleg kirabolta az erdőt, amiért kb. másfélszázezer pengő bírságra ítélték; ezt az összeget végeredményben kb. félszázezerre mérsékeltek. A felelősségrevonás alkalmával az illető azzal védekezett, hogy Roth-féle rendszerrel dolgozott.

Ne méltóztassék rossz néven venni, ha azt mondom, ebben a szomorú esetben a legszomorúbb az, hogy mindazok, akiknek dolguk volt ezzel az ügyvel, elhitték símán, hogy a Roth-féle erdőlés erdőpusztítást jelent. Senkisésem találta szükségesnek, hogy megkérdezte volna, én magam mit szólok hozzá, aki az egész ügyről semmit sem tudtam.

Tisztelettel felkérem szaktársaimat, hogyha ilyen eset tudomásukra jut és valaki a saját visszaéléseit az én nevemmel óhajtja fedezni, legyenek szívesek engem értesíteni, mert nem tudományos vitákról, rendszerekről volt itt szó, hanem egyszerűen szándékos és tudatos visszaélésről. Erdőlési kísérleti területeimet nyugodt lelkiismerettel és szívesen megmutatom bárkinek, már amennyire azokon tényleg csak a saját elgondolásaim érvényesültek, mert visszaélések vagy tévedések voltak azokon is. Erről mesélhetnék több oldalon keresztül is! Nem egyszer történt, hogy a favágó, mert nem kapta ki a jelölt fákból a kellő métereket, egyszerűen hozzávágott egynéhányat, persze a javából. Egyik erdőlési terület-sorozaton pedig végig kivágták a részemről gondosan kimélt legszebb fákat, mert az uradalom talpfaszállítást vállalt és — téves becslés miatt — a lekötött anyagot másképp összehozni nem tudta.

Ne méltóztassék sokallani, ha még egy esetet felhozok, amely szépen mutatja, hogy mikép keletkezhetnek a veszett hírek.

Egyik felvidéki kb. 65 éves, elég szép tölgyerdőben fellépett a pajzstetű. Az egész erdő eladás alatt állott, egyik vállalatunk hajlandó lett volna megvételre, de csak az esetben, hogyha az erdőnek legalább idős részeit letarolhatja. Felkért, tekintsem meg az erdőt, nem találnám-e megokoltnak a pajzstetű támadása miatt az erdő letarolását. Bejártam az erdőt alaposan, láttam, hogy tényleg van benne pajzstetű elég szépen, bár váltakozó mértékben, de azt is, hogy az állomány eddig az ápolásnak teljesen híján volt. Szakvéleményemben — amelyet egyébiránt óvatosságból beterjesztettem felettes hatóságomhoz is — határozottan elleneztem a tarolást, ellenben szükségesnek jeleztem az okszerű erdőlést, kb. k. h.-ként 25 m³ erejéig. Az állomány túlsűrű volt, az okszerű belevágás a lábon maradt fák fejlődését fokozta volna, egyuttal a bővebb levegőjárás és a pajzstetves fáknak gondos

válogatása a pajzstetű szaporodásának is gátat vetett volna. A lábón maradt anyagtól oly fejlődést lehetett várni, hogy anyagilag is kifizetődött volna az állománynak így való gondozása, igaz, hogy az értékemelkedés, illetve a jövedelem csak 25–30 év múlva érvényesült volna.

A vállalat, az én számításaim alapján, nem találta az üzletet eléggé jövedelmezőnek és elállott a vételtől, annak ellenére, hogy a megbízottja — akire a termelés kivitele várt volna, — nagyon kardoskodott az üzlet mellett azzal, hogy ő szavatolja a kellő jövedelmezőséget. A vállalat vezetőjének arra a kérdésére, hogy mire alapítja ezt a véleményét az én szerényebb adataimmal szemben, választ nem adott, legalább előttem nem. Később tudtam meg a vállalat vezetőjétől, — aki régi barátom, — hogy azt mondta: csak kapja meg a termelési engedélyt a k. h.-kenti 25 m³ alapon, majd gondoskodik ő arról, hogy kihozza a jövedelmet.

Ha ez tényleg megtörtént volna, az erdőnek ez a kirablása is nyilván a Roth-féle erdőlés cégére alatt ment volna, annál is inkább, mert tényleg ott jártam volt!

Nem volna teljes az erről szóló beszámoló, ha el nem mondanám még, hogy pár héttel később találkoztam a vasúton a vállalat említett megbízottjával, aki fölényes örömmel közölte velem, hogy már vágják is az erdőt, még hozzá tarra!

A fenti példák óvatosságra tanítottak, amiért az Erdőműveléstan kézikönyvében igyekeztem úgy megfogalmazni az előírást, hogy a kirablás, a mindenáron való záródásbontásnak gyanuja fel ne merülhessen. Nem ismételhetem meg a könyvnek a 874-ik laptól a 928 lapig terjedő fejtegetéseit, de idézem azt, amit a normális⁶ állományokra mondtam: (1. c. 904. o.) *„Fiatalabb korban, ameddig a hossznövekedés erélyes, a záródást fenntartjuk, ellenben idősebb korban, amikor a hossznövekedés csökken és a fák hízási hajlama kezd uralkodóvá lenni, akkor már óvatosan meglazítjuk a záródást, hogy a vastagsági növekvést fenntartsuk“*, továbbá: (921. o.) *„Hogy a fentiekben vázolt elvek és szabályok szem előtt tartásával tényleg keresztülvitt áterdölések mekkora fatömeget hoztak a záródásnak számottevő megbontása nélkül, ill. csak olyfokú lazítása mellett, amely pár év múlva teljesen eltűnt és újra teljes záródásnak adott helyet, arra felsorolom a következő adatokat“*...

A tanulság: Nem szabad azt hirdetnünk, hogy az erdőlés célja *„főként a záródás megbontása“* és *nem szabad használnunk erre a munkára olyan nevet, amely már magában foglalja az erre a célra való törekvést.*

⁶ Erre a szóra nem tudok jó magyar kifejezést.

Legyen szabad újra és nyomatékosan kiemelnem: normális állományokban kb. a középkorig — ameddig a hossznövekedés erélyes — fenn kell tartanunk a záródást, idősebb korban kezdjük azt lazítani, amivel átvezetjük az állományt a természetes felújításba, vagy a ritkításba, amely mindkettő tényleg megköveteli a záródásbontást. Hibás irányba fejlesztett állományoknál, amilyenekre az Erdőműveléstanban négy típust állítottam fel (901—903), ahol arra kell törekednünk, hogy legalább a legkirívóbb hibákat lecsökkentsük és igyekezzünk az állományt a normálhoz közel hozni, ott rendszeren szükséges lesz a többé-kevésbé erélyes záródásbontás.

A szabályt nem a hibás állományokra, hanem a normáliskra kell felállítanunk, a hibásak adják a szabály alól való kivételeket.

Hozzáteszem, hogy a záródás fenntartása mellett is eléggé tekintélyes fatömeget vághatunk, még hozzá — főkép a fiatalabb korban — sűrű ismétlés mellett, olyan tömegeket, amelyek a régebben előírt k. h.-ként 1—2—3 m³-t jóval meghaladják.

Ez elvezet fejtegetéseim második részéhez.

*

Über die Durchforstung. I. Prof. Gy. Roth.

Nach Ansicht des Verf. entspricht dem deutschem Fachausdruck „Durchforstung“ die von *Vadas* geprägte und gebrauchte ungarische Bezeichnung am besten. Es wird aber darauf hingewiesen, dass Hochdurchforstung nicht unbedingt die Lockerung des Kronendaches bedeute und noch weniger zu Missbräuchen berechtige.

*

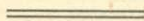
Sur l'éclaircie (I), par le Prof. J. Roth.

Le vocable hongrois proposé par *M. Vadas* pour servir d'équivalent à l'expression allemande: *Hochdurchforstung* paraît heureusement choisi; il convient toutefois de remarquer que le terme allemand ne signifie pas nécessairement que la clôture du massif est rompue.

*

About Thinning. I. By Prof. Gy. Roth.

For the translation of the German term "*Durchforstung*" the author suggests the word proposed and used by Prof. *Vadas*, but he emphasizes that even "*Hochdurchforstung*", does not always mean the loosening of the canopy.

Üzemrendezési tervezet.

Írta: **Mattyasovszky Emil.**

(Befejező közlemény.)

Ez a meg gondolás célszerűsíti az alábbi mintámat.

II. minta: (Rendes ivnagyságban, ívek és félbetétívek.)

Külső oldal:

Megfelelő elrendezéssel. Szám: /194. F. M.
Melléklet a m. kir. erdőigazga-
tóság /194. számú felterjesztéséhez.

KIVONATOS ÜZEMRENDEZÉSI TERVEZET

ERDEJÉRŐL.

Törvényhatóság:
Járás:
Község:

Belső és folytatólagos oldalak:

1. Tulajdonos és tulajdonjogi körülmény:
2. Az erdőbirtok fekvése: vármegye,
járás, község;
. m tengerszint feletti magasság; északi szélesség,
keleti hosszúság.
3. Terület: erdőszült k. h. } k. h. erdőterület
tisztás " }
egyéb tkny. k. h. } k. h. egyéb terület.
egyéb tktn. " }
4. Erdőtörzskönyvi állapot (vagy egyező, vagy pedig eltérésnél
részletezve). Eltérés oka:
5. Eddigi kezelés adatai:
6. Jövő gazdálkodás célja és kerete:
Gazdasági osztályok:
„A“ g. oszt. k. h. hozamterület, k. h. term.
k. h. tktn. k. h. (öt sorban hasonlóan, g. oszt. jelezve).
7. Az üzemszabályozás kezdete
8. Útviszonyok
9. Természeti emlék
10. Személyzet
„A“ gazdasági osztály (vagy egyetlen gazdasági osztály).
11. Talajviszonyok
12. Fafaj- és korosztályviszonyok (táblázatos kiképzés)
13. *Jövő gazdálkodás:*
I. Üzem mód
II. Vágásforduló
III. Tenyésztendő fajok (megokolás)
IV. Használatok:
a) Rendkívüli fahasználat, megtakarítási kötelezettség

- b) Főhasználat: Szabályos félfordulószi (fordulószi) terület k. h. Az a) pont figyelembe vételével tervezett tíz évi hozamterület k. h.
- c) Előhasználat
- d) Mellékhasználat
- V. Felújítás és erdősítés
- VI. Tagbeosztás
14. Észrevételek, javaslatok
(A II. ponttól minden gazdasági osztályra, a „B” g. oszt.-tól kezdve külön félbetétívet állítunk ki.)
15. A kivonatot kiállította:
. 194 évi hó án.
16. A kivonatot egyeztette:
Budapest, 194 . . évi hó -án.
- 17 drb. betétlappal.
Hátsóoldal:
18. Jóváhagyási záradék stb.
(Negyedívnyi hely.)
19. Nyilvántartás stb.
(Az oldal alsó fele.)

Ezt a „*kivonatos üzemrendezési tervezet*” az erdőigazgatóság az üzemrendezési tervezet két példányával együtt ugyancsak két példányban terjeszthetné fel. A jóváhagyott eredeti tervezetekkel a szóbanforgó kivonat egyik példánya visszakerülne az erdőigazgatósághoz, a kivonat másik példánya pedig a legfőbb hatóság erdőrendezőségéhez kerülne, hogy mindkét példány felhasználásával a célszerűség érvényre jusson. Az üzemrendezési tervezet kivonata sok időnyereséget jelentene a felülvizsgálással foglalkozóknak. Elmaradhatna az időrabló kivonatolás; ez elsősorban igen nagy nyereség lenne. Másodsorban az Erdőgazdasági Tanács és az osztályközi felülvizsgáló ülés tagjainak a munkája — az állandóan ugyanolyan sorrendű rendszeresség beidegződése folytán — lényegesen könnyebb s így kitartóbb érdeklődéssel mozgatott lenne.

Bocsánatot kérek. Az igen tisztelt urak között az Erdőgazdasági Tanácsban nemesak erdőmérnökök ülnek. Ezeknek a tagoknak az ítélőképességét nem vonom kétségbe, mert hiszen a tapasztalat emberei, de nem minden előadó tartja be az adatok ismertetésének ugyanazt a sorrendjét. Nehéz tehát a gondokkal telített koponyáknak a különböző sorrendben előugró adatokat a következtetés, elbírálás és megítélés rostáin együtt tartani.

Láthatom ezt az osztályközi ülés avatott erdőmérnökeinél is, akiknek ugyancsak megerőltetőbb munka a rendszertelen kivonatokból ítéletet alkotni.

Még célszerűbb könnyítés lenne az Erdőgazdasági Tanács asztalán rendelkezésre álló ürlap-nyomtatvány. Aki óhajtaná, az őt érdeklő adatokat feljegyezhetné. Ez, úgy hiszem, a figyelem összpontosítását ilyenképpen a tárgyalás egész ideje alatt jobban biztosítaná.

A felülvizsgálati ügyirat az eddigi részletes adatokat nem tartalmazná, (ugyanígy van a gazdasági üzemtervet felülvizsgáló ügyiratban is), de erre nincs is szükség, mert arra való a kéznél fekvő üzemrendezési nyilvántartás.

Tehát addig is, míg az óhajtott kedvezőbb állapot bekövetkezik, így gondoskodhatnánk az általános rendszeresítésről a célszerűség elveinek szem előtt tartásával.

Látszólag megokolt az az ellenvetés, hogy egy alapos üzemrendezési tervezet egybeállítása után a külső munkák nehezebbik részén már túl is vagyunk, tehát az üzemterv műszaki összeállítása nem késhet sokáig, s így az üzemrendezési tervezetek nyilvántartásának javasolt kiépítése nem szükséges.

„Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tüzök.“ Ezt arra értem, hogy az üzemrendezési tervezetek általános hozzávetőleges elkészítésével is tovább jutnánk jelen mostoha viszonyaink mellett.

Ezután a kitérés után újra visszafordulok oda, ahova kijutni elsősorban is céлом volt, az üzemrendezési tervezet célszerű rendszeresítéséhez. Nem állítom, hogy az én mintámnál jobb nem lehet, de, hogy itt rendet kell teremteni, az kétségtelen.

*

Forsteinrichtungsentwurf. Von *E. Mattyasovszky.* (Schluss.)

Laut des neuen Forstgesetzes (G. A. IV. 1935.) besteht für alle Forstbesitzer die Verpflichtung ihre Wälder nach behördlich genehmigtem Betriebsplan zu bewirtschaften. — Die Grundsätze der Wirtschaftsführung sind in einem dem Betriebsplan vorangehenden Entwurf festzulegen. — Da diese Arbeit in der Praxis sehr häufig unrichtig aufgefasst und weitschweifig ausgeführt wird, gibt Verf. zwei Muster, wie die Aufgabe kurz, aber restlos gelöst werden soll.

*

Plan d'aménagement préliminaire, par *E. Mattyasovszky.* (Fin.)

La nouvelle loi forestière (loi IV de 1935) impose pour chaque forêt l'exploitation sur plan d'aménagement approuvé par les autorités. Les principes en doivent être arrêtés dans un plan préliminaire. L'Auteur propose deux modèles de plan préliminaire, propres à répondre toutes les exigences.

*

Working Plan Report. By *E. Mattyasovszky*. (Final part.)

In terms of the new Hungarian Forest Law (Law IV. 1935.) all wooded areas have to be managed according to a working plan approved by the authorities. The principles of this plan are to be determined in a preliminary report. Two alternatives for a practical solution are given by the author.

A természetes felújításról.

Írta: **Dr. Haracsi Lajos.**

A természetes felújításnak az újabb erdőgazdaságtudományi kutatásokon és megfontolásokon alapuló előnyei a szakközönség előtt még általánosan nem ismeretesek. Ezért úgy vélem, nem végzek felesleges munkát, ha erre vonatkozóan néhány fontosabb dologról röviden megemlékezem.

Előre kell bocsátanom, a legtöbb szakember megegyezik abban, hogy a természetes felújítást nem szabad, de nem is lehet minden körülmény között általánosan alkalmazni. Ez a felfogás kifejezetten kidomborodik úgy *Roth* és *Vadas* „Erdőművelés-tan“-ában, mint a legtöbb külföldi szakmunkában.

Ismeretes, hogy a természetes felújításnak bizonyos *előfeltételei* vannak. Ilyenek pl. a következők: *a)* az anyaállomány magtermőképessége; *b)* az állomány megfelelő sűrűsége, egészségi állapota, stb.; *c)* a talajnak a mag befogadásához és a csemete tenyészéséhez való alkalmassága. Ha valamely erdőrészlet e pontok egyikének nem felel meg, az a természetes felújítás szempontjából már eleve nem jöhet számba.

Ha erdeinket vizsgáljuk, elfogultság nélkül megállapíthatjuk, hogy még ma is sok olyan állományt találhatunk, ahol a természetes felújítás előnyösebb. Ilyenek többnyire azok az állományok, amelyekben az árnyattűrő fafajok uralkodnak. Ezeknek a fanemeknek mesterséges megtelepítése nyílt területen igen költséges és legtöbbször kétséges. Hogy erdeinkben annyira háttérbe szorult a bükk és jegenyefenyő, az elsősorban a tarvágásnak tudható be. Az elég nagyszámban előforduló rossznövésű, csekély értékű, elegenden tölgy-, cser-, erdeifenyő- és gyertyán-állományok, sarjerdők, majdnem mind a múlt nem természetes felújítási módjainak a következményei.

Ezek előrebocsátása után a természetes felújítás előnyeit fogom felsorolni és megindokolni, *általánosan kevésbé hangsúlyozott, újabb szempontok kidomborításával.*

Véleményem szerint *a természetes felújítás főbb előnyei* a következők:

1. A helyi termőhelyhez alkalmazkodott, őshonos fajok és fajták megőrzése.

2. A fiatalos védelme.

3. Az „erdei talajélet“ háborítatlan fenntartása.

4. Magasabb vágásfordulójú, jövedelmezőbb erdőgazdaság kialakítása.

5. Belterjes gazdálkodásra való irányítás.

Vizsgáljuk meg röviden ezek jelentőségét.

1. A természetes felújítás legnagyobb érdemét abban látom, hogy nem enged meg nagy eltérést a természettől, gondosan megőrzi azokat a már évezredek óta odaszokott, a helyi termőhelyhez alkalmazkodott őshonos fajfajtaikat, amelyek *ott* a legegészségesebb, legellentállóbb és többnyire a legértékesebb állományokat adják. Az ilyen faállomány az ú. n. erdei klimax-növényuszövetkezet, amely a termőhellyel és önmagával egyensúlyban van. Ez termeli a legtöbb szerves anyagot és legjobban dacol mindenféle káros hatással.

Az őshonos fajfajtaikat, melyek hazánkban többnyire nem teljesen elegyetlenül fordulnak elő, nem bántják a mesterséges telepítésekben olyan gyakori *másodlagos* gomba- és rovarkárosítások. Még az elsődleges károsítók közül is igen kevés van, mely a természetes erdőkben nagy károkat okoz. Az eredeti növényuszövetkezet fenntartása tehát a legfontosabb követelmény az erdővédelem szempontjából, mert a mesterségesen felújított erdőkben mindjobban elharapódzó bajok ellen alig-alig van megfelelő védekezési mód.

Az őshonos fajfajtaikhoz és alfajfajtaikhoz (fajtaikhoz) való ragaszkodás persze nem jelenti azt, hogy kisebb módosításokat ne végezzünk a jövőendő erdő szempontjából, fiatalosaink összetételén pl. az elegyarány eltolásával a nemesebb fajfajta (kóris, tölgy, erdei-fenyő, stb.) javára.

2. Az a tény, hogy az anyaállomány védelmezi az alatta levő fiatalost a túlságos meleg, fagy, a feltalaj kiszáradása és szelek ellen, általánosan ismert. Megakadályozza a káros gyomok felverődését, az erdő párásabb levegőjét s magasabb CO₂-tartalmát pedig megőrzi a fiatalos számára.

3. A természetes felújítás az erdő részéről évezredek alatt a szükségletének megfelelően kialakított talajt összes élőlényivel együtt megszakítás, nagyobb zökkenő nélkül adja át a jövőendő fiatalosnak, ugyanúgy, ahogy ez már évezredek óta történt. Nem szakítja meg az *erdei talajéletet* szárazabb, melegebb közbenső állapot, amely az erdő fájának és mikrotenyészetének működésbeli átalakulását teszi szükségessé az új, megváltozott viszonyok szerint.

A mi éghajlatunk alatt az erdei talajok az erdő kiirtása után, mezőgazdasági művelés (szántó, kaszáló) alatt átalakulnak és részben mezőségi jellegeket vesznek fel. Ugyanis a korhadó, védő alomréteg a talajról eltűnik, a felső rétege jobban kiszárad, ezért a sók benne gyarapodnak, valamint a baktériumok is, mert a talaj szavanyúsága csökken, de viszont gombái jórésztben eltűnnek. Ez az átalakulás a füves növényzetre, tehát a mezőgazdaságra is kedvező, azonban, hogy az erdei fákra is jobb hatású-e, az még nincs minden kétséget kizáróan bebizonyítva. Annyit mindenesetre megállapíthatunk, hogy a tarvágás következményeképpen a talaj *felső rétege* (nem egészben!) jobban kiszárad, mint az anyaállomány alatt, ami az 1–5 éves csemeték növekedésére, amelyeknek gyökere még nem hatolt mélyre, nem kedvező. Jól tudjuk, hogy a mi éghajlatunk alatt az erdősítések legnagyobb ellensége a hőség és szárazság, ez okozza a legnagyobb kárt a telepítésekben, ezért megfelelőképpen értékelhetjük az erdei telepítés feltalaj víztartó működését. Ezt az erdei talajon fekvő alomtakaró is fokozza.

Arra vonatkozóan, hogy milyen viszony van az erdő növényzete és a tarvágás után a talajban bekövetkező H (hydrogen) -ion töménység (koncentráció, savanyúsági fok, pH -érték) csökkenése között, hivatkozom azokra a vizsgálatokra, amelyek szerint az egyes növényfajok csak meghatározott pH -értékek között élnek, vagyis ez szükséges az optimális fejlődésükhöz. Így pl. a búza, lucerna és cukorrépa csak $pH=7$ -en felül növekednek jól, míg az erdei fák és erdei dudvák jobban érzik magukat $pH=4-6$ H -ion koncentráció mellett, sőt többnyire csak ilyen talajokon fordulnak elő. Ezt bizonyítják egyébként a *Dengler: Waldbau* (II. kiadás, 1935.) 157–159. oldalán található kísérleti adatok is, amelyek szerint különböző erdei növények magcsemetéi különböző pH -értékű talajon nevelve eltérő növekedést értek el. Ezek közül példaképpen felemlítem, hogy:

a lucfenyő	$pH = 5.4-6.0$ mellett
az erdeifenyő	$pH = 3.5-6.5$ „
a <i>Senecio sylvaticus</i>	$pH = 5.2-5.4$ „

mutatta a legszebb fejlődést. Ezeknek a növényeknek a növekedése $pH=6$ fölött erősen csökkent. A mi talajaink pH -értéke szabad állásban többnyire $pH=6$ fölé emelkedik.

Kapcsolatos a fentiekkel az az előbb említett tény is, hogy a tarravágott erdő talajának a felső rétegében az oldott sótartalom töményebb lesz. Ez is befolyásolhatja a növekedést, mivel az erdei növények kisebb só-töménységet tudnak elviselni, mint a mezőségié, vagyis az erdei talajban a rendszeren jelentkező só-koncentrációnál nagyobb só-tartalom kedvezőtlenül és bizonyos értéken túl mérgezőleg hathat a fás növényzetre. *Ballenegger* sze-

rint (A termőföld 166. old.) néhány növény sótűrőképessége (amelynél még megéltek) a következő:

szőlő	4.58	kg Na ₂ SO ₄	m ² -kint	120	cm	mélységig
búza	2.35	„	„	120	„	„
körtefa	2.00	„	„	120	„	„
almafa	1.60	„	„	120	„	„
szeder	0.37	„	„	120	„	„

Látható, hogy a nem erdei talaj növényei (szőlő, búza) jobban elviselik a sótartalmat, mint az erdei növények. Összehasonlításként még álljon itt egy mezősegi és egy barna erdei talaj vegyi elemzésének végeredménye ugyancsak *Ballenegger* könyvéből (146. és 136. old.).

	Sósvaban oldódott sók mennyisége %-ban az egyes talajsztégekben		
	A (0-20 cm.)	B (50-80 cm.)	C (100-120 cm.) altalaj
I. Csernoszjom Pusztakamarásról (Kolozs m.)	28	29	28
II. Barna erdei talaj (bükkös) Karádról (Somogy megye)	13	20	29

A táblázatból kitűnik, hogy a mezősegi (nem erdő alatt álló) talaj sótartalma jóval nagyobb az erdei talajénál, és mind a három szintben egyenlő (nincs kilúgzódás). Evvel szemben az erdei talaj A szintjében csak 13%, az anyaközetben (C szint) 29% az oldott anyag mennyisége. Pedig a kelet-somogy megyei, lőszön álló erdők talaja egyike a legjobb *erdőtalaajoknak* hazánkban.

Hogy a nagyobb sótartalom iránt mily érzékenyek erdei fáink, azt legjobban mutatja az a nehézség, amely a szikfásítás végrehajtásánál jelentkezik.

Mind ezek tulajdonképpen a növényi gyökerek szívóképeségével állnak a legszorosabb kapcsolatban, mert a szívóerő, amely főképpen a sejttartalom ozmótikus értékétől (nyomásától), a koncentrációtól függ, a sivatagi növényeknél, ahol a talaj erősen sós, igen magas, míg a nedves (erdei) éghajlat alatt élő vegetációnál jóval kisebb. Ebben az utóbbi esetben ugyanis sokkal alacsonyabb a talaj sótöménysége (szívóereje), melyet a gyökér szívóerejének le kell győznie, hogy elegendő táplálékot és vizet vehessen fel a talajból a növény. Tájékoztatólag megemlítem, hogy a növényi sejtek felső ozmótikus értéke általában 10-20 atmoszféra, a legmagasabb adatok azonban, amelyeket egyes sivatagi növényeken mértek, majdnem elérik a 200 atmoszférát. Kérdés már most, nem okoz-e túlságos erőpocsékolást, nem hat-e károsan a növekedésre az a körülmény, hogy a csemetének az évezredek óta öröklött és megszokott, kisebb sókoncentrációjú sejttest helyett, nagyobb töménységűre kell berendezkednie, nem tekintve azt, hogy ez csak bizonyos határig lehetséges.

Érdekes ezzel kapcsolatban megemlíteni azt az esetet, amit

már több oldalról hallottam és magam is tapasztaltam, hogy a köves, sziklástalajú kopárok erdősítésénél a nyári szárazságok alatt *elsősorban* nem a legszárazabb, legkövesebb, legsoványabb talajrészekre ültetett csemeték mentek tönkre, hanem azok, melyek mélyebbrétegű, humuszban gazdagabb, füvesebb és lapos, teknőszerű helyekre kerültek. Ennek magyarázatát is az elmondottakban kell keresnünk, mert az utóbbi részeken a sötöménység nagyobb.

Valószínűen hátrányára van a fiatalosnak az a változás is, hogy a gombák, amelyek az erdei talaj életéhez szükségesek, és sok erdei fafaj gyökerén, ezekkel symbiosisban élnek, a tarvágás talajában a kiszáradás mértékével fokozatosan csökkennek és el is tűnhetnek. Igaz, hogy a fák ezek nélkül is élhetnek, de valószínűen nem optimális módon.

4. Fel nem becsülhető előnye a természetes felújításnak az a feltétel is, hogy sikeres végrehajtása a fák magas korának, a legjobb magtermőképeségnek a függvénye. Ez a kor nagyjában egybeesik a legnagyobb átlagnövedék idejével, azaz a *legnagyobb fatömeg vágásfordulójával*. Milyen böles gondoskodása ez az összevágás a hatalmas természetnek! A legnagyobb átlagnövedék ideje (az összes fatermés vastagfájára vonatkoztatva) a közepes termőhelyi osztályokban, a német fatermési táblák szerint, a főbb fafajoknál szálerdőben átlagosan a következő:

	Erdeifenyő	Lucfenyő	Jegenyefenyő	Bükk	Tölgy
Év	80	100	100	120	120

Milyen áldás volna közgazdaságunkra, ha erdeinknek csak fele is megközelítően ilyen állapotban lenne! Ha erdeink felújítása a multban természetes úton alakult volna ki, akkor ez a felújítási mód az erdők többségében megóvhatta volna a magasabb vágásfordulójú, nagyobb évi fatömeget és egyben nagyobb jövedelmet is szolgáltató erdőgazdaságok fennmaradását. A természetes felújításnak ugyanis a magasabb kor *előfeltétele*, a mesterségesnek pedig *nem*. Más szóval: a mesterséges felújítás *előmozdította* a szálerdők vágásfordulójának nálunk igen elterjedt leszállítását.

Azonban egyszer arra is gondolnunk kell, hogy az alacsonyfordulójú keménylombszálerdők (tölgy, bükk) mesterséges felújítása idővel nehézségekbe ütközhet, ha az idősebb, magterméstadó állományok igen megfogyatkoznak. Ugyanis sokan helyezkedhetnek arra az álláspontra, hogy *máshonnan* is be lehet szerezni a szükséges makkot.

5. Az is előnye a természetes felújításnak, hogy *ráneveli, kényszeríti* a kezelő személyzetet, hogy behatóan foglalkozzék az erdő életjelenségeivel, a fiatalos létfeltételeivel, stb. Nem elegendő

csak *nagyban, általánosan* intézkedni, hanem ismerni kell az apró részleteket, úgyszólván minden facsoport létét külön kell mérlegelni, stb. Ezek a dolgok egyébként tudottak, ezért felesleges őket részleteznem.

A felsorolt öt fontosabb előnyön kívül a természetes felújításnak van még néhány kisebb haszna is, ezeket (mint ismerteket) nem tárgyalom. Csak még egy dologra kívánok rámutatni.

Felvetődött az a kérdés, hogy nem hiányzik-e majd az a tápanyag az állomány későbbi fejlődésénél, amelyet a természetes felújítás több tízezer csemetéje von el a talajtól. Véleményem szerint a fiatalos növekedésekor, a létért való harcban a lombátor alatt maradó egyedek lassankint és fokozatosan elhalnak, a talajra kerülnek és oda *teljes egészében* visszajuttatják azt, amit onnan elvettek. Ezt a faanyagot úgyse tisztítják ki, mert értékesíteni nem lehet.

Hogy a termőföldre visszakerülő növényi anyag esetén sem talajkielés, sem egyéb veszteség nem következik be, azt a *természet fényesen bizonyítja*. A csereszjom talajokon már évezredek óta nőnek ugyanazok a fűfélék, ott elhalnak és a földbe visszakerülve kialakították talajukat, tehát inkább fokozatosan jobbá teszik azokat a híres fekete földeket. De ugyanezt mondhatjuk az őserdő talajáról is.

A természetes felújításra berendezett erdőgazdasággal szemben a tarvágásos üzemnek is megvannak az ismert előnyei, amelyek természetesen más irányúak.

A két felújítási mód több előnyét egyesíti magában az *alátelépítés*, amely a természetes felújítástól főképpen abban különbözik, hogy a magot vagy csemetéket mesterségesen hozzuk az anyagállomány alá, s evvel a felújítási idő elhúzódtásától részben függetleníteni tudjuk magunkat.

*

Über die natürliche Verjüngung. Von Dr. L. Haracsi.

Unter gewissen Umständen hat auch der Kahlhieb seine Berechtigung, die neuesten Forschungsergebnisse lassen aber die Vorteile der natürlichen Verjüngung immer deutlicher erkennen. Die bedeutendsten dieser — 1. Erhaltung der dem Standort angepassten, urheimischen Holzarten, 2. Schutz des Jungwuchses, 3. Störungslosigkeit des Waldbodenlebens, 4. Höherer Umtrieb mit gesteigerten Einnahmen, 5. Intensivere Wirtschaftsführung — werden vom Verf. eingehend besprochen mit besonderer Betonung der Punkte 1 und 4. Letzterem kommt — nach Ansicht des Verf. — erhöhte Aufmerksamkeit zu, da grosse Holzmassen nur bei längerem Umtrieb erzielt werden können.

*

Sur la régénération naturelle, par le Dr L. Haracsi.

L'Auteur reconnaît la légitimité de la coupe à blanc étoc, mais — s'appuyant sur des recherches récentes — il donne la préférence à la régénération naturelle, car celle-ci assure la conservation des essences autochtones et, de plus, produit un volume de bois supérieur, grâce à la longueur de la période de révolution.

Natural regeneration. By Dr. L. Haracsi.

The author points out that clear-cutting is also justified, but — as the result of fresh investigations — the advantages of natural régénération are to be considered more significant, because it ensures the maintenance of primeval species of trees and — with a longer rotation — gives a larger quantity of timber.

Gyors fatömegbecslés akácállományokban.

Irta: Kállay Árpád.

Hegyvidéki erdők után alföldi akácosokba kerültem. Ezek fatömegének szemre való becslésében gyakorlatom nem volt és így hiányát éreztem olyan gyakorlatias, gyors állománybecslési eljárásnak, amellyel az akácosok holdankénti fatömegét minden táblázat és hosszadalmasabb becslési felvétel nélkül, megközelítő pontossággal kint az erdőn megkaphatjuk. Nem ismerve ilyen eljárást, az akác fatermési táblák adatait kezdtem tanulmányozni.

Kiindulás a fatermési táblákból.

A fatermési tábla adatainak vizsgálata rövidesen meggyőz bennünket arról, hogy az állományszerkezeti tényezők közül a *magasság* változása követi leghívebben az állomány fatömegváltozását. Azt látjuk u. i., hogy a különböző termőhelyű és korú, de ugyanolyan átlagos magasságú állományok fatömege teljes sűrűség mellett megközelítőleg azonos. A magasság növekedésével a fatömeg szabályosan gyarapodik, még pedig *nagyjából* függetlenül a kortól és a termőhelyi osztálytól. A magasságban tehát olyan tényezőt kapunk, amelyből következtethetünk az állomány fatömegére. Csupán azt kell megállapítani, milyen szabály szerint követi a fatömeg a magasság változását. Az átlagos magasság az állomány fatömegének gyors megbecsléséhez a terepen való felvétel szempontjából is alkalmasnak

látszik, mert könnyen megbecsülhető, és ha csak ezt az egy tényezőt kell meghatározni (nem szólunk a sűrűségi viszonyszámáról), a megközelítőleges fatömegbecslés eléggé gyors lehet. Még csak arra lesz szükség, hogy az egész fatömegbecslés számítási eljárása is, a kívánt pontosság mellett, lehetőleg egyszerű és gyors legyen.

A magasság szerinti fatömeggörbe.

Ha megrajzoljuk a *Fekete*-féle akác-fatermési táblából a fatömeg görbét az átlagmagasság függvényeképpen, vagyis a vízszintes tengelyre az átlagmagasságokat, a függőlegesre a fatömegeket hordjuk fel ugyanazon koordináta-rendszerben valamennyi termőhelyi osztályra vonatkozóan, olyan görbéket kapunk, amelyek igen közel haladnak egymáshoz. Ezek tehát rajzábrában is szemléltetik, hogy az ugyanolyan magasságú állományoknak, ha különböző termőhelyi osztályokhoz tartoznak is, közel azonos a fatömegük. Közülük a legalsó görbe a legjobb, a legfelső a leggyengébb termőhelyi osztály faállományára vonatkozik. Ha eltekintünk az alsó és felső görbéknek a középsőtől való csekély eltérésétől, az lesz a feladatunk, hogy először megállapítsuk: a fatömeg (y) a magasságnak (x -nek) milyen függvénye szerint változik, vagyis fel kell állítanunk a görbe egyenletét, másodsor pedig, az így nyert, bizonyára nem túlságosan egyszerű függvényegyenletet gyakorlatiassá kell tennünk, hogy vele a terepen az akácok átlagmagasságának megállapítása után egyszerű, esetleg csak fejből való számítás útján megkapjuk a hozzávetőleges fatömeget, amely a ténylegestől (a táblázatban szereplő fatömeg-adattól) nem túl nagy százalékkal tér el.

Függvényegyenlet.

A fatömeg (y) és a magasság (x) összefüggésének vizsgálatára induljunk ki ebből az egyenletből:

$$y = x^a b + c$$

Hogy az egyenletet a különböző magasságoknak (x -eknek) megfelelő fatömegek (y -ok) megállapítására használhassuk, előbb ismernünk kell az egyenlet állandóit (a -, b -, c -t). Amíg ezeket nem ismerjük, vagyis nem tudjuk, hogy a fatömeg a magasságnak milyen függvénye szerint változik, addig az egyenlet hatványkitevője, szorzó tényezője, összeadó állandója, vagyis a , b , c , lesz az ismeretlen, és az x meg y helyére tesszük a magasság szerinti fatömeggörbéről vett, ismert adatokat. A három ismeretlen állandó megoldásához három egyenlet kell. Olvassuk le a középső fatömeggörbéről három különböző ponton a magasságot (x_1 , x_2 , x_3) és a nekik megfelelő fatömeget (y_1 , y_2 , y_3).

Így három egyenletet kapunk, melyek „a”, „b” és „c” ismeretlenekre megoldandók. Hogy az egyenlet könnyen megoldható legyen, a magasságok (x -ek) értékét úgy kell megválasztani, hogy az x_3 ugyanannyiszorosa legyen az x_2 -nek, ahányszorosa x_2 az x_1 -nek, vagyis hogy $\frac{x_3}{x_2}$ egyenlő legyen $\frac{x_2}{x_1}$ -gyel.

Tapasztalati egyenlet.

Ha több x -csoportra (több x_1, x_2, x_3 -ra) kiszámoljuk az állandókat (a, b, c), ezek értékei némileg eltérnek ugyan egymástól, de igen jó alapot adnak egy könnyen kezelhető, gyakorlatias képlet felállításához, amely pontosság szempontjából is kielégítő. Ennek a tapasztalati képletnek kellő pontossági formában való felállítása igen hosszadalmas, próbálgató számításokon alapuló türelemjáték. A képlet végleges alakja a kiindulási egyenlettől csak annyiban tér el, hogy az összeadó állandó helyébe a kor függvénye került. Mivel azonban a kornak csak tized része szerepel a képletben, nincs szükség az állomány korának pontos, csupán hozzávetőleges és gyors megállapítására. Így az egyenlet elég egyszerű és könnyen kezelhető lesz:

$$\text{Fatömeg} = \text{magasság}^2 \cdot 0.4 + \frac{\text{kor}}{10}$$

Tehát az akácerdő katasztrális holdankénti fatömege annyi, mint az állomány átlagmagasságának négyzete szorozva 0.4-del, hozzáadva még az állomány korának tizedrészét.

A kor tizedrésze, ami csak egy-két köbmétert tesz ki, a jobb talajoknál el is hanyagolható. (A nem teljes sűrűségű állományoknál az így nyert eredményt természetesen szoroznunk kell még a *sűrűségi* viszonzyszámmal is.)

Az egyenlet pontossága.

Érvényes ez az egyenlet minden akác-sarjerdőre, amelyre a Fekete-féle akác-fatermési táblák érvényesek és amelynek átlagos magassága a 6 m-t meghaladja, ha a kora több 10 évnél. Tíz éven alul tehát nem érvényes, és tíz év felett is csak a legalább 6 m átlagmagasságú állományokra.

A képlettel nyert eredmény *megközelítőleg* a Fekete-féle akác-fatermési táblák k. holdra vonatkozó sarjerdő táblázatának fatömegadatait szolgáltatja (főállomány összes fatömege című, 12. rovat). Ettől való eltérése átlag $\pm 3\%$ körül mozog, legnagyobb eltérés $+7\%$ és -8% . A legjobb termőhelyi osztálynál általában pozitív a hiba, vagyis nagyobb eredményt kapunk a helyesnél, a legrosszabbnál pedig negatív, vagyis az eredmény

kisebb a helyesnél. A hiba egyrészt onnan származik, hogy a tapasztalati képlet képviselte görbe nem fedi egész pontosan a magasság szerinti fatömeggörbék középvonalát, másrészt hogy ez a középvonal is eltér egy keveset a legalsó és legfelső fatömeggörbétől.

Ha az állomány átlagmagasságát nem a fatermési táblabeli magasságoknak a pontossági határáig becsültük, a hiba természetesen az említett százalékos határoknál nagyobb lesz, bár nagyobb számú becslésnél a hibák kiegyenlítődnek.

Van azonban a képletnek egy pontossági előnye is a fatermési táblákkal szemben. Ha ugyanis meggondoljuk, hogy a fatermési táblák a korszerinti fatömeggörbéknek a termőhelyi osztály-mezőnyében csak a 6 termőhelyi osztály középvonalára nyújtanak adatokat, s ha egy adott állomány termőhelyi osztálya a táblában megadott termőhelyi osztályok közül kettő közé, a középtájra esik, a táblával való fatömegbecslés néha jelentékeny (10–30%-os) hibát is adhat, míg a hibának ez a forrása teljesen elesik a képlettel való fatömegbecslésnél.

Ezért a közölt képlet *bizonyos kivételes esetekben*, hibáinak ellenére is, *pontosabb eredményt adhat, mint maga a fatermési tábla*, amelynek alapján a képlet létre jött.

Önként érthető, hogy az azért van, mert a megbecsült magassággal pontosabb jellemzőjét adjuk meg az állománynak, mint a szélesebb sávot képviselő termőhelyi osztály számával. A magasságra alapított képletes fatömeg-meghatározással mintegy közbesítést (interpolatiót) tudunk végezni a termőhelyi osztály-sávok középvonal-értékei között, míg a fatermési tábla csak ezeket a középvonallal képviselt értékeket közli.

Ahol az említett pontosság elegendő, előnyösen használhatjuk tehát a megadott fatömegbecslő képletet a fatermési táblák helyett az akácie-sarjerdők fatömegének megállapítására. Mivel ez az egyszerű képlet könnyen fejben tartható, akkor is használhatjuk, ha nincs kéznél fatermési tábla, tehát a terepen is. Egyszerűségénél fogva pedig akár fejben is, tehát gyorsan kiszámíthatjuk vele a fatömeget.

Akinek kellő türelme és ideje van hozzá, az ilyen elvek alapján bizonyára más fafajokra is fel tud állítani hasonló egyszerű és könnyen használható, gyors-fatömegbecslő képletet, amellyel az illető fafajú állományok fatömege gyakorlati célokra könnyen és megközelítő pontossággal megállapítható.

*

Schnelle Massenschätzung in Akazienbeständen. Von
A. v. Kállay.

Die vom Verf. aufgestellte Formel:

$$F = m^2 \cdot 0.4 + \frac{k}{10}$$

wo F die Holzmasse, m die Durchschnittshöhe, k das Alter bedeutet, führt zu Ergebnissen, die von den Angaben der Robinienmassentafeln *Feketes* kaum 7 bis 8 v. H. abweichen, weshalb das Verfahren für die Praxis sehr gut brauchbar ist.

*

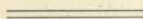
Estimation rapide du volume de bois dans les peuplements d'acacias, par *A. Kállay*.

La formule de l'Auteur ($F = m^2 \cdot 0.4 + \frac{k}{10}$, ou F désigne le volume de bois, m la hauteur moyenne et k l'âge) donne des valeurs qui diffèrent à peine de 7 à 8% des indications des *Tables* de *M. Fekete* relatives à la production du bois d'acacia.

*

Quick Estimation of the Quantity of Timber in Locust Stands. By *A. de Kállay*.

The equation of the author ($F = m^2 \cdot 0.4 + \frac{k}{10}$, where " F " = the volume of the stand, " m " = its average height and " k " = its age) gives results, which do not differ from the data of *Fekete's* Locust Yield Tables by more than 7—8 per cent.

Az egykorú állomány fájának az osztályozása.

Írta: **Dr. Magyar János.**

Leírom röviden az egykorú állomány fájának az osztályozásához szükséges főbb tudnivalókat. Ezeknek alkalomadtán minden szakember jó hasznát veheti. S kiváltképp az, aki egy fogasabb fatermési kérdést akar megfejtetni. Amint hallom, erre éppen készülnek is a gyakorlatban működő kartársaim közül néhányan. Nos, ilyen körülmények közt bizonyára nem végzek egészen meddő munkát.

Gépies faosztályozás.

Gépies (mechanikus) faosztályozáson az állomány fájának egyenlő-közű vastagsági vagy magassági fokokba való besorozását értjük.

A valóságban a fákat gépiesen a mellmagassági átmérőjük szerint osztályozzuk. Megátalunk minden fát 1.3 m magasságban a talaj szintje fölött.

Amikor nincs valami különleges célunk, teljesen jól dolgozunk, hogyha 1 cm-es vastagsági fokokkal élünk. Két irányban átlalunk. Ha a két átmérő-érték számtani átlaga nem kerek cm, akkor végleges átmérőül váltogatva hol a lefelé, hol a felfelé kerekített átmérő-értéket vesszük. Valamennyi fa (esetleg csak végleges) átmérőjét — hogy utána még mást is írassunk — külön sorba írjuk be a jegyzőkönyvünkbe. A felvételi adatok táblázatos összeállítására: belső munka.

Ha a fákat gépiesen a magasságuk alapján akarnók osztályozni, meg kellene mérnünk minden fa magasságát. Ezt azonban rendszerint nem tesszük. Nem is szükséges tennünk. A magasságmérés terén inkább csak arra kell törekednünk, hogy lehetőleg minden vastagsági fokra szerezzünk kellő számban adatot. De erre aztán súlyt kell vetnünk. S legfőképpen abban az esetben, hogyha az állomány fáit egy idő múlva újra osztályozni akarjuk.

Azt, hogy valamennyi vastagsági fokra bizonyosan kellő számban gyűjtsünk magassági adatot, többféleképp is elérhetjük. A célra vezető utak közül csak a legátlátszóbbat említem meg: átlalás közben — válogatás nélkül — megmérjük pl. minden ötödik vagy minden tizedik fa magasságát.

Élettani faosztályozás.

Élettani (biológiai) osztályozáson az állomány fáinak az egész állománynál kisebb, de külön-külön *egyöntetűbb* élettani egységekre való besorozását értjük. A faállomány ugyanis egy összetett, egy magasabbrendű élettani egység, amelyet kisebb, de külön-külön egyöntetűbb (homogénebb) élettani egységekre bonthatunk.

Am melyek azok az élettani bélyegek, élettani jellegzők (biológiai karakterisztikák), amelyek tekintetbevételével ezt a munkát végrehajthatjuk? — Erre a kérdésre a szakirodalomban teljesen világos és vitathatatlanul helyes feleletet *Lönnroth*¹ adott.

A fa élettani értékének *elsődleges* (primér) jellegzője a viszonylagos (relatív) magassága.

Pl. az állomány egy fájának magassága 145 m, s ezt a fát négy 13–13 m magasságú fa fogja közre; távolabb, egy más fájának magassága 12 m, s ezt a fát négy 10–10 m magasságú fa veszi körül. Élettani értelemben (a magassága szerint) azonos

¹ *Lönnroth Erik*: Untersuchungen über die innere Struktur und Entwicklung gleichhaltigen naturnormaler Kiefernbestände. — Helsinki, 1925.

értékű a 14.5 és a 12 m magasságú fa, s ugyancsak azonos, de kisebb értékű a négy 13 és a négy 10 m magasságú fa.

Az állomány fáit négy élettani, vagyis viszonylagos magassági osztályba sorozzuk.

1. magassági osztály: első magassági osztályba tartozó fák;
2. magassági osztály: második magassági osztályba tartozó fák;

3. magassági osztály: harmadik magassági osztályba tartozó fák;

4. magassági osztály: negyedik magassági osztályba tartozó fák.

Lönnroth számszerűen nem adja meg azokat a magassági különbségeket, amelyek a fáknak *ebbe* vagy *abba* a viszonylagos magassági osztályba való tartozását mintegy eleve (a priori) meghatároznák. Mert ezeket *nem is adhatja meg!* Ez a tény, érthetően, az egyirányú viszonylagosság következménye. És szerepe van itt az életkornak, a fafajnak (stb.) is.

Egy-egy visz. magassági osztályon belül külön-külön vesszük számba a faállomány *jellegetes* (A), *nem jellegetes*, elüthő alakú (B) és *tövönzsáradt* (C) fáit.

A.: egykorú, egészséges és ép fák;

B.: $\left\{ \begin{array}{l} x.: \text{rendellenesen nagykoronájú fák (böhöncök);} \\ y.: \text{csonka vagy sérült fák (pl. csüestörött fák);} \\ z.: \text{beteg fák (pl. nedvfolyásos fák);} \end{array} \right.$

C.: tövönzsáradt fák.

Megfelelő termőhely és gondos ápolás esetében valószínűleg csak „A”-fa van az állományunkban; „B”- és „C”-fa nemigen akad. Megjegyzem azonban, olykor ilyen fát is találhatunk: B, x, y, z. (Beteg, csonka vagy sérült böhönc).

A fa élettani értékének *másodlagos* (szekundér) jellegzője a viszonylagos koronája.

Ha pl. az említett 14.5 és 12 m magasságú fának szabályos alakú koronája van, akkor ez a két fa élettani értelemben nemcsak a viszonylagos magassága, hanem a viszonylagos koronája szerint is azonos értékű; — egyébként nem. (Stb.)

Az azonos magassági osztályba tartozó egykorú, ép és egészséges fákat, vagyis csak az „A”-fákat, a *koronájuk alakja* szerint három viszonylagos korona-osztályba sorozzuk. (A „B”- és „C”-fák ilyen jellegzése szükségtelen.)

a. korona-osztály: szabályos koronájú fák;

b. korona-osztály: egyoldalúan lapos koronájú fák;

c. korona-osztály: két- vagy többoldalúan lapos vagy fölülről nyomott koronájú fák.

A viszonylagos famagasság függőleges (vertikális), a

viszonylagos korona vízszintes (horizontális) élettani bélyeg, illetve a fa számára *fegyver* a szomszédjaival vívott életharcban.

Ez az élettani faosztályozó-rendszer — *Lönnroth*-rendszer — a maga nemében páratlan! Különlegesebb célokra bővíthető, másfelől szűkíthető is. Így pl. egyszerűsítés kedvéért alkalomadtán megtehetjük, hogy csak két visz. magassági osztályt (1. és 2. = I.; 3. és 4. = II.), de egy-egy magassági osztályon belül három korona-osztályt alakítunk; vagy pedig a keronájuk szerint esetleg nem osztályozzuk a fákat, a négy visz. magassági osztályt ellenben megtartjuk.

A fák élettani hovatartozását rendszerint szemmértékkel állapítjuk meg.

Műszaki faosztályozás.

Valamilyen műszaki célra — különösen közvetve — felhasználhatjuk a fa legkisebb részeeskéjét is. Kétségtelen azonban, hogy a fa műszaki értékét a törzse szabja meg.

Műszaki (technikai) osztályozáson a fák törzssz osztályokba való besorozását értjük. Műszaki tekintetben csak az „A”-fákat osztályozzuk.

Ha a fák törzsének (korona alatti) *ágtalansága* (göcstelensége) *vagy ágassága* (göcsössége) *általános jelenség*, akkor ezt a körülményt *leírjuk egy mondatban* s a fákat két törzssz osztályba sorozzuk.

α törzssz osztály: egyenes törzsű fák;

β törzssz osztály: görbe vagy ikres törzsű fák.

Ha a fák törzsének (korona alatti) *ágtalansága* (göcstelensége) *vagy ágassága* (göcsössége) *nem általános jelenség*, akkor a fákat négy törzssz osztályba sorozzuk.

α törzssz osztály: egyenes és ágtalan (göcstelen) törzsű fák;

β törzssz osztály: egyenes és ágas (göcsös) törzsű fák;

δ törzssz osztály: görbe vagy ikres és ágtalan (göcstelen) törzsű fák;

γ törzssz osztály: görbe vagy ikres és ágas (göcsös) törzsű fák.

Alkalomadtán — ha célszerűnek látjuk — persze több törzssz osztályt is állíthatunk fel, másfelől az itt közölt α — törzssz osztály-sorrenden változtathatunk is. Pl. a „ β ”-törzsű fák olykor értéke-
sebbek lehetnek a „ δ ”-törzsűeknél.

A fák műszaki osztályozását szembecsléssel hajtjuk végre.

Gazdasági faosztályozás.

Gazdasági osztályozáson az állomány fájának főállománya vagy mellékállományba való besorozását értjük. A gazdasági faosztályozás a gyakorlatban hétköznapi munka: ápolóvágásra való jelölés. A főállomány azoknak a fának összessége, amelye-

ket az ápolóvágás (pl. gyérités) alkalmával lábonhagyunk; a mellékállomány azoké, amelyeket kivágatunk vagy kivágatás végett megjelölünk.

Ha a faállomány fáit nem számozzuk meg, akkor az ápolóvágásra való jelölést természetesen még a gépész, élettani és műszaki faosztályozás megkezdése előtt végezzük el.

Az egyes kivágásra ítélt fák adatai után a jegyzőkönyvünkbe „m“ vagy „M“ betűt írunk; esetleg mínusz jelet teszünk.

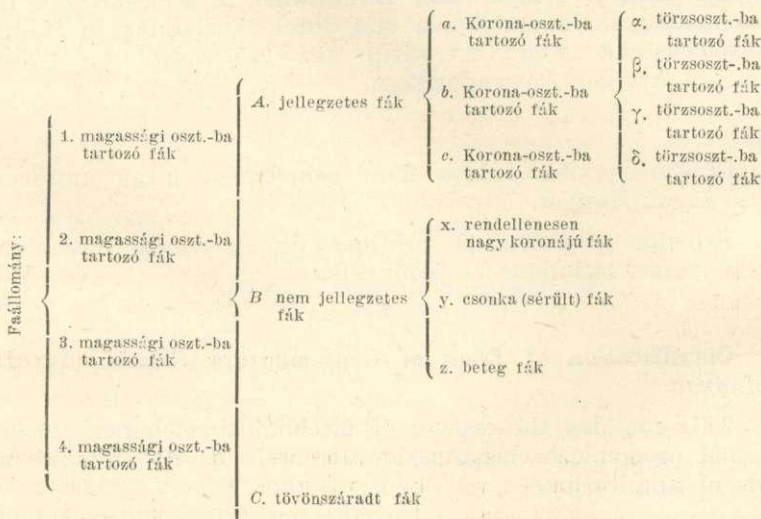
Ezzel az egykorú állomány fainak szakszerű osztályozásával kapcsolatos igaz ismeretek velejét le is írtam.

A négyféle osztályozás és a magasságmérés árán a faállomány szerkezetéről, fatömegtényezőiről, fatömegének mennyiségéről és minőségéről, valamint a történetesen alkalmazott állományápoló-eljárásról nyilván eléggé részletes, de egy kis belső munkával mégis szemléletes és éppen ezért könnyen végigtekinthető képet kaphatunk. És adhatunk!

Ha a négyféle faosztályozást valamilyen okból meg akarjuk rövidíteni, akkor elsősorban a műszaki osztályozást hagyjuk ki, azután az élettani osztályozásból a korona-osztályozást. Egyebet már ne, mert akkor a vizsgálatunk vajmi keveset ér.

A teljes élettani és műszaki faosztályozás vázlatát alább mutatom be.

Az egykorú faállomány fainak élettani és műszaki osztályozása.

Nyilvánvaló, hogy *ilyen* vagy *olyan* faállomány esetében az elméletben lehetséges valamennyi élettani értékű faváltozat nem fordul elő. Ámde ez a tény nem ok arra, hogy ne világos vezetésű élettani faosztályozó-rendszerrel éljünk; arra meg igazán nem ok, hogy az élettani bélyegeket összekeverjük, amiut ezt pl. a széltében-hosszában elterjedt *Kraft*-féle rendszerben látjuk. Élettani faosztályozó-rendszer igen sok van, de jó csak egy: ez, amit leírtam. Vagyis a *Lönnroth*-rendszer.

Említettem, hogy négy-nél több törzssosztályt is állíthatunk fel. Ne feledkezzünk meg azonban sohasem arról, hogy a *faosztályozás* — minthogy számhasonlító (statisztikai) eljárás — a *megfigyelt egyedeknek általában nem az egyéni (individuális), hanem inkább a közös (kollektív) tulajdonságain épül fel*. Túlságosan aprólékoskodnunk tehát nem szabad, mert akkor végtére ahány fa, annyiféle.

Amikor elegendő faállomány fajt osztályozzuk, jegyzőkönyvünkbe a faegyed egyéb adatai mellé a fajtát is beírjuk.

S befejezésül még csak azt említem meg, hogy az egykorúságot természetesen nem mereven, hanem mindig gyakorlatiasan értelmezzük.

*

Die Gliederung der Bäume der gleichaltrigen Bestände. Von Dr. J. Magyar.

Verf. bespricht die Merkmale der 1. mechanischen, 2. biologischen, 3. technischen und 4. wirtschaftlichen Klassifizierung (die also nach 1. Stärke- oder Höhestufen, 2. gleichartigen Lebenseinheiten, 3. Stammklassen und durch Aufteilung in Haupt- und Nebenstand ausgeführt wird) und gibt auch die zweckmässigste Art der Anwendung an.

*

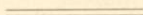
Classement des arbres d'un peuplement d'âge uniforme. Par le Dr. J. Magyar.

Principe et exécution pratique du classement mécanique, physiologique, technique et économique.

*

Classification of Trees of Contemporary Stands. By Dr. J. Magyar.

This contains the essence of mechanical, biological, technical and economical classification, as well as its suitable methods of application.

VADÁSZAT.

Kormeghatározás: A hiúznál és vadmacskánál.

Írta: Szederjei Ákos.

Tompán morajlik a hegyipatak a sziklák alól. Kis öz-család áll a fehéren tajtékozó víz mellett. Ereje teljében lévő hatos bak, sovány, elléstől elgyengült suta és egy fiatal, még tarka gida. Nyugodtan isszák a jéghideg vizet, nem tudják, hogy nem messze tőlük ott leselkedik a halál. Gonoszul, sárgán villan a hegyek tigrisének, a hiúznak a szeme, ahogy a távolságot mérgeti. A bak van legközelebb. Egy ugrás és a hatalmas ragadozó a hatos nyakába vágja karmait. A bak lerogy a 25 kg-os állat súlya alatt, nyakereit átharapják a kérlelhetetlen fogak.

A suta a rémülettől dermedten, üveges szemekkel nézi a vergődő bakot, de a következő pillanatban nagy ugrással rohan, majd újra megtorpan, mert a gida nincs mögötte. Szegényke az ijedtségtől nem bír mozdulni. Végre viszik az ügyetlen, merev lábaeszkák, amelyek nehezen és csak remegve engedelmeskednek. De már késő. A suta megtorpanását kihasználja a hiúz: néhány ugrás és a suta is ott fekszik a patakmederben. A gidával egy ütés könnyen végez. Pár pillanat mult el és vége az öz-családnak. A hiúz mint igazi inyenc, csak a legjobb falatokat keresi. Könnyen tépik a hatalmas fogak a gida gyenge húsát, hisz a hatalmas szem- és tépőfogaknak ez a rendeltetésük. Ilyen a vadmacska fogazata is, csak nem annyira fejlett, mint nagyobb, erősebb rokonáé a hiúzó.

A macskafélék fogazatára leginkább jellemző: hogy a külső metsző fogak jóval erősebbek a közbülsőknél. A felső fogsor első előzáfoga kiesi és egygyökerű. Az öreg állatoknál gyakran kihull és a hiúzoknál hiányzik is. A felső fogsor második előzáfoga kétgyökerű, csúcsos, koronája a középén tarajos és a taraj előtt egy, mögötte pedig két kiesiny gumót hord. A felső állkapocs harmadik előzáfoga a hatalmas háromgyökerű tépőfog, amelynek egy sorban álló három éles csúcsa és egy belső gumója van. A felső fogsor leghátsó foga a kétgyökerű, lapos koronájú utózáfog, amely hosszabbik átmérőjével keresztben áll a fogsor irányára és öreg állatoknál gyakran hiányzik, mert korán kihull. Az alsó fogsorban két, alakra nézve egyforma, kétgyökerű és — a második felső előzáfoghoz hasonlóan — mélybütykű előzáfog áll, amelyek közül a hátsó nagyobb. Mögöttük az utózáfog, kétgyökerű *tépőfog* következik, amelyet két meglehetősen éles tarajjal összekötött bütyök erősít.

A macskafélék fogképlete (egy odalon):

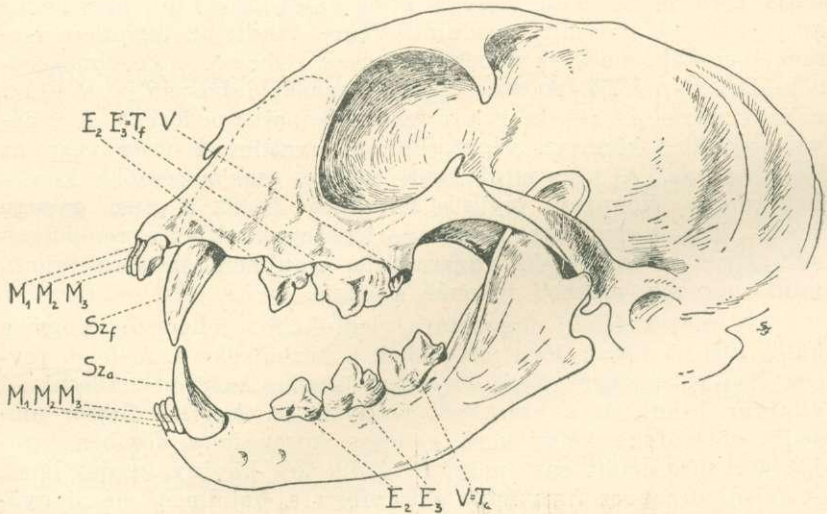
$$\frac{3 \ 1 \ 2 \ 1 \ 1}{3 \ 1 \ 2 \ 1}, \text{ vagyis: } \frac{M_1 \ M_2 \ M_3 \ Sz \ E_1 \ E_2 \ T (= E_3) \ V}{M_1 \ M_2 \ M_3 \ Sz \ E_3 \ E_3 \ T (= V)}$$

„ M ” a metszőfogakat, „ Sz ” a szemfogakat, „ E ” az előzáfogakat, „ T ” a tépőfogakat és „ V ” a valódi vagy utózáfogakat jelenti. Az alsó fogsor első előzáfoga (E_1) hiányzik a macskaféléknél.

A tejfogak képlete egy oldalon):

$$\frac{3 \ 1 \ 3}{3 \ 1 \ 2}, \text{ vagyis: } \frac{m_1 \ m_2 \ m_3 \ sz \ e_1 \ e_2 \ t (= e_3)}{m_1 \ m_2 \ m_3 \ sz \ e_2 \ e_3}$$

ahol „ m ” a metszőfogakat, „ sz ” a szemfogakat, „ e ” az előzáfogakat és „ t ” a tépőfoggá alakult harmadik előzáfogat jejeniti. A tejfogakat mindig kisbetűvel jelöljük.

31.

1. ábra. A macskafélék teljes fogazata.

A tejfogak és a valódi fogak között néhol különbség van. Így a felső e_1 tejfog olyan, mint a valódi felső, első előzáfog (E_1), a felső második tejfog előzáfoga (e_2) azonban olyan, mint az állandó harmadik előzáfog (E_3), a felső harmadik tejfog előzáfoga ($e_3 = t$), olyan mint az állandó utózáfog (V). Az alsó fogsornál: a második tejfog előzáfoga (e_2) olyan, mint

2. ábra.

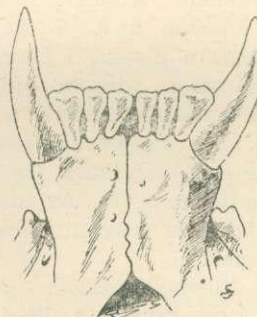
1 éves

2 éves

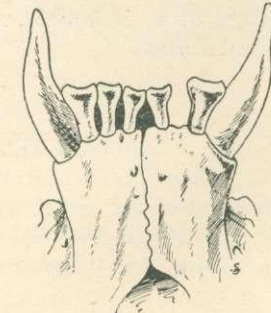
3 éves

4 éves

5 éves

7 éves

az állandó harmadik előzáfog (E_3), a harmadik tejfog előzáfoga (e_3) olyan, mint a valódi vagy utózáfog ($V = T$).

A fogak fejlődése *Mivart* szerint a következő: A metszőfogak két-, vagy háromhetes korban jelennek meg. Utánuk kibujnak a szemfogak, végül az előzáfogak. Amikor a hatodik hetet is betölti az állat, minden tejfoga megvan. A fogváltozás a hetedik hét végén vagy a nyolcadik hét elején kezdődik, de az alsó állkapocs valódi vagy utózáfoga még az előzáfog-tejfogak kihullása előtt megjelenik.

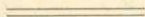
A további kormeghatározás a macskaféléknél is olyan, mint a másik ragadozó családnál, a kutyaféléknél. A metszőfogak metszőélei itt is hármas csúcsokban végződnek az egyéves daraboknál. Később ez a hármas hegy lekopik, a metszőél előbb egyenes, majd homorú lesz és végül kisebb darabkák ki-töredeznek.

A még jól látható három él mutatja, hogy az állat egy éves. Ha az egyik hegy már lekopott és csak két hegy látszik: kétéves. Mikor csak egy hegy látható: hároméves. Amikor a metszőél egyenesre kopott: négyéves. Ezután homorú lesz a metszőél és később, a 6., 7. évben már kisebb darabok ki is törnek, úgyhogy a metszőél csorba lesz.

A négy évnél idősebb állatoknál a metszőfogak közötti réséből is következtethetünk a korra. A kopás ugyanis csökkeneti, leszűri a fogkoronát, a fog magassága csökken és a fogak közötti rés szélesedik (különösen a fog gyökere felé!). A korrallal együtt nő ez a rés. Az idősebb állatoknál már erősen szétállanak a fogak, a nagyon idős daraboknál már egyes fogak ki is töredeznek.

Nagyon idősnek mondjuk a hiúznál a 15–20 éves példányt, a vadmaeskánál pedig a 10–12 éves állatot. Néha a macska még tovább is élhet, ha csak pontot nem tesz vérengző életére egy jól megérdemelt golyó.

Forrásmunkák: *Lovassy*, *Szécsi* művei és az Erdészeti Lapok. A fogazatot jellemző részhez pedig a *Brehm* munkája szolgáltatta az alapot.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. földművelésügyi miniszter 180.298/1940. számú rendelete az 1939/40. és 1940/41. évi fatermelési határidők módosítása tárgyában.

A rendkívüli viszonyok folytán az ország faellátásának fokozottabb biztosítása érdekében a 100/1940. M. E. sz. rendelet 7. §-ában, illetőleg az 1935:IV. t.-c. 38. és 307. §-aiban nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §.

Az 1939/40. fatermelési időnyre hatóságilag engedélyezett, illetőleg az erdőgazdasági üzemtervekben megállapított fahasználatok tovább folytathatók.

Az 1940/41. évi termelési időnyre hatóságilag engedélyezett, illetőleg az erdőgazdasági üzemtervekben megállapított fahasználatok azonnal megkezdhetők.

2. §.

Az összes fahasználatokat az 1941. évi március hó 31. napjáig be kell fejezni.

3. §.

A földművelésügyi miniszter által adott egyes fahasználati engedélyekben megállapított határidőkre vonatkozó rendelkezések — amennyiben a jelen rendelet rendelkezéseivel ellentétesek — hatályukat veszítik.

4. §.

(1) A termelési határidő meghosszabbítása nem érinti a belföldön kitermelt faanyagok kötelező bejelentése tárgyában kiadott 7150/1938. M. E. sz. rendelet egyes rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről szóló 100/1940. M. E. sz. rendelet 1. és 2. §-ában a bejelentési kötelezettség teljesítésére megállapított határidőket.

(2) Az 1940. évi július hó 1. napjától szeptember hó 30. napjáig kitermelt fakészletek a 100/1940. M. E. sz. rendelet 2. §. (1)

bekezdésében foglaltak értelmében október hó 8. napjáig be-
terjesztendő változási kimutatásban mint szaporodást kell fel-
tüntetni.

(3) Az 1940. évi október hó 1. napja után kitermelt fakészle-
tet az 1940/41. évi termelési időnyre esedékes fahasználat befeje-
zése után, de legkésőbb az 1941. évi április hó 15. napjáig kell
mint új termelésű készletet a rendelkezésre bocsátandó készlet-
bejelentő lapon bejelenteni.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1940. évi augusztus hó 5-én.

Vitéz gróf Teleki Mihály s. k.,
m. kir. földművelésügyi miniszter.

**A m. kir. földművelésügyi miniszter 194.100/1940. F. M.
számú rendelete a vadászat gyakorlásának a Magyar Szent
Koronához visszatért kárpátaljai területen való szabályozása
tárgyában.**

A Magyar Szent Koronához visszatért kárpátaljai terüle-
ten a vadászat gyakorlásának szabályozása tárgyában kiadott
5710/1939. M. E. számú rendelet (1939. évi Rendeletek Tára 835.
old.) 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket ren-
delem:

1. §.

A Magyar Szent Koronához visszatért területen az
5710/1939. M. E. számú rendelet 1. §-ában meghatározott vadfa-
jokra a medve- és nyérevadászatnak kivételével a vadászat az
1925:XXIV. t.-c. 1. §-a alapján kiadott rendeletekben meghatá-
rozott tilalmi idők betartásával azzal a korlátozással szabad,
hogy csak legalább 1000 kat. hold összefüggő erdős vadászterü-
leten szabad 1000 kat. holdanként egy szarvasbikát elejteni.
Medve elejtésére a földművelésügyi miniszter indokolt esetben
engedélyt ad.

2. §.

(1) Hasznos vadat fényező alkalmazásával vadászni tilos.
Szarvast, dämvdát, őzet, muflont, vaddisznót és hiuzt csak
golyóval szabad elejteni és a kegyelemlovést is csak golyóval
szabad megadni. Méreg vagy csapda alkalmazásával vadat nem
szabad elejteni. A farkas azonban december hó 15. és február
hó 15. napja között nagydögben elhelyezett méreggel pusztítható.

A mérgezett dögöt február 15. napja után haladék nélkül el kell távolítani.

(2) A vaddisznó kivételével esülkösvadra (szarvas, däm-vad, őz, muflon) a hajtóvadászat tilos. A kopózás minden vadra tilos, csak a vaddisznó vadászatánál használható az úgynevezett vaddisznós kutya. A hiuz csak cserkészeten vadászkutya nélkül vadászható.

3. §.

A jelen rendelet az 1940. évi augusztus hó 1-én lép hatályba; hatálybalépésével a 176.400/1939. F. M. számú rendelet (1939. évi Rendeletek Tára 1485. o.) hatályát veszti.

Budapest, 1940. évi július hó 25-én.

Vitéz gróf Teleki Mihály s. k.
m. kir. földművelésügyi miniszter.

A m. kir. minisztérium 5610/1940. M. E. számú rendelete az elpusztult vadállomány helyreállítása végett szükséges intézkedések tárgyában.

A m. kir. minisztérium az 1931:XXVI. törvénycikkben foglalt és az 1940:XVII. törvénycikkkel meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Azok a vadászati haszonbérleti szerződések, amelyek az 1944. évi augusztus hó 1. napja előtt járnak le, a haszonbérlőnek az 1940. évi augusztus hó 31. napjáig a haszonbérbeadóval írásban közölt kívánságára a jelen rendelet erejénél fogva az 1945. évi július hó 31. napjáig, illetőleg a lejáráthoz képest az 1946. évi január hó 31. napjáig meghosszabbodnak.

2. §.

(1) Az a vadászati haszonbérelő, aki apróvadás (nyúl, fácán, fogoly) területet bérel és akinek a haszonbérlete az 1. §. értelmében az 1945. évi július hó 31. napjáig, illetőleg az 1946. évi január hó 31. napjáig meghosszabbodott, vagy akinek haszonbérlete szerződésnél fogva az említett időnél nem korábban jár le, az 1940. és 1941. évre eső, illetőleg a jelen rendelet hatálybalépése után legközelebb — egymástkövetően — esedékes két évi bérösszegnek csupán 75—75%-át kitevő összeget köteles a haszonbérbeadónak megfizetni, az említett évi bérösszegek fennmaradó 25—25%-át kitevő összeget pedig köteles a szükséghez és a lehetőséghez mért idő alatt, de legkésőbb az 1943. évi április hó 30. napjáig a kipusztult vadállomány okszerű szaporítása céljából tenyészvad beszerzésére és kibocsátására fordítani.

(2) Ha a vadászati haszonbérlo a vadállomány szaporítására vonatkozóan az előbbi bekezdésben meghatározott kötelezettségének nem tesz eleget, a vadállomány szaporítására fel nem használt összeget annak 1940. év augusztus hó 1. napjától, illetőleg 1941. év február hó 1. napjától számított 5%-os kamatjával együtt köteles a bérbeadónak az 1943. évi május hó 15. napjáig megfizetni.

3. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; végrehajtásáról a földművelésügyi miniszter, illetőleg a belügyminiszter gondoskodik.

Budapest, 1940. évi július hó 31-én.

Gróf Teleki Pál s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. földművelésügyi miniszter 145.900/1940. számú rendelete a vadászati tilalmi idők módosítása tárgyában.

Az 1925:XXIV. t.-c. 1. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a vadászati tilalmi időket a következőképen szabályozom:

1. §. Az általános vadászati tilalom január hó 1. napjától július hó 31. napjáig bezárólag tart, amely idő alatt hajtókutyákkal (kopóval, taesköval, agárral vagy egyéb hajtóebbel) egyáltalában nem szabad vadászni. Az általános vadászati tilalom idején is szabad kotorékebekkel kotorékmunkát végeztetni, vizslával, valamint pórázon vezetett vérebbel és friss disznó- (medve-) nyomra eresztett, úgynevezett disznós kutyával vadászni.

Tekintet nélkül az általános vadászati tilalom idejére, tilos vadászni:

- a) szarvasbikára október hó 16. napjától augusztus hó 31. napjáig bezárólag;
szarvastehénre és szarvasborjúra február hó 1. napjától augusztus hó 31. napjáig bezárólag;
- b) dambikára december hó 1. napjától szeptember hó 15. napjáig bezárólag;
dámtehénre és damborjúra február hó 1. napjától október hó 15. napjáig bezárólag;
- c) őzbakra október hó 16. napjától április hó 30. napjáig bezárólag;
őzsutára és gidára egész évben;
- d) zergére egész évben;
- e) muflonra egész évben;
- f) mezei nyúlra január hó 1. napjától október hó 31. napjáig bezárólag;
- g) siket és nyírfajdra egész évben;
- h) esászármadárakra november hó 1. napjától augusztus hó 15. napjáig bezárólag;
- i) tuzokkakasra június hó 1. napjától március hó 31. napjáig bezárólag;
tojóra és jécre egész évben;
- j) fácánkakasra február hó 1. napjától szeptember hó 30. napjáig bezárólag;
fácántyúkra egész évben;
- k) fogolyra egész évben;

l) fűrjre, harisra, vadgalambokra (kék és örvös) és gerlére január hó 1. napjától július hó 31. napjáig bezárólag;

m) erdei szalonkára április hó 16. napjától augusztus hó 15. napjáig bezárólag;

n) nyári lúdra és tőkés kacsára március hó 1. napjától július hó 31. napjáig bezárólag;

o) egyéb vízimadárakra, beleértve a kárókatonát is, április hó 16. napjától július hó 15. napjáig bezárólag;

p) vándorsólyomra, rárósólyomra (az eddigi elnevezés szerint kerecsensólyomra) és hollóra február hó 1. napjától szeptember hó 30. napjáig bezárólag;

r) éneklő madárakra, valamint kis- és nagykócsagra, kanalasgémre, üstökös gémre, batlára és ibiszre, fehér és fekete golyóra, reznek tuzokra, golyatöcsre, gulipánra, godára és ugartyúkra, továbbá bibitere és dankasirályra, valamint kis véresére, vörös- és kékvércsére, egerészölyvre és a baglyok valamennyi fajára egész évben.

Halastavaknál a gémekek közül csak a szürke gémet szabad lőni.

Barátkeselyűre, fakókeselyűre, dögkeselyűre, kígyász-ölyvre, darázs-ölyvre, bármely fajtájú sasra, beleértve az eddig rárónak nevezett halászsasra is, mint ritka ragadozó madarakra, csak a földművelésügyi miniszter engedélyével szabad vadászni, még pedig ezek közül a réti- és halászsasra csak halastavaknál.

A tilalmi idő alatt nem szabad sem a vadak fiait, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni, vagy tojásaikat elszedni. Madarak tojásainak szedésére — kizárólag vadtenyésztés céljából — a földművelésügyi miniszter ad engedélyt. Ily engedélyt a vadászati jog bérlője csak a bárbeadó hozzájárulása alapján kaphat.

2. §. Az 1. §. o) és r) pontjában meghatározott vadászati tilalom nem terjed ki és tiltott időszak alatt is szabad vadászni seregekben vonuló vadludakra és vadkaesákra, bármely fajtájú téli búvárra, bármely fajtájú kányára, karvalyra, héjára, réti héjára, gatyás-ölyvre, továbbá szarkára, szajkóra, varjakra, verebekre és a közönséges seregélyre, a közönséges seregélyre azonban csak a szőlőkben és gyümölcsösökben.

3. §. Hasznos vadra fényező alkalmazásával, repülőgéppel, gépkocsival, általában motoros járművel minden időben tilos vadászni. Szarvast, dámot, muflont és őzet csak golyóval szabad lőni és ezekre kegyelemlövést is — csak golyóval szabad adni.

4. §. Hajtókkal hasznos vadra — kivéve az átvonuló vízimadarakat — április hó 16. napjától július hó 31. napjáig bezárólag tilos vadászni.

5. §. Ez a rendelet az 1940. év augusztus hó 1-én lép hatályba és ezzel a 33.000/1939. F. M. sz. rendelet (1939. évi Rendeleték Tára 1473. o.) hatályát veszti.

Budapest, 1940. évi július hó 18-án.

A miniszter helyett:

vitéz Lukács Béla s. k.,
államtitkár.

**A m. kir. minisztériumnak 5.780/1940. M. E. számú rendelete,
a tüzfiaellátás biztosítása tárgyában.**

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939. II. t.-c. 112., 113. és 212. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. Az ország tüzfiaellátásának biztosításáról a földművelésügyi miniszter gondoskodik.

2. §. (1) A belföldön kitermelt faanyagok (múfa, tüzfia, faszén és tülgykéreg) kötelező bejelentéséről szóló 7.150/1938. M. E. számú rendelet (közzététel a Magyarországi Rendeleték Tára 1938. évi LXXII. évfolya-

mának 2861. oldalán), illetőleg ennek módosítása és kiegészítése tárgyában kiadott 100/1940. M. E. számú rendelet (közzététetett a Budapesti Közlöny 1940. évi január hó 10-én megjelent 6. számában) értelmében bejelentési kötelezettség alá eső fákészletek közül a *tüzifa* (hasáb, dorong, hasított dorong, vékony dorong, tuskó) készletek hatósági zár alá helyeztetnek.

(2) A zár alá helyezett tüzfakészletek raktározása, felhasználása, feldolgozása és forgalombahozatala tekintetében az ingatlantulajdonos, a birtokos, a haszonbérlő és a fatermelő (a továbbiakban: fatermelő) a saját házi vagy gazdasági szükségletét kivéve, csak a földművelésügyi miniszter engedélyével rendelkezhetnek.

3. §. A zár alá helyezett tüzfakészleteknek azt a részét, amely a tulajdonos saját házi vagy gazdasági szükségletének megállapított mértékét meghaladja, a faellátás céljaira a földművelésügyi miniszter igénybe veheti.

4. §. A zár alá helyezett tüzifa felhasználásával és forgalombahozatalával kapcsolatban a földművelésügyi miniszter:

1. megállapíthatja azt a tüzfamennyiséget, amelyet a készletbejelentő saját házi, erdőgazdasági, mezőgazdasági, vagy ipari üzemének szükségletére felhasználhat vagy feldolgozhat;

2. megállapíthatja azt a tüzfamennyiséget amelyet a készletbejelentő alkalmazottai, munkásai, vagy cselédsége részére javadalmazásként, továbbá kegyúri, vagy iskolafenntartási kötelezettségen alapuló fajárandóság fejében kiszolgáltathat;

3. megállapíthatja azt a tüzfamennyiséget, amelyet katonai intézmények, közforgalmi vasutak és hajózási vállalatok, állami üzemek és hivatalok, városok, községek, iskolák és kórházak, üzemben álló bányák, vasművek, hadiüzemek, közellátási és közlekedési vállalatok, végül egyéb kereskedelmi vagy ipari vállalatok és vállalkozók felhasználhatnak;

4. megállapíthatja az iparügyi miniszterrel egyetértve az egyes városokban (községekben) a háztartások céljaira fordítható tüzifa mennyiségét az 5250/1940. M. E. számú rendeletben (közzététetett a Budapesti Közlöny 1940. évi július hó 20-án megjelent 161. számában) megállapítottnál kisebb mértékben is.

5. §. (1) Azokat a kereskedőket, akik a tüzifa forgalombahozásában résztvesznek, a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter jelöli ki, illetve erre a kijelölésre a törvényhatóság első tisztviselőjét felhatalmazhatja.

(2) A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter azt is megsabhatja, hogy bizonyos körzetben teleppel (üzlettel) bíró kereskedők tüzifaszükségletüket csak az illető körzetben belül teleppel (üzlettel) bíró valamely kereskedőtől vagy meghatározott kereskedőtől szerezhetik be. A kereskedők azonban tüzifaszükségletüket a fennálló jogszabályok mellett közvetlenül a fatermelőtől is beszerezhetik.

6. §. (1) Az a fatermelő, aki a zár alá helyezett tüzfakészletét vagy ennek egy részét a jelen rendelet hatálybalépése előtt már elidegenítette, de még le nem szállította, a vonatkozó kötelevelet, vagy annak egyszerű másolatát a jelen rendelet hatálybalépésétől számított három nap alatt a földművelésügyi miniszternek bemutatni és egyben a még le nem szállított mennyiséget bejelenteni köteles.

(2) az (1) bekezdés értelmében bemutatott kötlevelemben vállalt szállítási kötelezettség teljesítéséhez a folyó évi augusztus hó 31-ig a földművelésügyi miniszter engedélyére nincsen szükség.

7. §. A külföldi tüzifa behozatalának és a belföldi tüzifa kivitelének engedélyezéséhez és szétosztásához a földművelésügyi miniszter hozzájárulása szükséges.

8. §. A zár alá helyezett belföldi termelésű, valamint a külföldről származó tüzifa szállítását a földművelésügyi miniszter szállítási igazol-

ványhoz (engedélyhez) kötheti. Az igazolványok kiállításának díját a földművelésügyi miniszter állapítja meg.

9. §. A földművelésügyi miniszter az érdekelt miniszterekkel egyetértve a 7.150/1938. M. E., illetőleg a 100/1940. M. E. számú rendelettel bejelentési kötelezettség alá *nem* vont személyek, fakereskedők, vállalatok, üzemek, hatóságok és hivatalok birtokában lévő tűzifakészletek bejelentését is elrendelheti és a jelen rendelet rendelkezéseit ezekre a tűzifakészletekre is kiterjesztheti.

10. §. A lakások és más helyiségek fűtése céljából történő tüzelőanyagbeszerzésnek és a tüzelőanyag felhasználásának korlátozásáról szóló 5.250/1940. M. E. számú rendelet 1. §-ának második bekezdésében említett engedélyt tűzifa tekintetében az ipari anyaggyártás széngyártási bizottsága a földművelésügyi miniszter részéről megállapított keretek között adja ki.

11. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki a tűzifa bejelentésére, zár alá vételére, raktározására, felhasználására, feldolgozására vagy forgalombahozatalára vonatkozó rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza.

(2) A pénzbüntetésre az 1928. évi X. tc. rendelkezései az irányadók, azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939. II. t.-c. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjed.

(3) Azokat a tűzifakészleteket, amelyekre vonatkozólag a jelen rendeletben meghatározott kihágást elkövették, az államkincstár javára el lehet kobozni.

(4) A jelen §-ban meghatározott kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságoknak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. Szakminiszternek az 1929. XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezések alkalmazása szempontjából a földművelésügyi minisztert kell tekinteni.

12. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba és azt a földművelésügyi miniszter hajtja végre.

Budapest, 1940. évi augusztus hó 10-én.

Gróf Teleki Pál s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. földművelésügyi miniszter 181.200/1940. F. M. számú rendelete a tűzifaellátás biztosításáról szóló 5.780/1940. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában.

A tűzifaellátás biztosításáról szóló 5.780/1940. M. E. számú rendelet 1-4., 7-8. és 12. §-aiban foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

A zár alá helyezett tűzifakészletek felhasználásának, feldolgozásának és forgalombahozatalának engedélyezése.

1. §. (1) Minden ingatlantulajdonos, birtokos, haszonbérelő és fatermelő (a továbbiakban: fatermelő) köteles a jelen rendelet hatálybalépésétől számított tizenöt nap alatt a földművelésügyi miniszterhez bejelenteni azt a tűzifamennyiséget, amelyet a legutóbbi öt év átlaga szerint évenként:

1. saját házi, erdőgazdasági, mezőgazdasági vagy ipari üzemének szükségletére felhasznált vagy feldolgozott;

2. alkalmazottai, munkásai vagy cselédsége részére javadalmaszakként kiszolgáltattott;

3. kegyúri vagy iskolafenntartási kötelezettségen alapuló fajarandóság fejében kiszolgáltattott;

4. erdön tö mellett, erdei rakodón vagy másutt fekvő raktárában helyi fogyasztás céljaira értékesített.

(2) A bejelentésben fel kell tüntetni azt a tűzifamennyiséget is, amelyet a fatermelő az (1) bekezdésben felsorolt célokra tűzifakészletéből már felhasználott, feldolgozott, kiszolgáltatót vagy értékesített.

(3) A bejelentés alapján a földművelésügyi miniszter megállapítja azt a tűzifamennyiséget, amelyet a fatermelő az (1) bekezdésben megjelölt célra külön engedély nélkül felhasználhat, feldolgozhat, vagy forgalomba hozhat. A földművelésügyi miniszter megállapításának közlése a fatermelő az (1) bekezdés 1—3. pontjában felsorolt célokra tűzifakészletéből felhasználhat, feldolgozhat, vagy kiszolgáltathat annyit, amennyit a legutóbbi öt évben átlagosan évenként ilyen célokra felhasználott, feldolgozott, vagy kiszolgáltatót.

(4) Az (1) bekezdés 4. pontja szerint helyi fogyasztási célokra csak 60%-át szabad értékesíteni annak a mennyiségnek, amennyit a fatermelő erre a célra a legutóbbi öt évben átlagosan évenként értékesített. Ez a korlátozás nem vonatkozik a II. o. dorong-, vékony dorong- és tuskótűzifára.

(5) A jelen rendelet hatálybalépéséig már felhasználott, feldolgozott, kiszolgáltatót vagy értékesített tűzifamennyiséget be kell számítani abba a mennyiségbe, amellyel a fatermelő az (1) és (4) bekezdés értelmében rendelkezhet.

(6) Helyi fogyasztás céljaira hasátfát az előbbieken említett kerekteken belül sem lehet addig felhasználni, feldolgozni vagy forgalombahozni, amíg a fatermelő alárendeltebb választékú tűzifával rendelkezik.

2. §. (1) Az 5.780/1940. M. E. számú rendelet (közvetéteget a Budapesti Közlöny 1940. évi augusztus hó 15.-én megjelent 184. számában; továbbiakban: R.) 2. §-ának (1) bekezdése alapján zár alá helyezett tűzifakészlet raktározásának, felhasználásának, feldolgozásának vagy forgalombahozatalának engedélyezése iránt a kérelmet a földművelésügyi miniszterhez kell benyújtani. A kérvényben fel kell tüntetni a raktározásra, felhasználásra, feldolgozásra, vagy forgalombahozatalra engedélyezni kért tűzifa mennyiségét $1 \times 1 \times 1$ (normál m^3 -ben, vasúti szállítás esetében q-ban, a tűzifa fajtát (bükk, tölgy, stb.) és választékát (hasáb, dorong, hasított dorong, vékony dorong, tuskó), a tűzifa kitermelésének és tárolásának helyét, valamint az ahhoz legközelebb lévő vasúti vagy hajóállomást. Ha a kérelem tűzifa felhasználására vagy feldolgozására irányul, a kérvényben meg kell jelölni a felhasználás vagy feldolgozás célját is. Ha pedig a kérelem tűzifa forgalombahozatalának engedélyezésére irányul, fel kell tüntetni benne a vevő nevét és lakóhelyét, továbbá a rendelési helyet (vasúti vagy hajóállomást, községet) is.

(2) A kérvényben foglalt adatok valóságát a földművelésügyi miniszter felhívására a községi előljáráóság (polgármester) által kiállított bizonyítvánnyal kell igazolni.

Intézmények, közületek, hivatalok, üzemek, vállalatok és vállalkozók tűzifaellátása.

3. §. Ha a R. 4. §-ának 3. pontjában említett intézmények, közületek, hivatalok, üzemek, vállalatok és vállalkozók az 1940/41. évi fűtési időnyre házi tüzfeszükségletüket a fatermelőtől vagy kereskedőtől közvetlenül beszerezni nem tudják, a szükséges tűzifa igénybevételét a földművelésügyi minisztertől kérhetik. A kérelmet az 1940. évi szeptember hó 20. napjáig kell benyújtani. A kérvényben fel kell tüntetni azt, hogy a kérelmező a legutóbbi öt évben évenként átlag mennyi tűzifát használt fel, továbbá a kötelevelnek vagy másolatának csatolása mellett be kell jelenteni, hogy az 1940/1941. évi fűtési időnyre a kérelmező mennyi tűzifát szerzett be. A kérvényben lehetőleg meg kell nevezni azt a fater-

melőt vagy kereskedőt is, akinek készletéből a bejelentő tüzfifa igénybevételét kéri. Ipari üzemek tüzifaszükségletének mennyiségét az illetékes iparfelügyelőség igazolja. Ha az iparfelügyelőség által igazolt tüzfifa-mennyiséget igénybevétel útján nem lehet biztosítani, a földművelésügyi miniszter az iparügyi miniszterrel egyetértve állapítja meg azt a mennyiséget, amely a szükséglet fedezésére fordítható.

Háztartások tüzfifaellátása.

4. §. A háztartások tüzifaszükségletét az 1940/1941. évi fűtési időnyre elsősorban a helyi fogyasztásra szánt készletből közvetlen beszerzés útján kell biztosítani. Ha valamely város (község) háztartásának tüzifaszükségletét fatermelőktől vagy kereskedőktől közvetlen beszerzés útján biztosítani nem lehet, a hiányzó tüzfifa igénybevételére a törvényhatóság első tisztviselője a földművelésügyi miniszterhez előterjesztést tesz. Az előterjesztésben be kell jelenteni a város (község) egész tüzifaszükségletét, valamint azt, hogy az 1940/1941. évi fűtési időnyre már milyen mennyiség szereztetett be. Egyben lehetőleg meg kell jelölni azt a fatermelőt vagy kereskedőt is, akinek a készletéből a tüzfifa igénybevételét kéri.

Igénybevétel.

5. §. (1) Ha a földművelésügyi miniszter a R. 3. §-a értelmében a faellátás céljaira tüzfifát vesz igénybe és azt a jelen rendelet 3. vagy 4. §-a alapján az igénylőnek juttatja, az átengedésre kötelezett a tüzifakészletet a hatóságilag megállapított áron az igénylőnek átadni, az igénylő pedig átvenni köteles.

(2) Az igénybevett tüzfifa szállítása tekintetében az igénylő és az átengedésre kötelezett megállapodást létesíthetnek. Az igénylő az igénybevételt elrendelő miniszteri rendelet kézbesítésétől számított 15 nap alatt köteles bejelenteni a földművelésügyi miniszterhez azt, hogy közte és az átengedésre kötelezett között az említett megállapodás létrejött-e. Ha a megállapodás létrejött, a bejelentésben elő kell adni a tüzfifa árát, a szállítás idejét, az esetleges egyéb szállítási feltételeket. Ha írásbeli megállapodás (kötlevél) jött létre, ezt vagy ennek másolatát a bejelentéshez csatolni kell.

(3) Ha az átengedésre kötelezett és az igénylő között az előbbi bekezdésben említett megállapodás nem jött létre, ezt a körülményt az igénylő az igénybevételt elrendelő miniszteri rendelet kézbesítésétől számított tizenöt nap alatt a földművelésügyi miniszterhez bejelenteni köteles. Ez esetben az igénybevétel módját a földművelésügyi miniszter állapítja meg.

(4) Ha az igénylő a (2) és (3) bekezdésekben említett bejelentést elmulasztja és a mulasztás okát további nyolc nap alatt nem igazolja, a részére kiuntalt tüzfifára igényét elveszti.

Szállítási engedély.

6. §. (1) A földművelésügyi miniszter tüzfifa raktározásának, felhasználásának, feldolgozásának, forgalombahozatalának engedélyezése vagy igénybevétele esetében a szállításra jogosult részére a jelen rendelethez mellékelt mintának* megfelelő szállítási engedélyt ad ki.

(2) Az 1940. évi szeptember hó 1. napjától tüzfifát közforgalmú vasúton, hajón (kompon, tutajon) és tehergépjárművön csak a földművelésügyi miniszter által kiállított érvényes szállítási engedéllyel szabad szállítani.

(3) A szállítási engedély kérelmezésekor igazolni kell, hogy a kérelmező a szállítani kívánt tüzfiamennyiség minden 100 q-ja után 20 (húsz)

* L. a Budapesti Közlöny 1940. évi augusztus hó 15-én megjelent 184. számában.

fillért a „F. M. Erdészeti Statisztika, bevételi számla, Budapest“; 105.508. számú postatakarékpénztári csekkszámára befizetett.

(4) Közforgalmú vasutak, hajózási, valamint fuvarozási vállalatok vagy vállalkozók a Magyar Vasúti Árudíjzabás I. rész B. szakasz F. 2. c. tételeszám alá tartozó tűzifát az 1940. évi szeptember hó 1. napjától csak akkor vehetnek át szállítás végett, ha a feladó egyidejűleg az érvényes szállítási engedélyt is bemutatja.

(5) A szállítási engedély 2. oldalának rovatait a „fuvarozásra még átvehető maradvány“ rovat kivételével a feladó köteles kitölteni. A „fuvarozásra még átvehető maradvány“ rovatot a fuvarozó tölti ki, egyben az utolsó rovatban az adatok helyességét aláírásával és bélyegzőjével igazolja. A szállítási engedély 3. oldalát képező szelvényekből a fuvarozó a tűzifa feladásakor lefejt a fuvarozásra átvett tűzifa mennyiségének megfelelő egy vagy több szelvényt s azt megfelelően kitöltve keletbélyegzőjével ellátja és a fuvarlevélhez ragasztja. Vasúti fuvarozás esetén az egy-egy szelvényen feltüntetett mennyiség a Vasúti Ületszabályzat 68. §. (2) bekezdésében megállapított súlytöbblet határáig túlléphet. A „fuvarozásra még átvehető maradvány“ rovatot azonban a szállításra feladott mennyiség figyelembevételével kell kitölteni. Az ilyen módon esetleg fennmaradó szelvényt más szállításra felhasználni nem szabad.

(6) A szállítási engedélyben feltüntetett tűzifamennyiségnek leszállítása után a szállítási engedélyt az esetleg fel nem használt szelvényekkel együtt a szállításra jogosult a földművelésügyi miniszterhez megküldeni köteles. Mindaddig, amíg a felhasznált szállítási engedélyt a szállításra jogosult be nem terjeszti, ugyanazon címzett részére való szállításhoz újabb engedélyt nem kaphat.

Átmeneti rendelkezések.

7. §. A fatermelő köteles az 1940. évi szeptember hó 8. napjáig a földművelésügyi miniszterhez bejelenteni azt a tűzifamennyiséget, amelyet a R. 6. §-ának (2) bekezdése alapján az 1940. évi augusztus hó 31. napjáig szállítási engedély nélkül leszállított. Ha a tűzifa eladása távolsági forgalomban történt és az eladott tűzifa mennyisége 200 ürm³-t, illetőleg 100 tonnát meghalad, a bejelentéshez az eladásra vonatkozó kötlevelet, vagy annak egyszerű másolatát is csatolni kell.

Büntető rendelkezések.

8. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, az 5.780/1940. M. E. számú rendelet 11. §-ában megállapított kihágást követi el és az ott meghatározott büntetéssel büntetendő, aki a jelen rendeletnek a tűzifa bejelentésére, raktározására, felhasználására, feldolgozására, forgalombahozatalára és szállítására vonatkozó rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza.

(2) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. Szakminiszternek az 1929:XXX. t.-e. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezések alkalmazása szempontjából a földművelésügyi minisztert kell tekinteni.

Záró rendelkezés.

9. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.
Budapest, 1940. évi augusztus hó 13-án.

vitéz gróf Teleki Mihály s. k.
m. kir. földművelésügyi miniszter.

IRODALOM

Knuchel: Fahibák (Holzfehler). (Büchler & Co. Bern, 1940.)

A svájci erdőbirtokosok, fatermelők, fakereskedők és faiparosok „*Lignum*“ nevű munkaközösségének megbízásából immár második kiadásban jelent meg a kitűnő, 144 oldalra terjedő könyv, amely — bátran mondhatjuk — nélkülözhetetlen mindenki számára, akinek a fával, mint építő- vagy szerszámanyaggal a legcsekélyebb dolga van.

Már a mű kiállítása is olyan, hogy azonnal bizalmat ébreszt, mert az anyag minden részletét a nagyszerű fényképek egész sorával világítja meg és így azok részére is hozzáférhetővé teszi azt, akiknek elméleti tudásuk, vagy gyakorlati tapasztalatuk a hiánytalan megértéshez nem volna elegendő.

A könyv 3 részben foglalkozik a fa különböző hibáival.

Az első fejezet a törzsalak hiányait tárgyalja (görbeség, villásság, sudarlósság, stb.) és nyomatékosan felhívja figyelmünket az erdősítés céljaira szánt mag, illetőleg csemete *származásának* a fontosságára. Számos kép bizonyítja, hogy Svájcban is még sok a termőhelynek meg nem felelő, idegen származású tenyészanyagról nevelt állomány; ezek mind mennyiségben, mind minőségben messze elmaradnak az ottani őshonos erdők utódai mögött.

A második rész a fa szöveti hibáit (egyenlőtlen évgyűrűk, vörösevedés, csavarosság, gyantafolyás, álgeszt, ágasság) ismerteti és ezzel kapcsolatban a szerző behatóan foglalkozik a mindjobban előtérbe kerülő kérdéssel, miként lehet ágtalan szerfát nevelni.

A harmadik fejezet a károsítások következményeit írja le, még pedig 3 csoportban. Először az időjárás következtében fellépő károkat (összeaszás, geszt- és gyűrűs-elválás, fagy- és hőrepedések, villámcsapás, hó-, jég- és viharkárok, héjaszás) sorolja fel, azután azokat, amelyeknek — a kitermelés, szállítás, választékolás és tárolás során — az ember az okozója és végül a növény- és állatvilág okozta károkat.

Az anyag rendszerezése, tárgyilagos megvilágítása mintaszerű és így a könyv szakirodalmunknak kétségtelenül jelentős nyeresége.

Kogutowicz Károly Emlékkönyv. (Szeged, 1939.)

A dr. *Wagner* Richárd szerkesztésében megjelent 542 oldalas kötetet a kiváló földrajztudós tanári működésének 20. évforduló-

jára írták hálás tanítványai a mesterük iránt érzett őszinte tiszteletük és ragaszkodásuk jeléül.

Ennek az elismerésreméltó megnyilatkozásnak azonban első-sorban a magyar művelődés látja nem csekély hasznát, mert élet-terünknek olyan földrajzi, éghajlati, történeti, néprajzi, gazdasági és szociális részleteivel ismertet meg bennünket, amelyek egyaránt különös figyelemre tarthatnak számot.

Sőt, bátran mondhatjuk: a művelt magyar középosztálynak elsőrangú kötelessége lenne olyan szempontokból és úgy meglátni hazáját, amint az a korszerű földrajztudomány megvilágításában tárul elénk, mert *ez az az út, amely a hazai rög megbecsüléséhez vezet.*

A nagyszabású munka bővebb ismertetésével, sajnos, nem foglalkozhatunk, de illendőnek tartjuk, hogy név szerint is megemlítsük azokat, akik összeállításán fáradoztak.

A kötetben a következő tanulmányokat találjuk: *Asztalos Katalin*: 1. Hódmezővásárhely. 2. Közlekedés; *Bakonyi László*: Tanyák a homokon; *Bácskai János*: Baja multja, jövője; *Bánkúti Ferenc*: 1. Bodrogek. A víz tájalakító szerepe. 2. A Földrajzi Intézet Szegeden; *Bárány György*: Az egyetemi és középiskolai földrajzoktatás; *Bóna Imre dr.*: A földrajztudomány és módszere; *Devich Andor dr.*: Egy módszeres földrajzóra; *Domján Anna dr.*: Tiszaköz; *Edelényi Béla*: Brennbergbánya; *Fecske Sarolta*: Tápiómente. Óstáj és kultúrtáj; *Garay Lajos*: Orosháza. Az ember és a búza; *Horváth Andor*: Szeged tájegységei; *Jautz M. Flamina*: Budakeszi; *Klebniczky József*: Mártély; *Kovács Eszter*: Pápa; *Ladócsy Károly*: Kaposvár éghajlata; *Lenkey Edit*: A bányászat tájalakító ereje; *Mezősi Károly dr.*: A területi joghatóság kérdése a magyar neo-aquisita kamarai igazgatásában; *Mészáros Olga dr.*: Település, falu, város; *Mikszáth Gyula dr.*: Tengerszemcsúcs. Kirándulás; *Molnár Sándor*: Mezőkovács-háza; *Sáray Gizella dr.*: Szombathely gazdasági élete; *Simon Margit*: Kecskemét városi jellege; *Undi Károly*: Szőreg; *Várady Irén*: Kárpátalja csapadékviszonyai; *Vincze Ferenc*: A vasút településföldrajzi hatása a Duna-Tisza közén; *Wagner Richárd dr.*: A Földgömb ábrázolása; *Zalotay Elemér dr.*: Szentés régi vízrajza.

Nikolits György: Vadászati Útmutató. (A szerző kiadása, Budapest, 1940. Ára 10 P.)

Meghitt jóbarátját üdvözölte a magyar vadászközönség ismét *Nikolits György* kitűnő zsebkönyvében, amely a multban is bevált elvek alapján, de tartalomban és értékben egyaránt meg-növekedve látott napvilágot.

A magyar feltámadás reménye és Kormányzónk államférfiúi elhivatottságába vetett rendíthetetlen bizalom adta meg a mű alaphangját, amellyel, hitünk szerint, minden magyar vadász legbensőbb meggyőződését fejezi ki.

A 480 oldalra terjedő kötet — elmondhatjuk — mindenre kiterjed, ami a vadászt, sőt halászt érdekli.

Az elmúlt vadászati évadra való rövid visszapillantás (Magyarország földrajzi fekvése, éghajlati jelenségei, a vadászat közgazdasági jelentősége, vadászati statisztika) vezet be a szakbeli részt, amelyet a szőrmés és szárnyas vad párzását, vemhességét, szaporítását és ellését feltüntető táblázat követ.

A továbbiakban külön fejezetek tárgyalják a vadászat, illetőleg vadgazdaság egyes területeit (nagyvad, kisvad, vadtenyésztés, vadóvás, madártan, sólymzásat, vadászeb, fegyvertan, vadászati jog), még pedig a legnevesebb hazai szakemberek (dr. *Szent-Ivány Géza*, *Piliszanovich Antal*, dr. *Zilahi Sebes Géza*, *Kolossy Gábor*, *Szederjei* —kos, *József Ákos*, *Péterfay József*, *Bába Károly*, dr. *Fencsik Jenő*, dr. *Melléky Kornél*, ifj. *Sebős Károly*, stb.) ismertetésében; de nem hiányzanak a vadkereskedelemre, sőt a vadászkonyhára vonatkozó hasznos útmutatások sem, mint ahogy a halászok is megtalálják a kötetben mindazt, amire szükségük van.

A címtár a vadászegyesületek és érdekképviselőtekről, a hirdetési rész pedig a vadászokat érdeklő szaküzletekről nyújt hiánytalan tájékoztatást és hasznosan egészíti ki a véleményünk szerint minden vadász számára nélkülözhetetlen munkát.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Műszaki Világ. (IV. évf. 1940.)

13. sz. — —: Vitéz Bonczos Miklós államtitkár az ideai árvíz pusztításairól és a jövő feladatairól. — *Vákár T.*: „Építészeti Kiállítás“ a Múcsarnokban? — —: A mérnök szerepe a nemzetvédelemben.

14. sz. — *Dr. Árvay J.*: A műszaki háború. — *Dr. Veress L.*: Az építkezés szociális és nemzetgazdasági jelentősége.

15. sz. — *Dr. Árvay J.*: Negyvenezer vagon kukoricaesutka. — —: Különös szakképzettség megjelölésre szolgáló mérnöki címek. — —: Biró Zoltán a fenyegető mérnökhány súlyos veszedelmeire mutatott rá a felsőházban. — *Prokisch J.*: A városházi tervpályázat eredménye és tanulmányai.

16. sz. — *Dr. Árvay J.*: Varga József egy éve miniszter. — —: A termelő munka érdekében új pénzügyi és hitelpolitikát sürgetett Hoepfner Guido a felsőházban.

Az Időjárás. (XLIV. évf. 1940.)

5—6. sz. — *Dr. Bacsák Gy.*: Az interglaciális korszakok értelmezése (2. b. k.) — *Dr. Réthly A.*: Németország éghajlata. — *Dr. Bacsó N.*: Magyarország időjárása 1940. április és május havában.

Bányászati és Kohászati Lapok. (LXXIII. évf. 1940.)

12. sz. — *Kövesi A.*: A hegesztett vaskötések számítása. (1 k.) — *Vadász E.*: Mágnesvaskő-előfordulás a Meesekhegységben.

13. sz. — *Kövesi A.*: A hegesztett vaskötések számítása. (2. b. k.) — —: Az aknaszlatinai sóbányák.

14. sz. — *Ar.*: Böhm Ferenc †. — *Dr. Geleji S.*: Átkormányozható hengerosokat hajtó motorok nagyságának kiszámítása.

15. sz. — —: *Dr. Turóczy Szigfrid.* † — *Dr. Geleji S.*: Átkormányozható hengerosokat hajtó motorok nagyságának kiszámítása.

Botanikai Közlemények. (XXXVII. köt. 1940.)

1—2. sz. — *Gombocz E.*: *Acroschizocarpus* nov. genus Cruciferarum. — *Gombocz E.*: Alaszkai növények. — *Kárpáti Z.*: Megjegyzések és adatok Erdély és a Bánság flórájának ismeretéhez. — *Scheffer J.*: Batográfiái jegyzetek. — *Boros A.*: *Centaurea vértensis* nov. spec. — *Hortobágyi T.*: Növényrendellenességek Cinkotáról. — *Szabados M.*: Szentmihálytelek „Holt Tisza“-ága Flagellata és Volvocales vegetációja. II. — *Gallé L.*: A tölészeralakú levelekről. Növényi rendellenességek. II.

1—3. sz. — *Moesz G.*: Mikológiai adatok a rozsdagombák köréből. — *Moesz G.*: Érdekesebb teratológiai jelenségek. — *Pénzes A.*: A levélgyekek szerepéről. — *Keller J.*: A Veronica L. nemzetség *Chamaedrys* sectiójának magyarországi fajai. — *Soó R.*: A Sátorhegység flórájáról. — *Greguss P.*: Kritikai megjegyzések néhány prehisztórikus hazai faszén meghatározásához.

Gazdatisztek Lapja. (XLII. évf. 1940.)

1. sz. — *Bayer J.*: Karunk egysége és az önálló kamara. — *Leány Ó.*: Gazdatisztek a mezőgazdasági kamarákban. — *Dr. Illés F.*: A biztosított gazdatisztek szakképzettsége.

2. sz. — *b. Latinovits J.*: Ezer gazdatiszt sorsa. — *Ásbóth K.*: A gazdasági akadémiák átszervezése. — *Dr. Horváth K.*: A magyar föld zselérei. — *Mayer B.*: A felvidéki szociális biztosítás.

3. sz. — *Kovrig J.*: Gazdaarcok az egyetemen. — —: Az első gazdatiszti továbbképző tanfolyam.

4. sz. *Dr. Horváth K.*: A magyar föld orvosai. — *Dr. Horváth E.*: Gondolatok a munkáskérdésről.

5. sz. — —: A Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének évi rendes közgyűlése. — *Valádi B.*: A mezőgazdasági kamarák esődje.

6. sz. — *Faber Gy.*: Új törvényt, fizetésrendezést, kamarát! — *Dr. Horváth K.*: Már dolgoznak a gazdasági tanácsadók, a föld orvosai. — *Szabó L.*: A mezőgazdasági kamarák működése.

7. sz. *Faber Gy.*: A gazdatisztek életigényei.

Halászat. (XLI. évf. 1940.)

6. sz. — *Dr. Mika F.* és *Dr. Varga L.*: Hazai pisztrángtenyésztésünk irányelvei és kilátásai. (8 k.) — *Dr. Goszthony M.*: A „Fogas“.

7. sz. — *Dr. Lukács K.*: Egy XVIII. századi polihisztóriai kiadatlan írásai a magyar halászatról. — *Dr. Mika F.* és *Dr. Varga L.*: Hazai pisztrángtenyésztésünk irányelvei és kilátásai. (9. k.)

Kertészeti Szemle. (XII. évf. 1940.)

7. sz. — *Schneider J.*: Dendrológiai megfigyelések. — *Joós E.*: Szaruforgács hatása virágpalántáknál. — *Magyar Gy.*: Fürtös és félhosszú

uborka őszi szedésre. — *Máthé J.*: Hatással vannak-e a magvak a gyümölcs súlyára?

8. sz. — *Czettl I.*: Az amerikai szegfű tenyésztése. — *Schneider J.*: Fagykár a kerti évelőkben. — *Dandé M.*: Hazai vagy külföldi virághagyma. — *Németh J.*: A szamóca termesztés. — *Magyar Gy.*: Konyhakerti növényfajták ismerete.

Köztelemek. (L. évf. 1940.)

24. sz. — —: A legkisebb gazdasági munkabérek megállapításáról szóló törvény hatálybalépése és végrehajtása. — *Csanádi L.*: Hogyan termesszük a kukoricát? — *m. Mándy Gy. dr.*: A növesztő anyagok és szerepük a mezőgazdaságban. — *N. Tóth I.*: A székelyek juhtenyésztése.

25. sz. — *Dr. Tóth J.*: Törpebirtokok. — *Dr. Villax Ö.*: Az ideai fagykárak tanulságai a növénynevelés szemszögéből.

26. sz. — *Szeberthy J.*: Termelésszabályozás — termelési kataszter. — *Szanyi I.*: Kifogástalan és fajtiszta fűszerpaprika-vetőmag biztosítása.

27. sz. — *G. Gy.*: A háborús idők gazdálkodása. — *Dr. Dworak L.*: Adatok a búzaminőség ingadozásának kérdéséhez.

28. sz. *Gr. Somssich L.*: Megjegyzések az egyenesadó javaslatához. — *Westsik V.*: Szalmatrágyázás laza homokon nagyobb tőkebefektetéssel. — *e. Dorner B.*: A marhahizlalás és a fűtermő területek viszonya. I. — *Kundicz L.*: Tapasztalataim a mezőgazdasági munkavállalók kötelező öregségi biztosítása körül.

29. sz. — *Rt.*: A katonai szolgálatra bevonult cselédek konvenciója és családi segítelye. — *Westsik V.*: Szalmatrágyázás laza homokon nagyobb tőkebefektetéssel. — *e. Dorner B.*: A marhahizlalás és a fűtermő területek viszonya. II. — *Fazekas J.*: Sikeres zöldszénakészítés esős időben. — *Cseleji J.*: Milyen nyárfát ültessünk?

30. sz. — *r-ő.*: A kishaszonbérleti törvénnyel földhöz jutók boldogulásának alapfeltétele. — *Horn M.*: A magyarországi burgonyatermesztés helyzetének javítása.

31. sz. — *Gräbner E.*: A kálitrágyák gyakorlati értéke az őszi gabonafélék trágyázása terén. — *Unger J.*: Sikeres zöldszénakészítés esős időben. — *Csikvándi E.*: A szociális terhek emelkedése a mezőgazdaságban.

32. sz. — *Dr. Glaser A.*: A korai vetés előnyeinek élettani okai. — *Raffensperger J.*: Takarmányozzunk arányosan!

Magyar Fapiac. (II. évf. 1940.)

23. sz. — —: Megállapították a tölgy-cserzőkéreg legmagasabb árát.

24. sz. — —: Bíró Zoltán nyilatkozata a tűzifakérdésekről.

25. sz. — *Dr. Fazekas F.*: Keményfaforgalmunk alakulása.

26. sz. — —: Az Országos Egyesület közgyűlése.

27. sz. — *v. Füredy L.*: A faipar és fakereskedelem együttműködésének szükségessége. — *Ghyczy V.*: A bányafáról.

28. sz. — *Rosner M.*: Szakmai feladatok az időszerű anyaggazdálkodás köréből. — —: A katonai szolgálatra bevonultak járandóságai.

29. sz. — —: Országos Faellátási Hivatalt létesít a kormány. — —: A faipar anyaggazdálkodási szabályai.

30. sz. — —: Bíró Zoltán felszólalása a felsőházban. — *Ifj. Sorg A.*: Miképpen takarékoskodhatunk a fával? — *Dr. Fazekas F.*: A fornér és lemezszakma 1939-ben.

31. sz. — *Pekáry D.*: Téli tüzelőanyagbeszerzés.

Magyar Méh. (XLI. évf. 1940.)

7. sz. — *Halász J.*: Méhek etetése eukrozott gyümöleslével. — *Dudás L.*: A kutyatej mint elsőrangú mézelőnövény. — *Szmrtnik J.*: A méhlegelőről.

8. sz. — *Békly A.*: A Hunor-keret méretei? — *Urhegyi J.*: A fajta-kutatásról. — *Várallyay B.*: Mérleges kaptár. — *Mihályi A.*: Fel kell-e osztlatni az ályányás családokat? — *Bajkó F.*: Vigyázzunk a kénezésre. — *Orbán J.*: A betelelésről, illetve a kijárónyílás nagyságáról. — *Lukács L.*: Telelési tapasztalatok és tanulságok. — *Bartsch L.*: A bálványfa. — *Biró J.*: A szöllő és a méhek.

Magyar Statisztikai Szemle. (XVIII. évf. 1940.)

5. sz. — *Dr. Kovács A.*: Komárom város népességének fejlődése és összetétele. — *Dr. Thirring G.*: Komárom város és vármegye népessége II. József korában. — *Dr. Szél T.*: Komárom közegészségügye. — *Sajóhelyi I.*: Komárom vármegye és Komárom tj. város területe, művelési ágmegoszlása, földbirtokviszonyai és mezőgazdasági termelési adatai. — *Dr. Földváry L.*: A kárpátaljai kinstári erdők faállományainak korviszonyai. — —: A szántóföldi termelés értéke az 1938—39-es gazdasági évben. — —: A takarmánymagvak és egyéb magvak termelési és kiviteli eredményei. — —: A vasutak és hajózási vállalatok közötti átrakóforgatom az 1939. évben. — *Dr. Gidófalvy E.*: Adatok biztosításügyünk újabb fejlődéséhez.

6. sz. — *Balás K.*: Nyersanyag és népesedés. — *Dr. Mozolovszky S.*: Halálos kimenetelű balesetek 1939-ben. — *Dr. Mozolovszky S.*: Lakóház-építkezés 1939-ben. — —: A búza és a burgonya fajtaáskzerinti termés-átlagai az 1938—39. gazdasági évben. — *Dr. Möricz M.*: A trianoni Magyarország részvénytársaságai 1925—1938 között. — *Dr. Földes B.*: Statisztika és akaratszabadság. — *Dr. Gombás G.*: A könyvtermelés nemzetközi és hazai adatai.

Magyar Vadászujság. (XL. évf. 1940.)

17. sz. — *Dr. Szent-Ivány G.*: Neveljünk szakképzett fiatal vadász-generációt! — *Mészáros P.*: A vadkár megtérítésének alapelvei az Országos Erdészeti Egyesület javaslatában. — *Kontsits P.*: A gyümölesfa-tulajdonosok panaszaí.

18. sz. — —: A fogolyvadászat ideí, igazságos tilalmazása. — *Dr. Szent-Ivány G.*: A felújuló farkaskutya-veszedelem! — *Mészáros P.*: Be-esüljük meg a hazai fegyveripart!

19. sz. — *Kontsits P.*: Léleknevelés és a lelketlenségek megtorlása nélkül nincs állatvédelem! — *P. Horváth R.*: Látogatás a budafoki létt-vad-hűdőházban. — *Gy. Takách Gy.*: A vadbőrök (gereznák) szakszerű kezelése. — *Kocsán G.*: A közönséges menyét (*Mustela nivalis* L.)

20. sz. — *Gy. Takách Gy.*: Egy új négyszeres céltáveső. — *Mészáros P.*: Bérleszállítás. — *Kontsits P.*: A gömb-golyótól a Göngy-golyóig.

21. sz. — *Dielt Á.*: Természeti emlékek. — *Molnár B.*: Pazarló vadászok. — *Gy. Takách Gy.*: A tudatlanság minden vadunkból duvadat akar csinálni. — *Borhy S.*: Hogyan mentsük meg a fogolyfészkeket?

22. sz. — *Berényi V.*: A barnakánya. — *Borhy S.*: Az üregi nyul vadászata.

Mezőgazdasági Közlöny. (XIII. évf. 1940.)

6. sz. — *Pap G.*: A mezőgazdasági szociálpolitika egyetemes áttekintése. — *Dr. Gesztelyi Nagy L.*: A kukorica szerepe mezőgazdasági termelésünkben. — *Dr. Kristály A.*: Teendők a magyar burgonyatermesztés fejlesztésére. — *Dr. Kurelec V.*: Hazai réti szénák minősítéséről.

7. sz. — *Dr. Szabó M.*: Az agrárválság értékesítési politikája. — *Toldy M.*: Lótörzskönyvelésünk jelentősége, helyzete és jövő kilátásai. — *Dr. Kendy Fındly I.*: Újabb amerikai vizsgálatok. — *b-r.*: Szabályszerűségek az időjárás változásában az év folyamán. — *Éő.*: Az olasz földbirtok helyzetének alakulása.

Nimród Vadászlap. (I. évf. 1940.)

17. sz. — *Hányi K.*: Valami az agancsról. — *Csathó K.*: Egy kocavadás feljegyzései. (1. k.) — *Geleta J.*: Megismerkedtem a vörösnyakú ásólúddal. — *Szigligeti Gy.*: A golyós történekről. — *B. Holtzer L.*: A fészekből szedett fiatal héja (karvaly) nevelése és továbbképzése.

18. sz. — *Csathó K.*: Egy kocavadás feljegyzései. (2. b. k.) — *Blaskovich Gy.*: Természeti emlékek. — *Szigligeti Gy.*: Ismertebb golyós történekek adatai. — *Kunsági*: A vizsla foglalkoztatása tilalmi időben. — *Felix E.*: Az okszerű kutyavédelem. — *B. Holtzer L.*: Hogyan szerszámozzuk fel és kötjük állványaikra vadászmadarainkat.

19. sz. — *Dr. Éhik Gy.*: Mit tudunk ma a medvékről? — *Hányi K.*: Tavasz szömlélődés.

20. sz. — *Nadler H.*: A ravazdi eset.

21. sz. — *Sólyom*: Vadászunk?... Ne vadászunk?... — *Veress G.*: A nagy tél kis tanulságai. — *Hányi K.*: Selejtezés, átöröklődés, válogatás. — *B. Holtzer L.*: A fészekből szedett fiatal héja (karvaly) továbbképzése és vadászatra való bevezetése.

22. sz. — *Szederjei A.*: Máramarosi levél. — *Roth Gy.*: A „res nullius” és a vadorzás kérdése. — *Felix E.*: A vizslák szomorúsága.

Technika. (XXI. évf. 1940.)

6. sz. — *Dr. Lászlóffy W.*: Az 1940. évi árvízcsapás. — *Bory J.*: Öntsük szobrainkat alumíniumból. — *Sármezey I.*: Nyéki Méhes Zoltán í. — *Dr. v. Lányi B.*: Alumíniumkohászat hazánkban. — *Böckh B.*: A sanfranciscói nagy hidak. — —: Az épülettervezési tanszéken készült feladatok. — *Schauschek J.*: Középkori lakóházak maradványai a budai várban.

Térképészeti Közlöny. (V. köt. 1939.)

3–4. sz. — —: Az 1938. év térképező munkálatai. — *Pápay F.*: Egy tizesrendszerű idő- és szögbeosztás-tervezet. — *Eövy Gy.*: Dunai vízisport-térképeink nullvize. — *Dr. Banfi Florio*: Magyarország térképét ábrázoló falfestmény a Vatikánban. — *Virág J.*: Visszapillantás a fényképészettel kapcsolatos sokszorosító eljárások fejlődésére.

Természettudományi Közlöny. (72. köt. 1940.)

1103. sz. — *Béll B.*: Fény és látás a szabadban. — *Valkó I. P.*: Mesterhegedűk vizsgálata. — *Vendl A.*: Alföldi kutak betongyűrűinek gyors elpusztulása. — *Földvály M.*: A szegedi Fehértó, mint védett madármenedékhely. — *Dr. Husz B.*: Virágbepermetezés és a méhek. — *Dr. Win-*

disch R.: Kétféle cukor használata befőzéshez. — *B. Ö.*: Az üvegyapot alkalmazása a kertészetben.

1109. sz. — *Szunyogh J.*: A puli tudománya. — *Aujeszký L.*: A meteorológia vértanui. — *Kieselbach Gy.*: A füstí fecske néhány szokatlan fészkelése. — *Dr. Gaál I.*: A dunántúli kőolajmezők második „boltzata”. — —: A mágneses átalakulás. — *Dr. Varga L.*: Mesterségesen esirátlanított talaj ujránépésedése állatokkal.

Vadászat — Halászat. (VIII. évf. 1940.)

11. sz. — —: Vadkár. — —: A Hubertus O. M. V. V. rendkívüli közgyűlése Festetics Pál grófort választotta meg új elnökévé.

12. sz. — *Orday R.*: Készül az új vadásztörvény. — *a. Balogh A.*: Az 56×52 R. töltény csodálatos kihatásáról. — *Uhu*: Néhány szó dr. Szádeczky Kardoss Boldizsár törvénytervezetéhez.

13. sz. — *Reményik A.*: Újabb észrevételek a vadászati törvény tervezetéhez. — *Fenczik J.*: Rossz szokások ebeinknél. (1. k.)

14. sz. — *k. Benkő P.*: Amit vártunk és amit még várunk. — *Dr. Fenczik J.*: Rossz szokások ebeinknél. (2. b. k.)

Vízügyi Közlemények. (XXI. évf. 1939.)

2. sz. — *Becker Á.*: A keleti trianoni határ vízügyi viszonyai. — *Bartus A.*: Képletek ábrázolása sortálló pontokkal. — *Babos Z.* és *Mayer L.*: Az ármentesítések, belvízrendezések és lecsapolások fejlődése Magyarországon. — *Boros T.*: Csapadékos és száraz időszakok Csoka-Magyarországon. — *Pogonyi Gy.*: Folyóink vízjárása 1938. évben, a hó és jégviszonyok a Duna-medencéjében 1938—1939. telén.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

ZEITSCHRIFT FÜR WELFORSTWIRTSCHAFT. Band VII. Heft 5—6. 1940.

Heske: Az európa-afrikai nagytér erdőségei. (Die Wälder des europäisch-afrikanischen Grossraumes.) 285—458. old.

Az emberiség szaporodásával és az élettér szűkülésével egyre jobban a felszínre vetődik a szociális világszemléletnek az az alapvető tétele, hogy az emberi megélhetés keretét adó földnek és természetes kincseinek az elosztását a népek számáránynának és kulturális munkájának megfelelően kell szabályozni.

Amint az amerikai szárazföld északi és déli fele egyetlen nagy, gazdaságilag egymásra tált egység és amennyire hasonlóképpen kell felfognunk Japánnak a keletázsiai szigetvilággal és Ausztráliával való kapcsolatait, azonképpen egyre jobban megvilágosodik előttünk, hogy Európának Afrika a természetes gazdasági kiegészítő része.

Szerző ennek a szemléletnek a keretében az európa-afrikai nagytér („Grossraum“) erdőgazdaságát teszi vizsgálat tárgyává.

Az alábbi táblázat mindenkit meggyőzhet arról, hogy a jelenlegi állapot mindennek inkább elmondható, mint igazságosnak és bizonyos, hogy a szerző adatai nem csekély mértékben járulnak

hozzá azoknak az érveknek a súlyához, amelyekkel Nagy-Németország az egyenlő elbánás elvének az alkalmazását követeli. Hiszen összes régi gyarmatainak a birtokában is az egész nagytérnek még mindig csak 8.6%-át mondaná magáénak, annak ellenére, hogy lakosainak számával első helyen áll.

Ország	A nagytér összes fehéj népességéből az országra esik	A nagytér- ből érdek- zőségébe vont terület o/0 - b a n	Az afrikai lakosságából befolyása alatt áll
Franciaország	7.5	29	26
Anglia	8	29	45
Itália	6.6	6.8	9
Nagy-Németország	13	1.5	—
Belgium	1.3	6	13
Portugália	1	5.5	6
Spanyolország	3.4	2.2	0.4

A valóban nagyszabású tanulmány tulajdonképpen két fő-része az európa-afrikai nagytér erdős vidékeivel, illetőleg erdő-gazdaságával foglalkozik nagy vonásokban, de minden lényeges körülményre kiterjedő figyelemmel.

A további részletezést, sajnos, mellőznünk kell, mert különben oldalakat kellene írunk. Hangsúlyozni kívánjuk azonban, hogy hasonló, széles látókörű, a napi politikán és elvakultságon felülemelkedő munkát keveset ismerünk a szakirodalomban és már azért is fontosnak tartanók, hogy minél több kar-társunk elolvassa.

A szöveget 51 szebbnél-szebb fénykép díszíti, amelyek a szerző fejtegetéseit még meggyőzőbbeké teszik.

ALLGEMEINE FORST- UND JAGD-ZEITUNG. 1940. 5—6. sz.

Wohlfarth: Erdőművelési szabályok a német tartományok erdészeti igazgatásában. (Die waldbaulichen Richtlinien der deutschen Landesforstverwaltungen.) 141—163. old.

A kitűnő áttekintést nyújtó munkából megtudjuk, hogy mindenre kiterjedő erdőművelési utasítást eddig csak Poroszország, Württemberg és Szászország adott ki. A porosz utasítást nagyrészt elfogadták Mecklenburg, Anhalt és Lippe, míg Baden, Braunschweig, Bajorország, Brandenburg és Hessen államrendészete az erdőművelésnek csak egy-egy részterületét szabályozta hivatalosan.

Az utasítások elsősorban rendszerint a szabályozás célját is megadják (ez részben élettani, részben gazdasági jellegű, újabbban pedig a két szempont szerencsés egyesítése) és megjelölik

a célhoz vezető utat, az erdő legmegfelelőbb felépítésének (külső és belső tagozódásának) az előírásával. Ezt a felépítést az erdő-ápolás különböző módjai biztosítják, míg a felújítás állami ellenőrzése a gazdálkodás tartamosságának egyik legfontosabb biztosítója.

A szerző igazi német alapossggal bírálja — az egyes utasítások szembeállításával — a hivatalos rendelkezések előnyeit ill. hátrányait és gyakorlati kivitelükről is pontos felvilágosítást ad.

Feucht: Hangaleküzdési kísérletek. (Ergebnis zweier Versuche zur Heidebekämpfung in Forchenbeständen des Nord-schwarzwaldes.) 163—164. old.

Az Észak-Schwarzwald erdeifenyveseiben telepített két kísérleti sorozat eredményeiről számol be, amelyek végleg megdöntötték azt a feltevést, hogy a hangát akár rőzsetakarással, akár meszezéssel ki lehet irtani. A védekezés egyetlen célravezető módja a kellemetlen aljnövényzetnek teljes talajműveléssel kapcsolatos, azaz gyökerestől való etávolítása és az elegenden erdeifenyvesek telepítésének a mellőzése.

Rohmeder: Újabb adatok a „szelén-eljárás“-nak az erdei magvak vizsgálatánál való alkalmazásáról. (Erfahrungen mit dem „Selenverfahren“ bei der Untersuchung des forstlichen Saatgutes.) 169—188. old.

Lapunk 1938. évi kötetének V. füzetében (481. old.) részletesen beszámoltunk *Eidmann* eljárásáról, amely nemcsak a csiraképesség megállapításának az idejét rövidíti meg lényegesen, hanem a magból várható esemetemennyiségre vonatkozólag is biztosabb adatokat szolgáltat. *Eidmann* módszerét a müncheni erdészeti magvizsgáló állomás a legnagyobb gonddal ellenőrizte és a szerző ennek a hosszas, 10 féle magra kiterjedő kísérletezésnek az eredményeiről számol be, amelyek mindenben megerősítik *Eidmann* módszerének a gyakorlati használhatóságát. A tanulmány néhány megoldatlan kérdésre is rámutat, de hangsúlyozza, hogy ezek csak kivitelbeli nehézségek, tisztázásuk tehát rövid időn belül bizonyosra vehető

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. 1940. 43/44—59/60. sz.

Vogdt: A létért való küzdelem az erdőművelési megfontolások előterében. (Der Daseinskampf in der Natur im Vordergrund waldbaulicher Betrachtungen.) 365—368. old.

Néhány hasznos gyakorlati tanács arra vonatkozólag, hogy a létért való küzdelem megkönnyítése, esetleg nehezebbé tétele

milyen hatásos fegyver az erdőművelő kezében (talajművelés, gyomok eltakarítása, a gyéritések gyengébb, vagy erősebb mértéke és hasonlók). Erre a körülményre különösen elegendő állományok telepítésénél kell figyelemmel lenni, mert a tapasztalat is azt mutatja, hogy a különböző igényű és növekvésű fafajok esetéinek bizonyos terv szerint történő kiültetése még távolról sem biztosítja a kívánt elegyet, azt csak a fiatalos fejlődésének állandó szemmel tartásával, illetőleg az idejekorán történő beavatkozások útján érhetjük el.

Zentgraf; Erdőművelési benyomások Svédországban. (Wald-bauliche Eindrücke von einer Studienreise des Deutschen Forstvereins nach Schweden.) 377—380. old.

A Deutscher Forstverein 1939. évi tanulmányútjával kapcsolatosan készült beszámoló.

Güde: Az osztrák erdészeti igazgatás fejlődése. (Die Entwicklung der ostmärkischen Forstverwaltung.) 393—396. és 409—412. old.

A szlovák erdőgazdaság képviselői részére júniusban rendezett németországi tanulmányút alkalmával elhangzott előadás, amely büszkén mutatott rá az Ausztria erdészeti kultúráját biztosító régebb és újabb rendelkezésekre, ezek között is hangsúlyozottan az 1852. évi kitűnő osztrák erdőtörvényre.

Zimmerle: Németország legöregebb vörösfenyői. (Die ältesten europäischen Lärchen in Württemberg.) 421—425. old.

Württembergben Michelbach és Hohengehren közelében található Németország legöregebb (150—200 éves) vörösfenyői, amelyek minden kétséget kizáróan mesterséges telepítésből származnak. A szerző nemcsak pontos fatömeg-adatokkal szolgál róluk, hanem levéltári kutatások alapján azt is megállapítja, hogy a tenyészanyag — mag alakjában — Tirolból került Németországba.

Rossmässler: Gazdasági hibák. (Wirtschaftsfehler.) 437—439. old.

Az erdőgazdaság, a főbbtermelésre való törekvés ellenére is, még mindig figyelmen kívül hagy olyan fontos tényezőket, amelyeket pedig nem volna szabad elhanyagolnia. Még mindig igen bőkezűen bánik az idővel, pedig *a helyesen alkalmazott gyéritések mellett a vágásfordulókat meg lehet rövidíteni.* A felújításnál a szükségesnél többet bízunk a természetre, pedig ez is az ered-

ményesség rovására megy. A természetes állapot hangsúlyozása is sok esetben olyan szólam, amelyért megokolatlan áldozatokat kell hozni, holott a korszerű erdőgazdaságnak egyáltalában nem lehet célja a természet szolgai utánzása.

Wobst: Készletgazdálkodás és felújítás Szászországban. („Vorratswirtschaft“ und Verjüngung in Sachsen.) 453—456. és 465—467. old.

Szászországban *Krutzsch* főerdőmester szorgalmazására az állami erdőkre vonatkozólag 1934-ben kötelezővé tették — Bährenthoren példája nyomán — az örökerdő-gazdálkodást. Hat évi kísérletezés után a vezető körök végleg meggyőződtek róla, hogy Bährenthoren különleges eset, amelyet nem lehet és nem szabad általánosítani. Ezért ma Szászországban ismét mesterségesen is lehet erdőt felújítani, az állam csak a nagykiterjedésű tarolásokot tiltja.

CENTRALBLATT FÜR DAS GESAMTE FORSTWESEN. 1940. 5—6. sz.

Tschermak: Anton Locker †. 101—103. old.

A nemrég elhunyt kiváló osztrák erdész érdemeinek a megleghangú méltatása.

Härtel: A vadpatak-szabályozás visszatérése az erdészethez. (Die Heimkehr der Wildbachauung zum Forstwesen.) 103—106. old.

Az 1884-ben létesített vadpatakszabályozási ügyosztályt csak a volt szövetségi állam idején, 1925-ban, vette ki a kormány a földművelésügyi minisztérium hatásköre alól, noha ez ellen a szakkörök élesen tiltakoztak. A birodalmi kormány 1938. évi június 6-án kelt rendelete a hegyvidéki erdőgazdálkodásnak ezt a fontos ágazatát ismét visszaaltalta az erre egyedül illetékes hatóság ügykörébe.

Tschermak: Tirol, Vorarlberg és a Bajor-Alpok erdőségeinek természetes tenyészeti övek szerinti felosztása. (Gliederung des Waldes Tirols, Vorarlbergs und der Alpen Bayerns in natürliche Wuchsbezirke.) 106—119. old.

A lapunk f. évi III. füzetében (215. old.) ismertetett tanulmánnyal azonos alapokon felépített munka, mint az egész birodalomra kiterjedő folytatólagos leírásnak egy része.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1940. 5—8. sz.

Schläpfer és Stadler: A fa elégetése központi fűtőtestekben. (Die Verfeuerung von Holz in Zentralheizungsanlagen.) 106—112., 137—147. és 174—190. old.

A svájci erdőbirtokosok szövetségének az állami anyagvizsgáló és kísérleti állomással való szoros együttműködése a fatüzelés népszerűsítése és gazdaságosabbá tétele érdekében nagyszabású kísérleteknek vetette meg az alapját, amelyeknek az eredményeiről 3 füzetben számol be folytatólagosan a szerző.

A vizsgálatok főként a kazánfűtésre terjedtek ki és pedig annak mind a 4 fajtájára (a) közvetlen tüzelés mélyszintű elégés-sel, b) közvetett tüzelés külön tüzelőszertárolással és alacsony tüzréteggel, c) ú. n. fordított elégetés, vagy svéd módszer, d) generátortüzelés), de felölelte a takaréktűzhelynek, illetőleg cserépkályhának központi fűtésre való alkalmazását is.

Bevezetőül a fatüzeléshez szükséges általános tudnivalókkal (a fa összetételével, minőségével és elégésének folyamatával) ismertet meg bennünket a szerző; az érdemi rész pedig mindenre kiterjedő figyelemmel és 23 ábrával adja meg a szükséges felvilágosításokat.

A jelenleg fatüzelésre készült központi fűtőtestek különböző formái általában mind egyforma jól felelnek meg a kitűzött célnak, amely kevesebb, vagy több helyiség melegítésére irányulhat. Az egyetlen előfeltétel, amit üzemképességük zavartalansága érdekében biztosítani kell az, hogy a felhasznált tüzifa előzetesen legalább egy évig száradjon a rakodón, mert a nagyobb nedvesség árt a berendezésnek.

JOURNAL OF FORESTRY. 1940. 5. sz.

Young: A legelőgazdaság szerepe az erdőszetben. (The Role of Range Management in Forestry.) 383—385. old.

Az Egyesült Államok erdőrengetegeit sok rét és legelő szakítja meg. Ezek okszerű hasznosítása jelentős bevételeket biztosít az államnak és azért a szerző fontosnak tartja, hogy az illetékes hatóságok mindent elkövessenek a füves területek jókarban-tartására.

Person: A Thanasimus Lecontei, mint jelentős tényező a Dendroctonus brevicomis elleni küzdelemben. (The Clerid Thanasimus Lecontei as a Factor in the Control of the Western Pine Beetle.) 390—396. old.

Az amerikai *Pinus monticola*-állományokat pusztító szűfélé ellen eddig minden mesterséges védekezés hiábavalónak bizo-

nyult. A kutatás a *Cleridae*-khez tartozó *Thanasimus* nevű bogárban most végre megtalálta a károsító legveszedelmesebb természetes ellenségét és igen sokat vár tőle.

A szerző részletesen leírja a bogár életmódját és a szúpusztító tevékenységével kapcsolatosan megállapított adatokat.

Az erősen megtámadott állományokban, ahol a fák törzsén a kéregben négyzetlábanként átlag 146 szút találtak, a *Thanasimus* betelepítése után ez a szám rövidesen 52-re csökkent. A lárvák elpusztítására régebben a lehántott kéreg elégetését tartották a legegyszerűbbnek. A vizsgálatok bebizonyították, hogy helyesebb a kérget erős napfénynek kiténni, mert az is megöli a szú lárváit anélkül, hogy a darázsait veszélyeztetné.

Byram: Síksági füstmérő. (A Plains Haze Meter.) 401—403. old.

Az amerikai erdőtüzek leküzdésének egyik előfeltétele, hogy azok távolságát a megfigyelőhelyről kellő pontossággal lehessen megállapítani. A szembecslés megbízhatatlan és ezért a hegyvidéken már régebb idő óta különleges optikai távolságmérők vannak használatban, amelyekkel igen gyenge füstoszlopok helyét is jól be lehet mérni. A szerző egy ezekhez hasonló, de síkvidéki használatra alkalmas műszert ismertet.

Snow és Duffield: A származástan az erdészetben. (Genetics in Forestry.) 404—408. old.

A faminőség javításának a mag fokozott ellenőrzése a legfontosabb előfeltétele. Ezér kívánatos, hogy még kétségtelenül őshonos állományokból is lehetőleg csak kifogástalan törzsekről gyűjtsünk tenyészanyagot.

Meyer: Ágnyesés a fenyőállományokban. (Pruning Natural Pine Stands.) 413—414. old.

A rúdra szerelt fűrész előnyeit dicséri.

Mors: Szélhajtotta sósvíz hatása a fákon. (Effect on Trees of Wind-Driven Salt Water.) 421—425. old.

Új-Anglia partvidékét 1938 szeptemberében irtózatos erejű hurrikán söpörte végig, amely nagy magasságban 45 mérföldre is elszállította a tenger vizét. Ez a sósvíz-mennyiség — noha a rendes csapadék erősen felhígította — érzékeny károkat okozott az erdőkben azzal, hogy a fák lombját lepörkölte. Ezért különösen a fenyvesek szenvedtek tőle sokat.

Eliason és Heit: Laboratóriumi vizsgálatok eredményeinek az alkalmazása a magpergetésnél. (The Results of Laboratory Tests as Applied to Large Scale Extraction of Red Pine Seed.) 426—429. old.

A drága magvaknál — mint amilyen a *Pinus resinosa* magja is — kétszeresen fontos a jó csiraképesség épségben tartása. A szerző vizsgálatai igazolják, hogy ennek érdekében nemcsak a gyűjtésre kell nagy figyelmet fordítani, hanem gondosan kell ügyelni a pergetés és szárnytalánítás mozzanataira is, mert túl magas hőmérséklet, a maghéj erős ledörzsölése stb. nagyon csökkenthetik a csiraképességet.

QUARTERLY JOURNAL OF FORESTRY. 1940. 1—2. sz.

Wilson: A vörösfenyő tulajdonságai és használata. (The Qualities and Uses of Larch Timbers.) 10—16. old.

A tűlevelűek közül Angliában csak az erdeifenyő őshonos és ezért a vörösfenyő eddig kevés figyelemben részesült. A szerző rámutat számos jó tulajdonságára, használhatóságára és fokozott felkarolását kívánja.

Davey: Az erdő és a vidék. (Woods and the Landscape.) 17—22. old.

Aki ismeri az angol ember ragaszkodását az erdők és mezők megszokott képéhez, az megérti, hogy az erdő szépirodalmi kérdéseit a szakirodalomban is különös figyelemben részesítik. A szerző szerint a kellő összhang céljából nemesak a terep fel-szine szerint kell megválasztani az alkalmazni kívánt fafajokat, hanem a fák alakja és levélzetük színe szerint is, hogy az erdő valóban eleget tehessen szemet gyönyörködtető, lelket üdítő hatásának.

Gourlay: A mexikói mocsárciprus. (The Mexican Swamp Cypress.) 53—60. old.

A *Taxidium mucronatum* néhány, óriási méreteket elért mexikói példányát írja le 7 fénykép kíséretében.

Booth: A sitkafenyő, mint bányafa. (The Growing of Sitka Spruce for Pitprops.) 72—74. old.

Néhány 35 éves állományból kielégítő mennyiségű és minőségű bányafa került ki és ezért a szerző véleménye szerint az elegendő erdeifenyvesek helyett mindenütt, ahol a termőhely megengedi, sitkafenyővel elegyes állományokat kell létesíteni.

Davey: Az erdészet és a vad. (Forestry for Game.) 74—80. o.

Miután a vad értékes eleme az erdőnek, az erdésznek is kötelessége, hogy fennmaradását és fejlődését — az erdő károsodása nélkül — az ismert módszerekkel (rétek, etetők, bogyós eserjék, lágú lombfák telepítése, stb.) előmozdítsa.

REVISTA PĂDURILOR. 1940. 4—5. sz.

Chibeleanu: Tölgykéreg. (Scoața de stejar.) 249-259. old.

A szerző a tölgy törzsének fatömege és kéregmennyisége közötti arány alapján kiszámította, hogy különböző korú és méretű tölgyek milyen mennyiségű kérget szolgáltatnak. Képletei segítségével könnyen megállapítható egyes törzsek vagy egész tölgyállományok kéregmennyisége. — A kéreg csersavtartalmának a fa életkorával való változásáról táblázatot közöl.

Beldie: Kiegészítő adatok a Bucsecs hegyvidékének növényvilágához. (Contribuțiuni la flora munților Bucegi.) 260-266. old.

Mintegy 60 olyan élő vagy egy éves növényt sorol fel, amelyeknek a címben említett hegyvidéken való előfordulása eddig bizonytalan vagy teljesen ismeretlen volt, és pontosan megjelöli a tenyészhelyeket is.

Mălăescu: Csersav-kivonás fából. (Fabricarea extractelor tanante din lemn.) 267-272. old.

A tannin-tartalom a tölgy fájában a korral növekszik; 8—20 éves korban 1.5%, 100 éves korban 6.6% és 120 éves korban 9%. — A szelíd gesztenye fája még gazdagabb tanninban: 8—16%-ot tartalmaz, gyökere 17 százalékon felül is. A querbracho Argentínában és Paraguayban 19—23%-ot ad, sőt bizonyos eljárással már 55%-ot is sikerült belőle kivonni. A romániai erdők viszonyainak ilyen szempontból való leírása után a szerző a csersav kivonási módjait ismerteti.

Vasiliu: Erdészeti altiszti lakások. (Cantoane de locuit pentru personalul de pază.) 277-278. old.

Építésüket még a mostani nehéz gazdasági helyzetben is folytatni kell!

Manole: Az ország gazdasági helyzete és a háború. (Economia națională și războiul.) 279-281. old.

Romániában a faarak — mind a fűrészárúnál, mind a tűzfánál — aranyértékre átszámítva ma a háború ellenére is ala-

csonyabbak, mint 1912-ben voltak. A mostani rendkívüli idők megokolttá tennék szilárdabb árak kialakulását. Az ország általános gazdasági helyzete is ezt kíváná.

Fedorovici: A fa döntése és az erdőben való felfűrészelése hordozható motorra szerelt fűrésszel. (*Doborîrea și secționarea arborilor în pădure cu fierăstrăul cu motor portativ.*) 337-345. old.

Munkáshiány idején az emberi erőt pótló gépek fokozottabb használata az erdőgazdasági üzemekben is megokolt. A tanulmány egy motoros szalagfűrész leírását és vázlatos rajzait közli. Az erdőn való használatának pénzügyi és egyéb előnyeit is bizonyítja.

Coman: Kiegészítő adatok Máramaros növénytenyésztéséhez. (*Contribuțiuni la flora Maramureșului.*) 345-347. old

A szerzőnek ez már a harmadik közleménye erről a tárgyról. Most a *Pinus pumilio* Hünke, a *Rhododendron Kotschyi* Simk, a *Juniperus nana* Willd., az *Alnus viridis* Lam., a *Cotonoaster integerrima* Medic., a *Ribes alpinum* L., a *Ribes grossularia* L. és a *Viburnum opulus* L. pontos előfordulási helyeit s ottani tenyésztését írja le.

Pana: Túlevelűek döntése alacsony tuskóval. (*Tăierea de jos la rășinoase.*) 357-359. old.

A román államerdészet újabb rendelkezése szerint a fenyőtörzseket a föld felszínéhez olyan közel kell elfűrészelni, hogy a törzsnek alul kiszélesedő része se maradjon a tuskón. Az eljárástól várható előnyöket s hátrányokat tárgyalva a szerző arra a következtetésre jut, hogy ez a vágási mód nem igen válhatik általánossá, mert csak sík területen s csak abban az esetben alkalmazható, ha döntéskor a törzs esésének irányára nem kell ügyelni.

Napi kérdések: A gyantatermelés. (*Problemele zilei: Rășina.*) 364—380. old.

Romániában aránylag kevés olyan fenyőállomány van, amely gyantatermelő üzemből való kezelésre megfelelne. Az éghajlati viszonyok nem alkalmasak sok gyantaanyag kifejesztésére. Mesterséges beavatkozással nem érdemes a gyantaképződést fokozni, mert az csakis a faanyag minőségének rovására történhetné, s nem fizetődne ki. Megfelelően képzett szakmunkásokkal mégis szép eredményeket lehet elérni. Különös figyelmet ér-

demel a *Juniperus*-fajok gyantatermelés alá vonása. A tárgyról a lapban *Sburlan*, *Pető*, *Ene* és *Ghelmeziu* tollából jelent meg egy-egy közlemény.

ŠUMARSKI LIST. 1940. 4—5. szám.

Jugoszlávia Horvátországnak 1939. VIII. 26-án Horvát-Bán-ság néven önkormányzatot adott. Ennek értelmében a kormány a belgrádi erdészeti és bányászati minisztérium erdészeti főosztályának az ügykörét átruházta a horvát báni kormányzat erdészeti főosztályára. Az 1876-ban alapított Horvát Erdészeti Egyesület, amely 20 évig csak a Jugoszláv Erdészeti Egyesület kereteiben és neve alatt működhetett, szintén újból életre kelt és hivatalos lapjának 1940. évi 4—5. sz. kettős füzeté is már *P. Prpic* új szerkesztő nevével jelent meg.

Kauders: Adalék a horvát erdészet történetéhez. (Prilog povjesti hrvatskog šumarstva.) 205—216. old.

Az adriai tengerpart horvát s főleg dalmát részein levő városok irattáraiból merített történelmi adatok alapján egész a római birodalom összeomlásáig visszamenőleg felsorolja az erdők fenntartása érdekében hozott, gyakran drákói szigorúságú erdőrendészeti intézkedéseket.

Horvat: Az amerikai kőris műszaki tulajdonságairól. (O tehničkim svojstvima američkog jasena.) 217—230. old.

Igen érdekes tanulmány, amely az amerikai kőrist a közönséggel hasonlítja össze. Csak az az alaphibája, hogy az ilyen tanulmány tárgyául nem alkalmas a csak 12 éves, 13 cm. mellmag. átmérőjű amerikai kőris, különösen akkor nem, ha 84 éves állományból, vett 44 cm. mellmag. átmérőjű közönséges kőrissel hasonlítjuk össze. Ezért az adatokból leszűrt következtetések is kétes értékűek.

Piškorčić: Legsürgősebb teendőkink egyike. (Ponovo o jednom od naših najaktuelnijih problema.) 230—236. old.

A boszniai erdők szomorú állapotáról ír. A fejsze és a legeltetés fokozatosan tönkreteszik Bosznia erdeit. Ezen csak úgy lehet segíteni, ha mielőbb megfelelő elkülönítéssel kihatározzák az erdő egy részét a lakosság összes fa- és legelőszükségletének kielégítésére, a fennmaradó erdőket pedig az állam veszi birtokba és a szigorú tartomosság elvei szerint kezeli.

Matijašević: Erdővédelmi célt szolgáló gazdaságpolitikai intézkedések. (Gospodarsko-političke mjere za obranu šuma.) 237—245. old.

A nagyközönség azt hiszi, hogy Jugoszlávia erdőkinese kimeríthetetlen. A lakosság ész nélkül pusztítja az erdőket, úgyannyira, hogy azok megvédése a nemzetgazdaság elsőrendű feladatává vált. A szerző megállapítja, hogy a pusztítás okai: 1. gazdaságiak, 2. politikaiak, a politika demagóg fajtájából és 3. szociális vonatkozásúak. Egészséges, erőteljes gazdasági politikával mind a három ok megszüntethető.

Drakulić: A tölgyesek erdei munkásainak az élete. (Život šumskih radnika u hrastovim šumskim manipulacijama.) 245—249. old.

A tölgyerdőkben dolgozó munkáscsoportok élete igen nehéz. A szerző leírja az ilyen csoportok megszervezését, erdei lakását (fényképfelvétellel), táplálkozási módját, munkaidejét és végül keresetét. Arra a következtetésre jut, hogy a vállalatok kiuzsorázzák a munkásokat, mert a felette nehéz munkát igen gyengén díjaznak.

LES. 1940. 1—8. sz.

Kalandra: Vörösfenyőink fiatal csúcshajtásainak érzékeny károsodása. (Vážné poškození vrcholků nejmladších výhonů našich modřinů.) 4—8. old.

Röviden megemlékezik azokról a szakférfiakról, akik erre a kárra a sajtó útján először hívták fel a figyelmet és részletesen ismerteti a betegséget, annak lefolyását, a kárt, a károsítás okait, a károsítók élettanát, valamint a védekezés módjait.

**Král: Száraz ágnyesés lúcfenyő állományokban. (Vývět-
vování suchých haluzí ve smrkových porostech.)** 28—29. old.

A fák új osztályozása a Cseh-Morva Protektorátusban a tűzifatermelést nagyon leSORítja és ezért a vidéki lakosság — elsősorban a kiscgazda-közönség — tűzifaszükségletét silányabb faanyaggal, főleg rőzsével és tuskókkal, igyekszik pótolni.

A termelést a kiscgazdák a mezőgazdasági munkák szüneteltetésekOR végzik. Ez az idő a legalkalmasabb feles munkások szerzésére és az ágnyesésnek (tisztító vágások, ritkítások) a termelt anyagért való elvégzésére.

A száraz ágnyesésnél használt főszerszámok: a fűrész és a létra. A fűrész egy visszafelé metsző, fogakkal ellátott kézi kerti fűrész.

A létra használatánál, a fák kérgének megóvása céljából, a legfelső fokot rongyborítással látják el.

Svátek: A fa mint hajtóanyag gazdasági szempontból (Dřevo jako látka pohonná s hledisk hospodářských.) 41–43. old.

A motorhajtóanyagok tanulmányozására Bernben alakult svájci társaság (Schweizerische Gesellschaft für das Studium der Motorbrennstoffe) 1937-ben kiadott harmadik jelentését ismerteti. Svájecben faszenet aránylag csak magas áron lehet termelni, ezért a társaság beható elméleti és gyakorlati vizsgálatot folytatott, miként lehet a fát közvetlenül és a leggazdaságosabban hajtóanyagként felhasználni.

Valenta: Hogyan fokozzuk a munkateljesítményt az erdőben. (Jak zlepšit práci v lese) 55–56. old.

A jelenleg használt szerszámokat jobbakkal kell kicserélni; a meglévőket még másokkal kiegészíteni, de a munkások kiképzésére is több gondot kell fordítani.

Sluka: A lúcfenyő-cserzőkéreg. (Smrková tříslová kůra.) 75. old.

A Böhmerwaldban fekvő Natolic város erdeiben alkalmazott lúckéreg-termelési módot ismerteti.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A m. kir. földművelésügyi miniszter — a szőlőművelésben és a borkezelésben való elméleti és gyakorlati magasabb kiképzés céljából — a m. kir. felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyam 1940/41. tanévre felvételi pályázatot hirdet. Rendes hallgatóul pályázhatnak, akik valamely m. kir. gazdasági akadémián, vagy a m. kir. műszaki és gazdaságtudományi egyetem mezőgazdasági karán oklevelet szereztek, akik a szarvasi m. kir. középfokú gazdasági tanintézet képesítő vizsgáját jeles eredménnyel letették, végül akik középiskolai érettségi bizonyítvány megszerzése után a m. kir. kertészeti akadémián oklevelet nyertek.

A tandíj egész évre 50 P.

A tanfolyam hallgatói részére internátus áll rendelkezésre. A bentlakás díjtalan. A hallgatók ellátásukról maguk kötelesek gondoskodni.

A szabályszerűen felbélyegzett és felszerelt és a m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz címzett kérvényeket *f. évi augusztus hó 31-ig* a m. kir. felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyam igazgatóságához (Budapest, II., Herman Ottó-út 15.) kell benyújtani. (775.)

KÜLÖNFÉLÉK

HALALOZÁSOK.

Fás Géza erdőmérnök, egyesületünknek 64 éven át volt alapító tagja, július hó 22-én, életének 89. évében Budapesten elhunyt.

*

Ocsárd Károly ny. m. kir. főerdőtanácsos e hó 3-án életének 86. évében Budapesten elhunyt.

A megboldogult az 1876. évben végezte a főiskolát, 1876—79-ig a közalapítványi erdészetnél, azután a kincstár zsarnócai, gödöllői, sóvári erdőhivatalainál, a nagybányai főerdőhivatalnál, végül ismét a gödöllői erdőhivatalnál teljesített szolgálatot, s innen vonult az 1913. év vége felé nyugalomba. Azóta csendes elvonultságban családja körében Budapesten élt.

A múlt hó végén elhunyt *Fás Géza* után minden valószínűség szerint az erdőmérnöki kar doyenjét és egyesületünk egyik legrégibb alapító tagját veszítette el benne.

Nyugodjanak békében!

SZEMÉLYI HÍREK.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter *Mojzes Ferenc* m. kir. segéderdőmérnököt, a szolgálat érdekében Felsőszineverről Miskolcra, a m. kir. erdőigazgatósághoz áthelyezte.

*

KAÁN KÁROLY EMLÉKTÁBLAJA A SZENTGYÖRGYHEGYEN ÉS ÚJABB AKADEMIAI KITÜNTETÉSE.

Nagyszerű természeti kincsünk, a szentgyörgyhegyi „Közsások“ tövében pünkösöd óta márványtábla hirdeti *Kaán Károly* emlékét.

A Szentgyörgyhegy oldalában, közvetlen a „Közsások“ alatt létesült az emlékmű. Félkör alakú pihenő, közepén hatalmas, élére állított sziklalap: erre van erősítve az emléktábla. Felirata:

KAÁN KÁROLY

A MAGYAR TERMÉSZETVÉDELMI MOZGALOM ÚTTÖRŐJE,
NÉHAI NAGYÉRDEMŰ TÁRSELNÖKE EMLÉKÉRE ÁLLÍTOTTA
1940 ÉV PÜNKÖSDJÉN A MAGYAR TURISTA SZÖVETSÉG

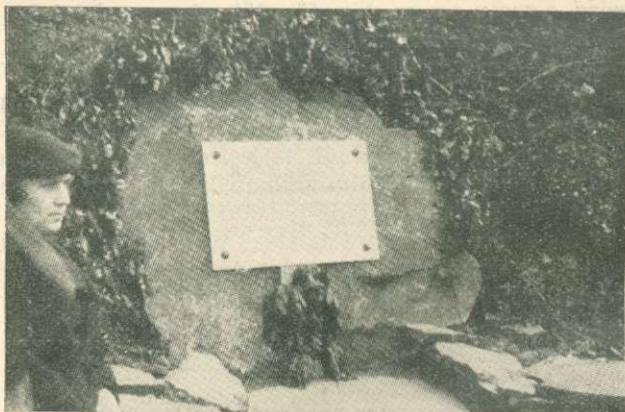
*

Kaán Károly sokoldalú munkásságára jellemző, hogy neve nemcsak az erdészkörökben ismert. Az a hatalmas, egy egész életre szóló munkásság, melyet a természetvédelem érdekében kifejtett, nagy megbeesülést szerzett neki a turisták között is.

Ez a tábla is ennek a bizonyítéka.

A turistasport alapelvehez, a természetszeretethez közel jár, sőt szorosan kapcsolódik véle a természetvédelem s így érthető, hogy a magyar turistatársadalom kezdettől fogva nagy érdeklődéssel kísérte *Kaán Károly* ilyen irányú munkásságát.

*

33.

Kaán Károly emléktáblája a Szentgyörgy-hegyen.

A Magyarországi Kárpát Egyesület természetvédelmi bizottsága vetette fel az emléktábla gondolatát, melyet a turistaegyesületeket irányító Magyar Turista Szövetség nagy lelkesedéssel tett magáévá. Az avatás kétnapos emléktúra keretében történt, püskösd vasárnapján. A túra résztvevői Tapolcáról indultak. A híres tavasbarlang megtekintése után kivonultak a Kárpát Egyesület *Darányi*-menedékházához. A menedékház közelében, a „Kőzsákokhoz” vezető gyalogösvény mellett állították a nemesen egyszerű s a vadregényes környezetbe jól beleillő emlékművet. Elbűvölő kilátás nyílik innen, a Szentgyörgyhegy meredek oldalából a Balaton és a nagyszerű bazaltkúpok: a Badaacsony, a Gulács, a várrommal ékesített Csobánc stb. felé. És közvetlenül fölöttünk

a „Kőzsákok“ hatalmas oszlopai! Itt-ott egy ledőlt oszlop óriási korongokra esik széjjel, mintha hatalmas pénzoszlop volna...

Ebben a nagyszerű környezetben folyt le az avatás. A „Magyar Hiszekegy“ után *Kováts* Ferenc nyitotta meg az ünnepséget a Magyar Turista Szövetség természetvédelmi bizottsága nevében. Az Országos Erdészeti Egyesületet és az Országos Természetvédelmi Tanácsot *Földvály* Miksa ny. min. tanácsos képviselte. Az elhunyt munkatárs iránti megemlékezéstől s a természetvédelem szeretetétől áthatott nemesveretű szavai mély hatást váltottak ki az ünnepség résztvevőiben. Utána a turistaegyesületek kiküldöttei szólaltak fel, majd a Himnusz hangjaival zárult a kegyeletes ünnepség.

Az emléktúra résztvevői másnap a Gulács és Badaesony felé folytatták útjukat és felkeresték a Balatonkörnyék legnagyobb természeti emlékeit.

*

Az aranybetűs emléktábla ott csillog a Szentgyörgyhegy oldalában, hirdelve egy nagy ember munkásságát és egy nagy eszme: a természetvédelem diadalát.

Vándor, ha erre jársz, állj meg kegyelettel e férfiú emléke előtt, aki egy életet szentelt a természetvédelem ügyének...

Pápa Miklós dr.

*

Az elismerésnek és ünneplésnek a sorozata, amelyben a nagy magyar erdész még halála után is részesül, úgy látszik, még mindig nem ért véget.

Lapunk f. évi májusi füzetében adtuk hírül a szakközönységnek, hogy „Alföldi kérdések“ című utolsó munkáját a Magyar Mérnök és Építész-Egylet alapszabályszerinti legnagyobb kitüntetésére, az aranyéremre, tartotta méltónak.

Hogy ez a hatalmas és a magyarság létérdekeit legközelebbről érintő mű valóban szellemi termelésünk legkiválóbbjai közé tartozik, azt most az Akadémia hivatalos állásfoglalása is megerősíti.

A legutóbbi nagygyűlés ugyanis a *Serbán*-díjjal jutalmazta *Káán Károlynak* ezt a munkáját, noha „A Magyar Alföld“ címen 1928-ban megjelent első kiadását is kitüntette a báró Kornfeld-féle alapítvány díjával.

Örömmel és büszkeséggel számolunk be a magyar tudományos élet legfelsőbb fórumának az elismeréséről, amely *Káán Károly* munkás életének állított újabb emléket és a magyar erdészetre is ráveti fényét.

MIT LÁTTUNK KÁRPÁTALJÁN?

(A III. és IV. éves erdőmérnökhallgatók tanulmányútja.)

Írta: Madaş András műegyetemi tanársegéd.

Talán sohasem tekintettek nagyobb várakozással tanulmányút elé az erdőmérnökhallgatók, mint az idén. Hiszen most nyílt először alkalom arra, hogy a valóságban is megláthassuk mindazt a kincset és értéket, ami Kárpátalja visszaesatolásával a magyar erdészet birtokába került. Mély meghatódottság vett erőt mindenkin, mikor először bontakoztak ki a síkságból az erdőkoszorúza előhegyek és a távolban kéklő Kárpátok magas ormain megcsillant a hó. Önkéntelenül is nagyobbat lélegzettünk, szemünk előtt új, széles lehetőségek nyíltak meg s a fiatalság tettvégya hatalmas távlatokat látott a jövőből előtünni. Hálátelt fohászt küldött lelkünk az ég felé a Mindenhatóhoz, hogy ezt a csodálatos szép napot, amelyet annyi éven át csak álmainkban mertünk elképzelni, éppen most engedte megérnünk, amikor erőből, idealizmustól, munkakedvtől telve az élet útjára készülünk lépni.

Első utunk Munkácsra vezetett, ahol először nyílt alkalom arra, hogy betekintést nyerjünk Kárpátalja erdőgazdaságaiba. Igaz hálával és szeretettel emlékezünk vissza arra a szíves fogadtatásra és körültekintő gondosságra, amelyben bennünket a Latorica Rt. részéről *vitész Simonkay Gyula* m. kir. főerdőtanácsos úr és *Csery Géza* főerdőmérnök úr az egész tanulmányút folyamán részesítettek, s így lehetővé tették számunkra azt, hogy kitűnő áttekintést kapjunk rövid ott tartózkodásunk alatt az egész hatalmas erdőgazdasági üzembről.

Az uradalom tulajdonképpen az ősi *Rákóczi*-birtokból áll, amely 1726-ban került adományozás útján a *Schönborn* grófok birtokába, akik 1928-ig mondhatták magukénak a gyönyörű birtokot. Az uradalmat ekkor egy svájci pénzesoport vette meg, amely megkezdte az üzem kiépítését, az erdők feltárását, vasutak, fűrésztelepek építését és így nagyban emelte annak jövedelmezőségét. Azonban az a tény, hogy a használatokat nem szakértő erdőmérnökök végezték, veszélyeket rejtett magában s ezért, valamint azért, hogy a magyar érdekeket mindenekelőtt biztosítsa, a magyar kormány már a visszaesatolás után azonnal foglalkozott a gondolattal, hogy az ősi birtokot újra magyar kézbe juttassa. Ennek eredményeképpen az idén tavasszal a Latorica Rt.-ot megvette egy magyar-olasz pénzesoport, s ezzel ez a sokat vitatott kérdés közmegelégedésre nyugvópontra jutott.

Az uradalom egész területe 178.091 k. hold s ebből az erdőbirtok 155.521 k. hold, míg a fennmaradó részt a Szernyemocsári mezőgazdaság teszi ki. Az erdőbirtok a Latorca mindkét partján

az Alföld nyúlványától a volt lengyel határig terjed és öt erdőgondnokságra oszlik. A vidék jellegét a bükk adja meg, amely az állomány 80%-át teszi, míg a fenyő 11%-ot, a tölgy 9%-ot ér el. A tölgyet a Kárpátok déli nyúlványain találjuk meg bükkal elegyesen, míg észak felé haladva mindinkább a bükk válik uralkodóvá; mely 1200 m tengerszintfeletti magasságban éri el a természetes erdőhatárt. A tűlevelű fák nagyobbbrészt az uradalom északi részében fordulnak elő, ahol a bükk az őshonos jegenyefenyővel szép elegyes állományokat alkot.

Tanulmányutunk első napján a Rt. két gőzfűrészét tekintettük meg. Először Beregszentmiklóstra utaztunk, ahol a Rt. kisebbik fűrészét tanulmányoztuk. Ezt 1930-ban helyezték üzembe; évente átlagban 25.000 m³ fát dolgoz fel, legnagyobbbrészt bükköt, kevesebb tölgyet és némi fenyőt. A hajtóerőt egy 350 HP-s gőzgép szolgáltatja; a fűrész felszereléséhez 2 nagyteljesítményű keretfűrész, 1 kettős keretfűrész, 1 kettős szélező körfűrész, 19 szélező és hosztoló körfűrész, 2 szerhasáb-körfűrész és 5 csiga-fűrész tartozik. A melléküzem a szélező, frizelő, esztergályozó és javítócsoporthból, valamint gőzölő berendezésből áll. A telephez esatlakozik a Rt. 28 km hosszú, 0,76 m nyomtávolságú erdei vasútja, valamint a MÁV iparvágánya.

Beregszentmiklósról vasuton utaztunk tovább Szolyvára; útközben mindnyájunknak szemébe ötlöttek a folyó és a vasútvonal két oldalán elterülő meredek, kopár, lemosásoknak kitett hegyoldalak. Megtudtuk, hogy ezeket a területeket a cseh uralom politikai okból földbirtokreform céljaira hasította ki az uradalom testéből, nem gondolva arra, hogy az ilyen helyeken milyen veszélyes az állományok letarolása és hogy az ilyen meredek hegyoldalokon állandó jellegű mezőgazdasági kultúrára gondolni sem lehet az ottani körülmények között. Az előre látható következmény az lesz, hogy néhány év múlva az eső és viharok lemosásák a vékony termőréteget, s ekkor majd az egész területet visszaadják a birtokosnak, hogy az óriási költségekkel próbáljon ott újra erdősíteni.

Szolyván a Rt. nagyobbik fűrészét tekintettük meg. Ez az ország egyik legnagyobb teljesítményű fűrészze, évente átlag 50.000 m³ fát dolgoz fel a szolyvai és szarvasházai erdőgondnokságok területéről, főleg bükköt, azonkívül jegenye- és lucfenyőt. A hajtóerőt egy 350 HP-s *Wolf*-gőzgép szolgáltatja s a telep berendezése 2 nagyteljesítményű keretfűrészből, 1 gyorsjáratú keretfűrész, 1 vízszintes keretfűrészből, 150 cm átboesátó magassággal, 7 ingafűrészből, 19 szélező és Kapp-körfűrészből, 1 szalagfűrészből, 1 kettős szélező fűrészből, 6 tűzifafűrészből s több hordozható lánc- és motor-fűrészből áll. A telepre torkollik az uradalom 70 km hosszú erdei vasútja, amely a Latorca völgyét,

valamint a szarvasházi erdőgondnokságot tárja fel. 1929-ben kezdték meg az építését és azóta is állandóan fejlesztik. A telephez csatlakozik még egy 1300 m hosszú *MAV* iparvágány is. A délután folyamán megtekintettük még a „*Szolyva Falepárló Rt.*” ipartelepét is, mely a Latoricától bérelt erdőterületek fáját dolgozza fel faszesszé és acetonná, melléktermékül faszenet nyernek.

A következő nap Szolyváról kiindulva, a Latorca völgyét tekintettük meg az erdei vasúton. Elismeréssel kell adóznunk a vasútvonal építőinek, mert szép egyenletes, nyújtott vonalvezetéssel oldották meg és hidalták át a terepnehézségeket. Feltűnt azonban a gyűjtő-utaknak, a közelítő-ereknek a csekély száma. Ezeket csupán egy-két tűzifacsúsztató képviselte, pedig nélkülük a feltárás esonka. A termelés egykori vezetőiről sajnos, nem mondhatjuk a legkedvezőbb bírálatot. Nem voltak erdészek, csak azt közelítették ki, amiből közvetlen hasznuk volt s így a régi vágásterületek tele vannak széltörött és villámsujtott fákkal. Ezek mint böhöncök egykor még igen sok nehézséget fognak okozni a gondnokoknak. Menti azonban az elődöket az a tény, hogy a gazdasági válság idején csak a legjava anyagot lehetett értékesíteni s a vágások kitakarítása tetemes költséggel járt volna.

Utunk során megálltunk és kiszálltunk a Vereckei szorosnál. Itt vezetők, *Csery Géza* főmérnök úr komoly szavakkal emlékeztetett mindnyájunkat annak a helynek a jelentőségére, ahol őseink egykor először tették lábukat drága hazánk földjére.

Ez volt utunk végpontja. Visszafelé haladva, a 18-adik kilométerkőnél kiszálltunk és elhagytuk az erdei vasutat, hogy gyalog hatoljunk be a Kárpátok erdőségeibe. Utunk őserdőszerű bükkösben vezetett, amelybe azonban itt-ott kőris, juhar, szil vegyül. A kat. holdankénti fatömeg 210–260 m³ körül mozog; az állomány életkora 70–140 között van. A vízváltató gerincen áthaladva a kezdetleges, de nagyon szép fekvésű Zányka-fürdőt értük el, amelynek gyengén alkalikus szénsavas, savanyú vize gyógyhatású. Innen a Vicsa völgyében a *MAV* vonalán értük el Szolyvát, majd a Latorca völgyében Munkácsot, hogy másnap igen tanulságos, szép három nap emlékével vegyünk búcsút a Latorica Rt.-től.

Tanulmányutunk második állomása a bustyaházai m. kir. erdőigazgatóság volt. Bustyaházán átutazva Taracközön szálltunk le a vonatról. Itt *Blickhardt József* főerdőtanácsos úr fogadott bennünket, az erdőmérnöki kar élén. Ezután mindjárt megtekintettük az állomás mellett fekvő és az igazgatóság kezelésében álló fűrésztelepet, amely a Tarac völgyének fáját dolgozza fel két kereten. Ugyancsak itt néztük meg a Tisza part-

ján folyó tutajkötési munkálatokat, még pedig igen nagy érdeklődéssel. Itt *Blickhardt* főerdőtanácsos úr és *Koller Pál* főerdőmérnök úr szakszerű és a részletekre is kiterjedő előadásában egyúttal átfogó képet kaptunk az egész gazdaságról.

Az igazgatóság területe 235.240 k. hold. Az erdők túlnyomórészt Talabor felső, valamint a Tarac felső és középső szakaszát borítják. Az igazgatóság északi határa körülbelül 75 km hosszúságban az országhatárral azonos, keleten a rahói erdőigazgatósággal, délen és nyugaton magánbirtokokkal érintkezik. A második birtokcsoport az említett folyók alsó és középső folyása mentén terül el, míg a harmadik rész a Nagygáz és Borszava között fekszik. Az erdőterület 42%-ban fenyő, 55%-ban bükk, 1,7%-ban tölgy, a többi részén egyéb lágy és kemény lombfa áll. A visszacsatolás-kor az igazgatóság 10 kezelő erdőhivatali kerületre oszlott, a belterjesebb erdőgazdálkodás érdekében azonban a földművelésügyi minisztérium az erdőhivatalok számát 14-re emelte. Az erdei termékek szállítása eredetileg kizárólag tutajozás formájában történt, amíg a taracvölgyi vasutat ki nem építették. Tanulmányutunk folyamán mindenütt megtaláltuk nyomait az egykori gátnak, surrantóknak, parti védőműveknek, amelyek nagyrészt a lassú enyészetnek esnek áldozatul. A többi fővölgynek azonban még ma is nagyrészt a tutajozás a fő szállítóberendezése és marad is mindaddig, míg az állományok fejlődése, vagy valamely más körülmény (birtokvétel) a vasút kiépítését a Talabor völgyében is megokolttá és jövedelmezővé nem teszik.

Az erdei vasút 0.76 m nyomtávolsággal, 23.6 folyóméter súlyú felépítménnyel igen erős kivitelben készült. Korlátolt közforgalom is terheli. Taracközön egy nagy javítóműhely, Királymezőn mozdonyszín és javítóműhely, továbbá egyéb üzemi berendezések egészítik ki a vasutat. Meg kell említenünk, hogy az üzem guruló felszerelése távolról sem elegendő arra, hogy a szükséges fa-, egyéb teher- és a személyforgalmat minden nehézség és fennakadás nélkül lehessen lebonyolítani. Egy szárnyvonal Királymezőről elágazva a Mokránska völgyében feltárja az orosz- és német-mokrai erdőhivatalok területét, egy másik elágazásaival pedig a Tarac és Turbát, valamint a többi mellékpatak völgyében a bruszturnai alsó- és felső erdőhivatalok területét. A vasútvonal a feltárás váza; hozzá csatlakoznak a hegyoldalakban 15%-os lejtéssel épített cserkész feltáró utak, amelyek lehetővé teszik majd a gyéritési anyag kihozatalát. Ezek később csuszatókká és vontató utakká kiépítve a kiszállítás értékes eszközei lesznek.

Utunk folyamán az előbb említett erdei vasúton utaztunk Taracközről Királymezőre. Utközben Tarackrasznán egy értékes előadás keretében tájékozódást nyertünk az épülő nagy völgyzáró gátról, amely az Alföld egy részének az öntözését szolgálja. Már

ki van tűzve a gát pontos helye, most végzik a talajvizsgálatokat s rövidesen hozzáfognak a kivitelezéshez is. A tervek szerint a gátat négy év múlva át is adják a használatnak. Hozzávetőleges magassága 76 m, a gátudvar 12 km hosszan nyúlik el és hasznos köbtartalma kb. 200,000,000 m³. A tervek szerint a gát csak egy szem lesz abban a hatalmas láncolatban, amelyben a kárpátaljai folyókat ilyen gátakkal zárja el és ennek a hatalmas gátrendszernek lesz a hivatása az egész Alföld öntözésének a kérdését megoldani.

Az erdei vasútról mindenütt láthattuk a földbirtokreform eredményeit, amelyek végig kísérték bennünket egész Kárpátalján a Latorcától a Tiszáig. A tanulmányút folyamán alkalmunk volt megtekinteni az orosz- és németmokraik erdőhivatalok kerületét, ahol a folyamatban levő nagyszabású erdősíntési munkák kötötték le a résztvevők figyelmét. Ezzel a munkával az előző mulasztásokat pótolja az igazgatóság. Elismerésre tarthatnak számot a gondosan végrehajtott vadpatakszabályozások is.

A következő napon a bruszturái m. kir. erdőhivatal megtekintése került sorra. Az erdőhivatal a lucfenyő optimumában fekszik, ez a fafaj az állomány 96.4%-át teszi ki. A közelmúltban nagymértékű szűkítés lépett fel ezeken a területeken; ez arra vezethető vissza, hogy itt eddig előhasználat nem folyt, s így az önálóságukat veszített lúctörzsek hirtelen kerültek a vágás folyamán szabad állásra és a nap hatására héjjaszásnak indultak. Ehhez járult a múlt évben az erős zuzmara és hó, amely csúcs-töréseket idézett elő, s így a nedvben megrekedt fákat tömegesen lepték el a szú-rajok. A jövő feladata lesz a helyes gazdálkodással ellenálló állományokat nevelni, mert ez a legbiztosabb módja a betegségek megelőzésének.

Ott tartózkodásunk harmadik napján a vasútvonal meghosszabbításának munkálatait tekintettük meg s láttuk mindazokat a nehézségeket, amelyekkel az építésvezetésnek meg kell küzdenie, részben a nagymérvű árvizek, részben a terep akadályai miatt. Megtekintettük Királymezőn a vasút üzemi berendezései is és tájékoztatást kaptunk arról a nagyszabású beruházási programról, amelynek keretében az egész igazgatóság területét korszerűen kívánják feltárni.

Mély és gazdag tapasztalatokkal bővülve vettünk búcsút a bustyaházai m. kir. erdőigazgatóságtól s mindnyájunkra nagy hatást tett a szíves vendéglátás mellett az a pontosság és körültekintés, amelyel tanulmányutunkat előkészítették és megszervezték, úgyhogy az kesedelem és fennakadás nélkül bonyolódott le.

Tanulmányútunk befejező része a rahói m. kir. erdőigazgatóság megtekintése volt, Kőrösmezőn *Katapán Ottó* magy. kir. erdőtanácsos, erdőigazgató úr fogadott bennünket erdőtisztjeinek

élén. Másnap reggel vasúton indultunk Havasaljára, majd innen az erdei vasúton folytattuk utunkat a kozmesecseki erdészlakig. Itt kezdetét vette az a gyalogút amely a nagy Pietrosz lába érintésével a Hoverla menedékházig vezetett. Itt egy, az eddigiektől eltérő kép fogadott bennünket: a szem akadálytalanul siklott tova a hegyvonulatokon, kisebb esüesokon és pihent meg a Kárpátok magasba nyuló ormain. A hófoltokon szikrázva csillant meg a lenyugvó nap ködös párakon áttörő, aranysárga fénye, miközben a Pietrosz sötét árnyéka hosszan elnyúlva feküdt rá az alatt elterülő völgyekre. Mindnyájan elcsendesedtünk a fenséges kép láttán s szótlanul, megilletődve szemléltük a Kárpátok, a messzeségből előtűnő erdélyi havasok, a lábainknál elterülő zúgó fenyvesek, rohanó hegyi patakok esodálatos varázsát. Van a hegyekben valami megragadó, valami különös vonzóerő; akit egyszer hatalmába kerített megejtő szépsége, az mindig visszavágyik, annak lelke csak ott szárnyal szabadon, ahol olyan közel érezzük magunkhoz a mindenek Teremtőjét.

Este a Hoverla-menedékházban szálltunk meg, másnap pedig gyalog indultunk el a hoverlai őserdő-maradvány (védett terület!) megtekintésére, majd a Hoverla-vízgyűjtő gátat szemléltük meg.

Közben *Katapán* erdőigazgató úr és *Galambos Gáspár* m. kir. erdőmérnök úr adtak képet az egész igazgatóságról, az ott folyó munkákról, nehézségekről, azok megoldási terveiről.

Az igazgatóság területe 226.865,5 k. hold s ennek több mint háromnegyed része (77%) lucfenyő. Ez a fafaj adja meg ennek a vidéknek igazi jellegét s az erdészet számára egész új feladatkört jelent. Itt tenyészik a messze földön híres máramarosi luc, a magyar erdészet büszkesége, optimális viszonyok között. A vele való gazdálkodás nem a legkönnyebb, a vágásokat több helyen kell vezetni az ormányosok miatt, a széldöntések miatt nagy gondot kell fordítani a helyes vágássorrendre és a szúveszély elkerülése végett az állományápolási munkákat kell idejében végrehajtani. A szállítás ma még jóformán csak tutajozás formájában történik; ez elmaradhatatlanul hozzátartozik a vidék jellegéhez s a lakosság legkedveltebb foglalkozása, amelyet nagy hozzáértéssel is végez. Érdekes, hogy ez a kezdetleges szállítóberendezés milyen nagy elterjedésnek örvend még ma is, bár erősen megfontolandó, hogy éppen a törzs alján, a legértékesebb részen fellépő tekintélyes veszteség, továbbá a víziépítményeknek aránylagosan magas fenntartási költsége, végül a kisebb méretű választékok szállításának megoldatlansága miatt nem volna-e célszerűbb a vasutak építésére áttérni. Az utóbbinak nagy előnye volna az is, hogy mód nyílnék az előhasználatok anyagának az értékesítésére is, amire a tutajozásnál gondolni sem lehet. Az erdőben így adódó többlet-

munka foglalkozást adhat a tutajozás megszüntével kenyér-nélkül maradó lakosságnak s így ez a kérdés sem akadály a terv megvalósulásának. Természetesen vannak és maradnak mindig olyan körülmények, amelyek mellett a tutajozás létjogosultsága ezután is megmarad s ahonnan csupán elvi okokból számúzni nem volna célszerű dolog. A helyes megoldást mindenkor az adott viszonyok szabják meg. Úgy tudjuk, hogy az igazgatóság a faanyag-megtakarítás és így közvetve a nemzetgazdaság érdekében a közeljövőben nagy építési tervet fog elkészíteni az erdők jobb és mindenestre tökéletesebb feltárására, mert jelenleg feltárási hálózatról beszélni nem igen lehet még. Egy-két jól-rosszul megépített csusztatón kívül a közelítés és feltárás szinte teljesen megoldatlan.

A délután folyamán Rahóra látogattunk el, ahol *Kletz Károly* m. kir. s. erdémérnök úr a Kárpátaljáról készült művészi kivitelű keskenyfilmjét forgatta le előttünk, mintegy méltó befejezésképpen annak a tanulmányútnak, amely látásával, színes képeivel, felejthetetlen szépségeivel maradandó benyomást hagyott lelkünkben, hogy idők múltán mindez leszűrődve legszebb emlékeink egyikévé váljon.

Úgy érezzük, hogy most ennek az útnak a végén igaz szívből fakadó hálával kell megköszönnünk mindenkinek mégegyszer mindazt, amit nekünk nyújtottak. Úgy érezzük, az elvetett mag az ifjú erdész nemzedék lelkében termékeny talajra hullott s a látottakat a magyar erdészet és ezzel egész magyar hazánk boldogulására fogja felhasználni.

AZ AKÁCCSEMETÉK CSONKÍTÁSA.

Az „*Erdészeti Lapok*“ ez évi III. számában hasonló cím alatt megjelent rövid, *G. H. Meginnis* munkáját ismertető cikke sietek felelni a később kivilágító okoknál fogva.

Az erdősítés technikai kivitelére vonatkozó kísérletek tanúságainak levonásánál nagy óvatosságra van szükség. Ime egy példa: a *püspökladányi m. kir. erdészeti szikkísérleti telep* két szomszédos részletében — az egyikben makkvetéssel, a másikban esemeteültetéssel — kocányos tölgyet telepítettek, teljesen azonos körülmények közt, tehát azonos gödörmélység, hálózat és talajművelés mellett. Az eredmény feltűnő: a vetett tölgy lemarad az ültetett mellett jó 30%-al.

Pontosan az ellenkezőjét tapasztaltam a hortobágyi szíkes erdőkben, és minden csak kevéssé is gyakorlott erdőkezelő is az ellenkezőjét vallja.

Hogy lehet ez? Úgy, hogy az erdő nem kísérleti telep. nines meg benne az erős felügyelet és kevesebb a rendelkezésre álló

költség, sőt az alsóbb végrehajtó és felügyelő közegeknél annyira szükséges szakértelem is hiányos néhol. Így azután, ha valamilyen rendszer a kísérleti telepen jól be is vált, nem bizonyos, hogy beválik az erdőben. Így is fogalmazhatjuk a tanuságot: *sokkal jobb egy tudományos szempontból alig kielégítő telepítési módszer, ha az az adott körülmények közt kivihető, mint egy tudományos szempontból kifogástalan, de a tapasztalat szerint kivihetetlen módszer.*

Most térjünk át a *G. H. Meginnis kísérleteire*. Mindjárt a dedukció alapján is kimutathatjuk, hogy a kísérletsorozat — legalább is a magyar alföldi termőhelyi viszonyok szempontjából — nem nagyon szerencés beállítású. (Persze az amerikai szempontokról nem felelhetek.) Nyolc különféle mód szerint kezelte a csemetéket. Ezek közül már eredendő bűnben fogamzott a 2., 5., 6., 7., 8. módszer. Ezeknél a csemetéket novemberben, januárban és májusban esonkította. Már pedig a mi alföldi éghajlatunk mellett a nagyobb mérvű, tehát lényeges élettani következményekkel járó metszés vagy esonkítás káros következmények nélkül nem végezhető novemberben és januárban, mert a tenyészet ilyenkor szünetel, a seben hegedési szövet nem keletkezhetik, a seb megfagy és a szár nagy darabjain foltokban és csíkokban elpusztul a kambium.

A májusi metszés is káros rázkódtatást idéz elő, mert ilyenkor az erős nedvkeringés miatt táplálék, illetőleg nedvtorlódás keletkezik.

A tenyészet ideje alatt élettanilag helyes metszésről csak júniusban lehet szó, az akácnál közismert második vegetáció előtt beálló mérsékelt élettani szünet alatt. Tehát 8 sorozat közül már ötnél nem remélhetünk nagy sikert.

A metszetlenül, teljes terjedelemben kiültetett csemeték fejlődése talán jó is lehet, esakhogy erre a gyakorlatban sohasem kerülhet sor. Mert az akác jellegzetes termőhelyére ültetendő csemetéknek a mostoha víz- és hőviszonyok miatt igen erőseknek kell lenniök. Az erős csemete kiemelésénél a gyökereket kénytelenek vagyunk erősen — a hajszálgyökereket is figyelembe véve: $\frac{1}{4}$ részre — lesonkítani, tehát esonkítatlan csemetét sohasem ültethetünk. Ez a csonka gyökérzet, a szár és gyökérzet viszonylagossága miatt, a csonkítatlan szár táplálását nem láthatja el. Ha csak kevéssé is kedvezőtlen az időjárás (s mikor kedvező az?), a szár sok rügvéből pislákolva induló apró hajtások gyöngye élete hamar kilobban. Ha az időjárás kedvező, az akác erős faji életereje keresztülsegíti a csemetét ezen a válságon, de elsősorban rohamos gyökérnövekedés tapasztalható, míg a szár felső része elsatnyul, úgy hogy a következő évben már nem a csúshajtás lesz a legerősebb, hanem valamelyik alsó oldalág. Ha pedig met-

széssel a tápnedveket a csúshajtásba kényszerítjük, a beteg szövetekből csak satnya törzs képződik, miközben számos makaes tórsarj tör ismét és ismét a napvilágra. Egyedüli orvosszer végeredményben a kés, ajánlatos kezelési mód a törevágás. De ezt hamarabb, kevesebb költséggel és több eredménnyel megtehetjük volna.

A 22 cm-re csonkított csemeték már több eséllyel indulnak. (Helyes kezelés az volna, ha a csemete kiemelése alkalmából 30 cm-re csonkítanók a csemete-szárt és elültetés után metszenők a végleges magasságra.) A gyökérfejlődés kezdetben jobb is, mint a töremetszett csemetéé, de a további kezelés nagy tapintatot kíván, — honnan vegyük ezt, mondjuk a Nyírség eldugott közép-birtokain?

Az akác gazdasági jelentősége a száraz buckás homokon a legnagyobb. Itt a talaj felső 40 cm-nyi rétege, tehát a csemete gyökérzetének első 2 hónapi élettere csak június derekáig kielégítően nedves. Ami ez alatt az időszak alatt nő, az egyenletes, egyenes és egészséges, az év többi részeiben görbe, elkeskenyedő, kúszált szövetű szárrészek nőnek, tehát kívánatos, hogy a szár tavaszi növekedése lehetőleg rohamos, robbanásszerű legyen. Ezt elég jól elérhetjük a szár töremetszésével. Egyenes vastag szár képződik ilyenkor, a későbbi törzs erőteljes alépítménye. A nyári forróság alatt ez a húsos szár fássá lesz, a gyökérzet pedig gyors fejlődésnek indul. Ez a fejlődési menet gazdasági szempontból feltétlenül kedvező.

A metszési sebek a gombafertőzés nyitott kapui: sokan az akácnál gyakori bélkorhadást a metszésre, a törevágásra és véletlen sérülésekre vezetik vissza, — nem teljesen jogtalanul. Az ezzel kapcsolatos eshetőségek tárgyalására azonban a deduktív módszer nem alkalmas.

Lássuk tehát az induktív módszert.

Ennek a kipróbálására kitűnő alkalom volt. 1914-ben telepítettem az Apafája nevű debreceni erdőben vagy 50 kh. akácot igen különféle termőhelyen és mivel első munkám volt, tapogatózva, különféle módszerekkel, pl. 20 cm-re csonkított csemetékkel is. A telepítést egy öreg, tapasztalt erdőőr vezette nagy szakértelemmel. A későbbi ápolás, nyesés is rendkívül változatos volt, nem is mindig akaratom szerint történt — a közbejött világfelfordulás miatt. Pár évvel ezelőtt ezeknek az állományoknak egy részét ki is termeltem, így tehát az akác teljes fejlődését a végső eredménnyel együtt kényelmesen megfigyelhettem. Azóta hivatalos minőségben sok rossz talajon álló kevésbé gondozott erdőt is megismertem.

Ezekből a megfigyelésekből következtetve a metszés nem okoz bélkorhadást, ha kellő időben és kellő mértékben alkalmazzuk. Ha a nagy sebek feltétlenül bélkorhadást okoznának, a sarj-

ról újult akácoknak mind bélskorhadtnak kellene lenniök. Sőt az igen erős metszés sem okoz feltétlenül bélskorhadást, ha a fiatal fa életerős és az időjárás kedvező a metszés idejében. Ezzel a esonkítatlan csemetek használatának egyik reménybeli előnye esik.

A 20 cm-es esonkra metszett csemete fogamzása kifogástalan, a gyökérfejlődés nagyon jó, a törzsképződés is jó, *ha a talaj elég jó és a gondozás kifogástalan*. Gyenge talajnál és rossz kezelés esetén a fejlődő állomány a lehető legsiralmasabb, nem is erdő, hanem magasra nőtt cserjés.

Végeredményben — mivel az erdőkezelő legénységet finomabb megkülönböztetésekre kényszeríteni nem tudjuk, mivel a talajminőség a homokon lépésről-lépésre változik, továbbá a gondos kezelést nem tudjuk mindig biztosítani, *legjobb, ha egységes kezelési módot használunk*.

Ez a következő legyen. Már a kiemelés, csomagolás és szállítás könnyű végrehajtása céljából is *előnyös a csemetéknek 20 cm-re való esonkítása*. Ültetés után pedig — de csak tavasszal — metszük tőre a csemetét, a lemetszett esonkot pedig jelzőként dugjuk a csemete mellé — azaz kövessük a már rég megállapított módszert.

vitéz Tikos Béla.

AZ ÚJ NÉMET ERDÉSZKATONASÁG.

Még csak azt sem mondhatjuk, hogy a francia, vagy olasz példát követte Németország, amikor *Göring* tábornagy, mint birodalmi erdőmester, ez év elején kelt rendeletével életbeléptette a „*Forstschutzkommando*“-t. Mert Franciaországban az államerdészet katonai átszervezésére elsősorban az óriási terjedelmű, állami tulajdonban lévő kopárok befásítása céljából volt szükség és hasonló elgondolás vezette az olasz fasizmust is a „*Milizia Forestale*“ megteremtésénél.

Németországban a háború kitörése után vetődött fel a katonai jellegű erdész-szervezet gondolata, amikor a német fennhatóság alá került területek erdészeti igazgatásának átvételére került a sor és a lengyel erdők zavartalan üzemének a biztosítása, valamint a birodalom faszükségletének hiánytalan ellátása különleges feladatok elé állították a kormányt.

És a német alaposság ismét esodát művelt. A toborzás ez év januárjában indult meg az erdei munkások körében és alig 3 hónapra rá már egy hadosztálynyi, szakbelileg és katonailag is teljesen a hivatása magaslatán álló sereget vett át *dr. Franck* lengyel főkormányzó az Oppeln város közelében létesített kiképzőtáborból.

A magyarázata ennek a tüneményes sikernek, hogy a német hivatásos erdei munkások olyan gárda, amelynek a tagjai a csemeteneveléstől a szerszám-karbantartásig az erdőgazdasági teendők minden változatát kitűnően ismerik és katonai kötelességüknek is kivétel nélkül eleget tettek, úgyhogy csak az új szervezet néhány különleges — nagyobbrészt rendőri és munkavédelmi — kötelességének a teljesítéséhez kellett megfelelően előkészíteni őket. Ezen a téren főleg a testedzésnek jutott nagy szerepe, de különös súlyt helyeztek az oktatók a munkatudomány legújabb eredményeinek a megismertetésére és a tökéletességig menő kézügyesség elsajátítására is.

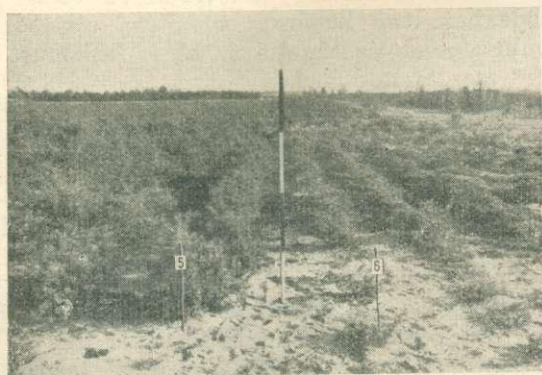
Boden főerdőmester, mint a szervezet parancsnoka, büszkén vonultatta fel május elején csapatait *Alpers* erdészeti államtitkár előtt, aki a kiképzés egész menetét is élénk érdeklődéssel kísérte.

Ma már nemcsak Lengyelországban, hanem az azóta megszállt területeken is mindenütt ott találjuk a „Forstschutzkommando“ osztagait és számukat a helyzetnek megfelelően egyre szaporítani kell.

Sőt nyílt titok, hogy a folytatólagos tanfolyamok anyaga is egyre növekszik, mert nincs messze az idő, amikor a gyarmatokon is meg kell kezdeni a munkát és Németország úgy tartja helyesnek, hogy *időben és kellően* felkészüljön mindenre!...

AZ ERDŐ TRÁGYÁZÁSA.

Magyarországon az erdő trágyázása még csak szóba sem jött. Nem így a külföldön. Németországban ennek a kérdésnek már nagy irodalma van. Most jelent meg *J. Becker-Dillingen*

34.

Jobboldalt trágyázatlan, baloldalt kálival trágyázott fenyőültetés.

589 oldalas könyve: „Die Ernährung des Waldes“ címmel, amely az erdő trágyázásának a kézikönyve. Részletesen tárgyalja a talaj fizikáját és kémiaját, foglalkozik a fák tápanyag-felvételevel, a műtrágyákkal, amelyeknek különösen a esemetekertekben és a felújításoknál van nagy jelentősége.

Ebből a könyvből közöljük az alábbi képet is, amely fenyő-műtrágyázási kísérletet mutat be. A kép baloldalán levő parcella kálit kapott, a kép jobboldalán levő parcella trágyázatlan.

Ugyanilyen jó eredményeket ad a trágyázás a nyírnél és egyéb fafajoknál is. A szerző részletesen beszámol 12 fenyőfélével és 23 lomblevelű fafajjal végzett kísérleteiről. A könyvet a korszerű erdőgazdaság nem nélkülözheti. Beszerezhető: Verlagsgesellschaft für Ackerbau m. b. H. Berlin SW 11.

Az ÜLTETÉS SŰRÜSÉGÉRŐL.

Béky Albertnek lapunkban megjelent „Hogyan ültessünk“ c. közleményéhez a magam tapasztalataiból is hozzájárulok egy adattal.

A kép háttérében látható egy teljes sűrűségű 17 éves feketefenyves. Ültetése 1923-ban történt 80×120 cm-es hálózat-

ban. Az előtérben látszó kisebb fenyőket 1926-ban ültették 120×200 cm-es hálózatban.

A csekély korkülönbséghez képest túlnagy növekedési eltérés a képen is eléggé szembevetendő. Pedig itt a talaj- és klímaviszonyok azonosak. A talaj: száraz, televényszegény, köveshomokos agyag, az éghajlat dunántúli. Ha az ültetés kivitelében történt is valami hiba a fiatalabb erdőnél, mégis az elmaradottságot 90%-ban a túlnagy hálózatnak lehet betudni. Ezt az is bizonyítja, hogy az itt álló esemetek sok éven át jóformán csak „vízszintes növekedést” fejtettek ki, ágaikkal szinte egymást keresték és csak az utóbbi 3–4 évben kezdtek a magasba törni. Ma már kimásztak a magas fűből, de növedékvesztésüket sohasem fogják tudni pótolni.

Szaboles József,

kir. közalapítv. s. erdőmérnök.

AZ ERDŐTISZTEK ÉRDEKKÉPVISELETÉNEK A KÉRDÉSE.

Tekintetes Szerkesztőség!

Nagy érdeklődéssel olvastam az Erdészeti Lapok 7. számában a „*Szükség van-e egyesületi életünk reformjára?*” című cikket. Igaz örömmre szolgálna, hogyha alábbi megjegyzéseim helyt kapnának a tanulságos elmefuttatáshoz.

A cikkíró ama fejtegetései kapcsán, hogy az erdőtiszteknek nincs igazi érdekképviselőjük, így folytatja: „Tagjai lehetünk a Mérnöki Kamarának, a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek, a Magyar Mérnökök és Építészek Szövetségének, végül még a *Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének is*. De egyik sem a mi igazi, kizárólagos érdekképviselőtünk.”

Sajnáljuk, hogy a cikkíró a gazdatisztek egyesületét, mint számbavehető erdőtiszti érdekképviselőt az utolsó helyen említi meg, sőt „*végül még*” szavakkal vezeti be, amivel nyilván azt akarja kifejezni, hogy a gazdatisztek egyesülete eléggé távolálló érdekképviselő.

Elfogultság nélkül állítjuk ezzel szemben, hogy a magán szolgálatban álló erdőmérnököknek az Országos Erdészeti Egyesületen kívül a legmegfelelőbb érdekképviselője *kari szempontokból* a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete. Ezt a tényt elismerte az Országos Erdészeti Egyesület kiváló vezetősége is. Ezért lépett be tagnak és fogadott el tiszteletbeli tagságot *Biró Zoltán*. Ezért igazgatóválasztmányi tagunk dr. *Mihályi Zoltán*. Az *Erdészeti Lapok* is ezért volt szíves felhívni a magánerdőmérnököket arra, hogy lépjenek be a Gazdatisztek Egyesületébe, mivel velünk együtt azt az elvet vallja, hogy *alkalmaztatási szempontból* egyesületünk pártolásra érdemes szervezet.

A félreértést a címzés okozza. Igaz, hogy címünkben nem foglaltatik az „erdőtiszt“ szó, de mi azon a törvényes állásponton vagyunk, hogy: az *erdőtiszt is gazdatiszt*. Régebben „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete“ volt az egyesület címe, néhány évvel ezelőtt azonban elhagytuk az „erdőtisztek“ megjelölést, mivel a földművelésügyi minisztérium és a törvény is kimondja, hogy az erdőtiszt a gazdatiszt fogalma alá esik. Rövidség és összefoglalás szempontjából maradtunk meg tehát csupán a „gazdatiszt“ megjelölés mellett.

A „gazdatiszt“ cím helyes értelmezés esetén elfogadható összefoglaló megjelölés. Miért tekintheti az erdőtiszt is gazdatisztnak magát? Mert gazdatiszt alatt nem csupán a mezőgazdaságban foglalatostudó tisztet értjük. A gazdatiszt *gyűjtőnév*, amely alá egyaránt tartoznak a *mezőgazdaság*, *erdőgazdaság*, *kertgazdaság*, *tógazdaság*, *szőlőgazdaság* stb. tisztjei. Láthatjuk, hogy a „gazdaság“ mindegyik csoportban benn van. Tehát, ha gazdatisztról beszélünk, akkor ezalatt joggal érthetünk egyaránt a mezőgazdaságban, vagy az erdőgazdaságban stb. alkalmazott tisztet. A „gazdaság“ különböző ágazatai a *mezőgazdaság*, *erdőgazdaság*, *szőlőgazdaság* stb. és ehhez képest beszélünk gazdasági intézőkről, erdőtanácsosokról, szőlészeti intézőkről, halintézőről, kertészeti intézőről, stb., de nem teszünk említést „Mezőgazdatisztról“, „erdőgazdatisztról“, „szőlőgazdatisztról“, hanem egyszerűen: „gazdatisztról“.

Ilyen értelmezés mellett nem lehet vitás, hogy teljes joggal tekinthetjük egyesületünket az erdőtisztek elfogadható érdekképviseletének. A gazdatisztek és az erdőtisztek (ha így külön is vesszük őket) szépen megférhetnek egymás mellett. Munkásságuk alapja a föld. Egyformán nagy uradalmak alkalmazottjai. A jogviszony szabályozás, ennek keretében a fizetési szabadság, a fizetésrendezés, a szociális kérdések teljesen azonosak. Üdülők házak létesítése, internátusok építése, betegségi biztosítás kérdése, teljesen egyformán érinti mind a két csoportot. Egy szervezetben vannak a nyomdíj biztosítás szempontjából is, amelynek kérdései szintén egyaránt érdeklik az erdőtiszteket és a gazdatiszteket. Kétségtelen, hogy iskolai végzettségük más és éppen erre való tekintettel fog a gazdatisztek egyesülete életrehívni egy külön szakosztályt, ha majd többen belépnek az erdőmérnökök tagokul. Ami a lényeg és a legfontosabb azonban, — a testületi érdek — az ugyanaz.

Még egy kitételel szeretnénk válaszolni. Azt mondja a cikkíró: „Szándékosan és tudatosan a törvényhasználat erdőmérnök szót írom, nem a régebbi ú. n. „erdőtiszt“, mert ennek a képviselői már úgyszóhalálban levő utolsó mohikánok.“

Ezzel a felfogással nem tudunk egyetérteni. Miért lennénk

utolsó mohikánok? A földreform miatt bizonyára nem, mert hiszen ott még nem tartunk, hogy az erdőt is fel akarnák osztani. A szerző, — ha jól sejtjük, — azért írta ezt, mert „erdőtiszt“ alatt a régi kisebb végzettségű és már csak a szerzeit jogoknál fogva működő erdészeket érti. Pedig a „mérnök“ megjelölés teljesen nem helyettesítheti az „erdőtisztet“, mivel a „mérnök“ szó a *végzettséget* tünteti fel, de nem fejezi ki a *szolgálati jelleget*.

Az utóbbit az erdőtiszt kifejezés tünteti fel. Nem kifogásolhatjuk tehát, hogyha az erdőmérnököt, amennyiben az magánuradalomban helyezkedik el, erdészeti tisztviselőnek, „erdőtisztnek“ nevezzük, mert hiszen tényleg erdőtisztté is vált. A gépészmérnököt is tanárnak hívják, ha pl. gazdasági akadémiai tanár lesz, a vegyészmérnököt is igazgatónak, ha egy vállalat erre a tisztségre kinevezi.

Mi tehát nem tartjuk az erdőtiszteket utolsó mohikánoknak és nem ítéljük kihalásra ezt a megjelölést, mivel ez fejezi ki igazán a szolgálati viszonyt és jelleget és a gazdaság különböző ágazataiban működő tisztek együvé tartozását és közös érdekkörét.

Örvendenénk, hogyha fenti sorainkkal sikerült volna elosztalni az erdőmérnök erdőtiszt urak esetleges előítéletét a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületével szemben, amely egyforma szeretettel ápolja a magángazdaságok szellemi alkalmazottainak érdekeit.

Budapest, 1940 augusztus 1.

Hazafias tisztelettel:

Faber György,

a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesületének
ügyv. igazgatója.

Hibaigazítás. Előző lapszámunk 435. oldalán (választmányi ülés jegyzőkönyve, gróf Esterházy Móric felszólalása) a 26. sorban „beruházási hozzájárulás“ helyett „vagyonadó és pótlékának“ szavakat kell tenni.

Az „Erdészeti Lapok“ 1940. évi VIII. füzetének
HIRDETÉSEI.

A lap irányával nem ellenkező hirdetésekét mér-
sékelt díjszabás mellett közlünk.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) borgis betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttal szedett hirdetés milliméterenkint 30 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egy egész oldal ára 48 P.) Táblázatos és borgis betűnél kisebb betűfajttal szedett hirdetésekét másfélszeres egységárral számítunk. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

A támpéldány ára füzetenként 2 P.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Adóügyekben előfizetőinknek díjmentesen szolgál felvilágosítással az Adó és Könyvvitel szerkesztősége, IX., Ferenc-körút 37 szám. Telefon: 132—260.

SILVA

Erdőgazdasági Vállalat k. f. t. Körmend
Erdeimag-nagykereskedés.
Magpergetőgyár. ❖❖ Csemetekertek.

Központ: Körmend, telefon 52 • Fióktelep: Zalaegerszeg, telefon 19

Ajánl: Kiváló minőségű, elismert legmagasabb csiraképességű, saját pergetésű **fenyőmagvakat**, hazai és szlavóniai származású **tölgy-** és **csermakkot**, mindennemű **erdészeti** és **gyümölcsmagvakat** erdőgazdaságok, gyümölcsfaiskolák és kertészetek részére. Mindennemű **erdei csemetéket**, **díszfenyőket**, **dísz-** és **sorfákat**, **díszcserjéket**, **rózsákat**, **gyümölcsvadoncokat** és **gyümölcsfákat**, valamint az összes egyéb **faiskolai termelvényeket** saját nagykiterjedésű és mintaszerűen kezelt csemetetelepeiről.

A **PICETOL** vadragás elleni védőszer magyarországi kizárólagos képv.

A Magyar Faiskolai Szövetség tagja.

Ügyv. igazgató: **Thiringer János** okl. erdőmérnök, a cég beltagja.

W Mindenféle tűzifát, szer-
fát, valamint tüzi- és szer-
fatermelést a legelőnyö-
sebb egységáron minden
mennyiségben vásárolunk

Winter Hermann Rt.

Budapest, V., Vilmos császár-út 72. Tel.: 1-112-69

ERDEI-, FEKETE-, LUC-, JEGENYEFENYŐT,

VÉKONY GÖMBÖLYEGFAT VEZETÉKOSZLOPOK

céljaira 7-8 méter hosszúságtól felfelé minden hosszban kész-
pénzfizetés ellenében magas áron vásárolunk. Ajánlatokat kérünk.

„UNA“ Faértékesítő Rt., Budapest V, Nádor-utca 21
Telefon: 129-451* szám alá

**AZ ERDŐÜZEMI FAIPARI
ÉS FAKERESKEDELMI R. T.**

Vásárol erdőket és
fakitermeléseket.

Vásároléleladmin-
denféle tűzifát és

szerfát legelőnyö-
sebb áron. ::::

**BUDAPEST, V. VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 32
TÁVBESZÉLŐ: 127-340 ÉS 110-000**

ERDÉSZETI MAGNAGYKERESKEDÉS

és csemetekerti cég

KEINER REZSŐ

okl. erdőmérnök

Budapest, I., Fery Oszkár-utca 34.

Telefon:
155-641

Sürgőnycím:
KEINERMAG BUDAPEST

(Keresztény cég)

*AJÁNLOK: fenyő- és lombfa-magvakat,
kocsányos-, kocsánytalan- és csermakkot
fenyő- és lombfa-csemetéket.*

VESZEK: tűzifát, szerfát, fűrészesanyagot.

TÜZIFÁT

minden mennyiségben
azonnali készpénzfizetés
mellett állandóan vásárolunk.

Ajánlatokat kér

SZEDERJESSY ÉS TÁRSA

tüzifanagykereskedés

BUDAPEST

VIII., Röck Szilárd-utca 39.

Távbeszélő: 139-788, 145-240

PÁLYAZATI HIRDETMÉNY.

Kassa thj. sz. kir. város erdőgazdaságánál a m. kir. belügy-miniszter úr 32.544/1940.—IV. számú rendeletével ideiglenesen megállapított létszám keretében rendszeresített 1 (egy) **I. oszt. erdőtiszt (erdőmérnöki)** állásra pályázatot hirdetek. Az állás javadalma az állami rendszerű IX. fizetési osztály 3. fokozatára megállapított s a jelenleg érvényben lévő rendeletekkel csökkentett fizetés és Kassa város állomáshelyre megállapított lakáspénz, valamint az állami erdészeti tisztviselők részére a mindenkori jogszabályokban megállapított tűzifa- és földjárandóság. A minősítési kellékeket az 1935. évi IV. t. c. 47. és 50. §-ai tartalmazzák. További feltétel, az erdőrendészeti munkálatokban és üzemtervek önálló elkészítésében legalább 5 évi gyakorlat igazolása.

A pályázati kérelemhez az alábbi *eredeti* okmányok csatolandók:

1. Saját születési szószerinti anyakönyvi kivonat, valamint a szülők születési és házassági szószerinti anyakönyvi kivonatai, illetve keresztlevelei.

2. Nősöknél az 1. pontban felsorolt okmányokon kívül, házassági szószerinti anyakönyvi kivonat, a feleség születési szószerinti anyakönyvi kivonata, valamint szüleinek születési és házassági szószerinti kivonatai, illetve keresztlevelei.

3. A következő sajátkezűleg aláírt nyilatkozat: „Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az 1939. évi IV. t. c. 1. §-a értelmében zsidónak nem tekinthető személy vagyok és nem tartozom az 1939. évi IV. t. c. 1. §-ának 6. bekezdésében meghatározott korlátozások alá eső személyek közé sem“. (7720/1939. M. E. sz. rendelet 3. §.)

4. Újabb keletű hatósági erkölcsi bizonyítvány, amely a családi állapotot, politikai megbízhatóságot az ú. n. tanácsköztársaság és a volt csehszlovák megszállás alatti magatartást és nemzet-hűséget igazolja.

5. A magyar honosságot igazoló hatósági bizonyítvány (a honosság igazolására alkalmas okiratok: az állampolgársági bizonyítvány, honosítási, visszahonosítási okirat, a magyar állampolgárságnak az 1921:XXXIII. t. c. 63. cikke alapján igénylését (opció) tanusító igazolvány, vagy olyan illetőségi bizonyítvány, amely feltünteti, hogy a községi illetőség már az 1921. évi július hó 26-án is fennállott).

6. Az egészségi állapotot igazoló újabb keletű tisztiorvosi bizonyítvány.

7. A minősítési (képesítési) kellékek.

8. Életleírás (*curriculum vitae*).

9. A katonai szolgálat igazolása.

10. A fent előírt gyakorlatot igazoló bizonyítvány.

A közszolgálatban álló alkalmazottak pályázati kérelmüket

felettes hatóságuk útján tartoznak benyújtani és pályázati kérelmekhöz törzskönyvi lapjuk hiteles másolatát, továbbá az 1., 2., 3., 5. pontokban felsorolt okmányokat tartoznak csatolni.

A meghirdetett állás betöltésénél — feltéve, hogy az alkalmazáshoz a felsorolt és szükséges követelményeknek megfelelnek — más jogszabályokban meghatározott elsőbbségi tekintet nélkül elsőbbségi igényük van a 2300/1939. M. E. számú rendelet 7. §-ában felsoroltaknak.

Felhívom mindazokat, akik a meghirdetett állásra pályázni óhajtanak, hogy a felsorolt okmányokkal felszerelt pályázati kérelmüket Kassa thj. sz. kir. város polgármesteréhez címezve legkésőbb folyó évi **augusztus hó 30. napjának déli 12 órájáig** nyújtják be.

A meghirdetett állást ideiglenes hatállyal a m. kir. Belügyminiszter úr kinevezés útján tölti be.

A pályázati feltételeknek meg nem felelő, kellően fel nem szerelt, vagy elkésve érkezett pályázati kérvények figyelembe nem jönnek.

Kassa, 1940. évi július hó 16.

(762.)

Dr. Pohl Sándor s. k.
polgármester,

Mézet, méhviaszt legmagasabb ár mellett ab állomás átvesszek. Budapest, Kotányi: **Kresz Géza-utca 16.** (774.)

Középkorú, erős, kifogástalan testi erőben levő, nagy munkabírási **erdőmérnök**, hosszú gyakorlattal, nagyvilági látókörrrel, aki Tharandtban a német erdészeti főiskolát végezte, 4 évig a török s 7 évig az albán kormány, majd az olasz megszállásig Zog volt albán király birtokának az alkalmazásában állott és hasonló okokból Hátsó-Indiában s Finn- és Esztországban is tartózkodott, szenvedélyes vadász, jelenlegi alkalmazását felecsereálni óhajtaná magánuradalmival. Címe: *Havas István* erdőmérnök, Budapest, V., Tükör-utca 5. sz. IV. em. M. Kir. Erdőfelügyelőség. (749.)

Hat darab óz bak lelövése értékesítendő. Kényelmes sik terep. Ajánlatokat vár: **Kinestári Zörgondnokság, Zseliz.**

Pantograph-műszert keresek megvételre. Kérek sürgős ajánlatot részletes leírással, a kiadóhivatalba. (810.)

Felügyelői és könyvelői teendőik ellátására keresünk nyugat-magyarországi erdőbirtokra többéves szakiskolát végzett **erdészt**. A német nyelv ismerete szükséges. Cím a kiadóhivatalban. (792.)

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY.

A rahói, bustyaházai és ungvári m. kir. erdőigazgatóságok területében fekvő állami erdőgazdasági birtokokhoz tartozó egyes kinestári vadászterületek vadászati jogának bérbeadására a megnevezett erdőigazgatóságok a hivatalos helyiségeikben az 1940. évi augusztus hó 21-én d. e. 10 órakor zárt ajánlati versenytárgyalást tartanak. Az ajánlatok legkésőbb a fentebb megjelölt időpontig a területre illetékes m. kir. erdőigazgatósághoz nyújtandók be.

A bérbeadásra kerülő vadászterületek megjelölése:

I. csoport. A rahói m. kir. erdőigazgatóság területében:

Erdőhivatal	Községi határ	A vadászterület		
		törzs-könyvi sz.	megnevezése	kiterjedése
1. Nagyboeskó	Kaszómező	2.	Jalinka	14.952 k. h.
2. Trebusafehért-patak	Trebusafehért-patak	6.	Fejért-patak	9.115 » »
3. »	Trebusafehért-patak és Rahó	7.	Barnabás	6.740 » »
4. Tizsaköz	Tizsabogdány	8.	Kvaszni	9.011 » »
5. Bogdány	»	12.	Lesul	4.284 » »
6. »	»	13.	Sóskás	10.894 » »
7. Kevele	Kőrösmező és Tizsaborkút	23.	Szvidovec	10.134 » »
8. Feketetisza	Kőrösmező	25.	Absinec	14.777 » »

II. csoport. A bustyaházai erdőigazgatóság területében:

Erdőhivatal	Községi határ	A vadászterület		
		törzs-könyvi sz.	megnevezése	kiterjedése
9. Németmokra	Németmokra	35.	Molocsno	11.071 k. h.
10. »	»	36.	Szovina	6.586 » »
11. Dombó	Széleslonka	37.	Széleslonka	8.854 » »
12. »	Tereselpatak	39.	Teresel felső	5.378 » »
13. Királymező alsó	Taraczkraszna	41.	Krászna	8.122 » »
14. »	Királymező és Taraczkraszna	43.	Vulsán	7.971 » »
15. Técső	Técső	46.	Kerekhegy	3.561 » »
16. Huszt	Sófalva	49.	Baranya	2.443 » »
17. »	Huszt	50.	Danjelovo	1.265 » »
18. Dolha	Dolha és Kovácsrét	53.	Csebrény	3.698 » »
19. Alsókalocsa	Ökörmező	57.	Szinyak-Szviderik	2.323 » »
20. Felsőszínevér	Felsőszínevér	60.	Kozaj	9.083 » »
21. »	Alsószínevér	61.	Rostaka	6.545 » »
			Ozera	6.545 » »

III. csoport. Az ungvári m. kir. erdőigazgatóság kerületében:

Erdőhivatal	Községi határ	A vadászterület		
		törzskönyvi sz.	megnevezése	kiterjedése
22. Csontos	Csontos, Domafalva, Eszterág, Sós-lak, Csillagfalva	73.	Holanya	6.543 k. h.
23. »	Csontos, Sós-lak, Oroszmocsár	74.	Csontos	4.866 » »
24. Havasköz	Havasköz, Szuhapatak, Viharos	76.	Obnoha	2.117 » »
25. Söhát	Ung, Söhát, Szemerekő	81	Bacsava	9.147 » »
26. Becsényifalva	Mércse, Nagyberezna, Belpásztály, Kispásztély	85.	Jávornik	7.050 » »
27. »	Mércse, Szénástelek, Újkemence, Kisberezna,	86.	Tyin	6.270 » »
28. Ókemence	Ókemence, Perecseny, Drugetháza	87.	Szirova	7.756 » »
29. »	Nevicke, Unghuta	88.	Huta	3.298 » »
30. Ungvár	Ungvár, Alsó- és Felsődomonya, Ungpéteri, Ungludas	90.	Cservenica	4.574 » »
31. Poroskó	Mezőhuta, Hárs	101.	Mezőhuta	6.684 » »
32. Turjaremete	Perecseny, Ó- és Újszemere, Egreshát, Kis- és Nagytúrjaszög	104.	Boronszki	6.198 » »

A felsorolt vadászterületekre vonatkozó szerződési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályában* (III. em. 313. ajtó), vagy az illetékes m. kir. erdőigazgatóságoknál.

A vadászterületek vadállományviszonyaira és berendezésére nézve ugyancsak az erdészeti főosztályom, illetve az illetékes m. kir. erdőigazgatóságok adnak felvilágosítást. Minthogy az árve-rezni szándékozóknak módjukban áll a vadállományviszonyok és vadászati berendezések tekintetében közvetlenül a helyszínén tájékozódni, a felvilágosításokért a m. kir. kincstár felelősséget nem vállal.

Az ajánlattevők ajánlatuk benyújtásával egyidejűleg a megajánlott évi bérösszeg 10%-át tartoznak a területileg illetékes m. kir. erdőigazgatóság letéti számlájára bánatpénzként befizetni. Az egyes erdőigazgatóságok letéti csekkszámhája a következő: a rahói

erdőigazgatóságé 61.564, a busztyaházai erdőigazgatóságé 61.562, az ungvári erdőigazgatóságé pedig 61.560.

Az ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy a részletes szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak kötelezőleg aláveti.

A versenytárgyaláson részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró és vadászjeggyel rendelkező magyar állampolgár. A társulatok a versenytárgyalásból ki vannak zárva.

Budapest, 1940. július hó 24-én.

(790.)

M. kir. Földművelésügyi Miniszter.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNYEK.

A m. kir. Honvéd „Ludovika“ Akadémia, Budapest, VIII., Üllői-út 80. szám, 7500 q elsőrendű hazai kockaszén vagy brikett, 1500 q tatai brikett, 1500 q dorogi dió II. szén, 1800 q hazai termelésű elsőrendű rostált daraszén és **1000 q hazai termelésű I. a. kemény hasálya** szállítására nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Az ajánlatokat *1940. évi szeptember hó 10-én 8 óráig* kell benyújtani az akadémia gazdasági hivatalához, ahol a részletes feltételek is megtudhatók. (813.)

A budapest—lipótmezei m. kir. állami elme- és ideggyógyintézet nyilvános versenytárgyalást hirdet az intézet részére szükséges 1000 q 5—8 cm átmérőjű és 1500 q 8 cm-en felüli átmérőjű **tölgy-, cser- és bükkdorong** szállítására.

Ajánlatokat *1940. évi szeptember hó 3-án 9 óráig* kell benyújtani az intézetben, ahol a részletes feltételek is megtudhatók. (814.)

Nagykőrös m. város polgármestere nyilvános versenytárgyalást hirdet az 1940/41. fűtési időnyre a városi hivatalok és intézmények részére szükséges 3600 q, kb. 5000 kalória fűtőértékű, hazai származású, kályhafűtésre alkalmas szénre és 2300 q 1940 január 1. előtti vágású, hazai származású **cser, esetleg tölgy vagy bükk alágyújtási dorongfa** szállítására. Az ajánlatokat legkésőbb folyó évi *augusztus hó 23-án délelőtt 11 óráig*, a város gazdasági ügyosztályához kell benyújtani, ahol a részletes feltételek is megtudhatók. (807.)

A magyar királyi államvasutak igazgatósága 1940. évre szükséges **20.500 m³ műhelyi faanyag** szállítására nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Az ajánlatokat *1940. évi szeptember hó 3-án déli 12 óráig* kell az igazgatósághoz benyújtani, ahol a részletes feltételek is megtudhatók. (798.)